

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет – Економіки бізнесу і контролю

Кафедра – Обліку та аудиту

Ступінь вищої освіти – другий (магістр)

Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма – «Облік і аудит»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: «Організація і методика обліку та аналізу кредиторської заборгованості підприємства (на прикладі ТОВ «Дружба СВК»)

ШИФР КРМ.ОтаА.1.929-03.2.19

Здобувачка: _____ **Сердюк К.В.**

Керівник: _____ **к.е.н., доц. Ступницька Т.М.**

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від «12» грудня 2023 р., протокол № 7.

Завідувач кафедри

обліку та аудиту _____ Валерій НЕМЧЕНКО

Одеса – 2023 р.

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ
І МЕНЕДЖМЕНТУ ім.Г.Е.Вейнштейна

Факультет – Економіки бізнесу і контролю

Кафедра – Обліку та аудиту

Ступінь вищої освіти – другий (магістр)

Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма – «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри обліку та аудиту

«_____» _____ 2022 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
здобувачки

Катерини СЕРДЮК

-
1. Тема роботи: ***«Організація і методика обліку та аналізу кредиторської заборгованості підприємства (на прикладі ТОВ «Дружба СВК»)»***

Затверджена наказом від 01 грудня 2022 р. наказ № 929-03

2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи ***8 грудня 2023 р.***
3. Вихідні дані до роботи: ***Звітні дані про діяльність підприємства за 2020-2021р.р.***

-
4. Зміст кваліфікаційної роботи магістра: ***Теоретичні основи обліку об'єкту дослідження. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства за 2020-2021 роки. Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві та практичні аспекти обліку об'єкту дослідження на ньому. Висновки та пропозиції.***

-
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) ***таблиць – 49, рисунків – 12.***

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи, що стосуються їх:

Розділ	Консультант (вчене звання, П.І. п-Б)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання **14 серпня 2023 р.**

Керівник _____ Ступницька Т.М.

Завдання прийняв до виконання _____ Сердюк К.В.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів кваліфікаційної магістерської роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1. <i>Розробка теоретичного розділу кваліфікаційної роботи</i>	12.08.23 - 20.09.23	
2. <i>Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства</i>	21.09.23 - 21.10.23	
3. <i>Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві та практичні аспекти обліку за напрямом кваліфікаційної роботи на ньому</i>	22.10.23 - 28.11.23	
4. <i>Оформлення кваліфікаційної роботи</i>	29.11.23 - 8.12.23	

Здобувачка-магістр _____ Сердюк К.В.

Керівник роботи _____ Ступницька Т.М.

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувачка-магістр _____ Сердюк К.В.

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи на тему: «Організація і методика обліку та аналізу кредиторської заборгованості (на прикладі ТОВ «Дружба СВК»)»

Метою кваліфікаційної роботи є узагальнення організаційних і методичних положень та визначення основних шляхів вдосконалення обліку та аналізу кредиторської заборгованості підприємства.

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів. У першому розділі було розглянуто теоретичні основи організації і методики обліку кредиторської заборгованості підприємства: визначено суть та класифікацію кредиторської заборгованості, проведений аналіз економічної літератури з питання визначення та класифікації кредиторської заборгованості, наведена нормативно - правова база обліку кредиторської заборгованості, документальне оформлення, синтетичній і аналітичний облік, відображення інформації про них у фінансовій звітності, та податковий облік кредиторської заборгованості підприємства. В другому розділі проведено аналіз літератури, щодо методики аналізу кредиторської заборгованості, також фінансовий аналіз та аналіз фінансово-економічних показників діяльності ТОВ «Дружба СВК» за два роки з поглибленим аналізом кредиторської заборгованості підприємства, розглянута послідовність проведення аналізу кредиторської заборгованості підприємства. В третьому розділі розкривається організація бухгалтерського обліку та обліку кредиторської заборгованості на ТОВ «Дружба СВК».

У висновках вказуються результати проведеного дослідження організації і методики обліку та аналізу кредиторської заборгованості ТОВ «Дружба СВК», запропоновано рекомендації щодо удосконалення бухгалтерського обліку кредиторської заборгованості, а також пропозиції, що призведуть до покращення діяльності підприємства.

Кваліфікаційна робота містить:

текстової частини	- 113 с.;
таблиць	- 49 ;
рисунків	- 12.

ЗМІСТ

Вступ.....	С. 5
1. Теоретичні основи організації обліку кредиторської заборгованості підприємства.....	8
1.1. Економічна сутність кредиторської заборгованості, її класифікація.....	8
1.2. Нормативно-правова база та завдання бухгалтерського обліку кредиторської заборгованості.....	15
1.3. Методологія бухгалтерського обліку кредиторської заборгованості за національними стандартами.....	17
1.4. Податковий облік кредиторської заборгованості підприємства.....	49
2. Організація і методика фінансово-економічного аналізу діяльності ТОВ «Дружба СВК».....	54
2.1. Техніко-економічна характеристика ТОВ «Дружба СВК».....	54
2.2. Аналіз кредиторської заборгованості підприємства.....	58
2.3. Аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ «Дружба СВК».....	68
2.4. Загальний аналіз фінансового стану підприємства.....	73
3. Практика бухгалтерського обліку кредиторської заборгованості ТОВ «Дружба СВК».....	89
3.1. Загальна характеристика організації бухгалтерського обліку на підприємств....	89
3.2. Організація бухгалтерського обліку кредиторської заборгованості на ТОВ «Дружба СВК».....	93
Висновки та пропозиції.....	104
Список використаних джерел.....	106

ВСТУП

Актуальність теми. В сучасних умовах діяльність кожного підприємства не можлива без здійснення розрахунків з постачальниками та підрядниками, в зв'язку з чим виникає кредиторська заборгованість, розмір якої впливає на фінансовий стан підприємства, його платоспроможність та фінансову незалежність. Кредиторська заборгованість вилучає кошти з обороту підприємства замість їх ефективного використання, тим самим погіршуючи фінансовий стан підприємства.

Належна організація обліку кредиторської заборгованості на підприємстві будь-якої форми власності має важливе значення, оскільки сприяє упорядкуванню інформації, прозорості та достовірності даних розрахункових операцій за борговими зобов'язаннями (з кредиторами). Досягнення і належна підтримка стійкого фінансового положення підприємством є запорукою його подальшого економічного і фінансового зростання. Адже при недостатній платоспроможності підприємство буде змушене поставити основною метою діяльності не власну капіталізацію і зростання добробуту його власників, а позицію щодо утримання на конкурентному ринку. Передовий досвід свідчить, що одним із показників стійкого фінансового становища в умовах конкурентоспроможності є позитивна кредиторська заборгованість та належно організована робота з її управлінням.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі акти України, міжнародні та національні стандарти бухгалтерського обліку, постанови Верховної Ради України, Кабінету Міністрів, дослідження класиків економічної теорії, наукові праці вітчизняних учених з питань обліку та аналізу кредиторської заборгованості, а також дані первинного, аналітичного і синтетичного обліку досліджуваного підприємства, квартальні і річні звіти, дані статистичної звітності, виробничо-фінансові плани, довідкові матеріали.

Проблемою дослідження обліку та аналізу кредиторської заборгованості займалися вчені та дослідники: Бланк І.О., Борисов А.Б., Бутинець Ф.Ф., Василенко Ю.А., Голов С.Ф., Горе-цька Л.Л., Гура Н.О., Загородній А.Г., Зеленко С.В., Костюченко В. М., Лишиленко О.М., Муковіз В.С., Омецінська І.Я., Партин Г.О., Сопко В.В., Ткаченко Н.М., Цал-Цалко Ю.С., Чабанова Н.В. та ін.

Мета та завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних і дослідження методологічних положень з обліку кредиторської заборгованості, проведення аналізу основних показників діяльності ТОВ «Дружба СВК» та фінансового аналізу діяльності підприємства за два роки, розгляд методики аналізу кредиторської заборгованості, ознайомлення з організацією бухгалтерського обліку та обліком кредиторської заборгованості у ТОВ «Дружба СВК», а також розробка практичних рекомендацій по удосконаленню обліку кредиторської заборгованості на підприємстві.

Задачами дослідження є: вивчення теоретичних основ обліку кредиторської заборгованості на підприємстві; розкриття сутності, принципів класифікації кредиторської заборгованості; розгляд нормативно-правових документів, які регулюють облік кредиторської заборгованості в Україні; вивчення методологічних аспектів і особливостей обліку кредиторської заборгованості; аналіз основних показників діяльності ТОВ «Дружба СВК» за два роки; проведення поглибленого економічного аналізу кредиторської заборгованості за даними ТОВ «Дружба СВК»; розгляд організації обліку та практичних аспектів обліку кредиторської заборгованості у ТОВ «Дружба СВК»; формування рекомендацій щодо покращення організації обліку на підприємстві.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом дослідження роботи є кредиторська заборгованість підприємства, а предметом дослідження – облік, фінансовий аналіз кредиторської заборгованості підприємства.

Методи дослідження. У кваліфікаційній роботі використовувалися такі методи дослідження: методи наукової абстракції, індукції та дедукції, ретроспективного аналізу (при визначенні поняття і змісту кредиторської заборгованості), логічного моделювання (при обґрунтуванні виникнення розрахунків), групування, порівняння, аналізу і синтезу, методи конкретизації, моделювання, аналогії, спостереження, балансовий метод.

Наукова новизна одержаних результатів в даній кваліфікаційній роботі полягає в розробці напрямів вдосконалення обліку та аналізу кредиторської заборгованості на підприємстві.

Апробація результатів роботи. Основні теоретичні та практичні результати дослідження доповідалися та отримали позитивну оцінку на конференціях: науковій студентській конференції ОНАХТ 2020-2021 н.р. 29-31 березня 2021 р. (секція обліку, аналізу та аудиту), на III всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді» 6–7 квіт. 2021 р. м. Одеса, XI Міжнародної науково-практичної конференції «Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття» 17-18 жовтня 2022р. м. Одеса,, V Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді», 30-31 травня 2023 р. м. Одеса та у надруковані у тезах конференцій (4 тези конференції).

Загальна структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел.

Основний зміст роботи становить 113 стор., містить 49 таблиць на 26 стор., 12 рисунків на 6 стор., список використаних джерел з 78 найменування на 8 стор.

1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність кредиторської заборгованості, її класифікація

У ринкових умовах господарювання взаємовідносини між підприємствами мають характер грошових розрахунків. Розрахунки між підприємствами і організаціями – це одна з необхідних складових розширеного відтворення. Вони опосередковують розподіл і перерозподіл суспільного продукту, перехід його з товарної форми в грошову, і навпаки. Розрахунки ґрунтуються на економічній базі кругообігу коштів в процесів виробництва і є суспільним визнанням того, що підприємство-виробник тієї чи іншої продукції виконало свої виробничі зобов'язання і поставлені цілі.

Значна питома вага в складі джерел коштів підприємства належить позиковим коштам, у тому числі й кредиторській заборгованості.

Кредиторська заборгованість — не що інше, як зобов'язання підприємства перед іншими юридичними й фізичними особами, що виникла в результаті здійснених раніше дій (подій), оцінена в гривнях і щодо якої в підприємства існують зобов'язання її погашення в певний строк. Так, згідно з п. 3 П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», зобов'язання — це заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій та погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди. [10]

Водночас п. 5 П(С)БО 11 «Зобов'язання» висуває 2 умови визнання зобов'язання [11]:

- достовірність оцінки;
- зменшення економічних вигід як наслідок їх погашення.

Так, достовірність оцінки передбачає, що за винятком надзвичайно рідкісних випадків, суб'єкт господарювання спроможний визначити діапазон можливих результатів, і таким чином здійснити приблизну оцінку зобов'язання.

У процесі здійснення підприємницької діяльності суб'єкт господарювання взаємодіє з іншими підприємствами, організаціями, які поставляють матеріальні цінності, включаючи виробничі запаси, обладнання, інші активи, надають послуги,

виконують роботи, необхідні для забезпечення звичайної діяльності підприємства. У результаті виникає поточна кредиторська заборгованість перед вітчизняними та іноземними постачальниками та підрядниками.

Розрахунки з постачальниками та підрядниками проводяться в готівковій, безготівковій формі або зарахуванням взаємних вимог на підставі первинних документів (накладних, товарно-транспортних накладних, актів приймання-передачі виконаних робіт (наданих послуг), податкових накладних, виписок банку).

Постачальники – це юридичні та фізичні особи, які здійснили для підприємства поставку виробничих запасів, малоцінних і швидкозношуваних предметів, необоротних активів чи інших цінностей. За поставку виникли зобов'язання, які підлягають оплаті.

Підрядники – це юридичні та фізичні особи, які виконали для підприємства будівельні, ремонтні чи інші роботи.

В балансі підприємства записуються як короткострокові зобов'язання, які повинні бути оплачені протягом одного року.

Кредитор – це суб'єкт якому підприємство/установа зобов'язані передати:

- грошові кошти або інші фінансові активи;
- будь-які не грошові активи;
- здійснити обмін активами на не вигідних для себе умовах (зі збитком).

Незважаючи на давню історію існування кредиторської заборгованості та стан її вивчення, в сучасній науковій літературі немає єдиної думки щодо трактування цього поняття.

Підходи до трактування поняття «кредиторська заборгованість» в економічній літературі наведені в табл.1.1. З табл.1.1 видно, що підходи до трактування в економічній літературі досить різні. Наприклад більша частина вчених розглядають поняття «Кредиторська заборгованість», як грошові кошти, деякі - як частину майна або форму розрахунків за товари та послуги, а на нашу думку з метою бухгалтерського обліку необхідно використовувати визначення поняття «Кредиторська заборгованість», наведено в НП(С)БО 11 «Зобов'язання», а саме визначення зобов'язання.

Таблиця 1.1 – Підходи до трактування поняття «кредиторська заборгованість» в економічній літературі*

Автор, джерело	Визначення кредиторської заборгованості
А.Б. Борисов [с. 437]	– грошові кошти, які тимчасово підпорядковані підприємству, фірмі, які підлягають поверненню юридичній або фізичній особі, у яких вони позичені і яким вони не виплачені
Бутинець Ф.Ф., Горещка Л.Л. [с. 387]	– форма розрахунку за товари і послуги, які придбаються у ході операцій компанії, що періодично повторюються і використовуються у виробництві (в якості сировини) чи для перепродажу (інакше її називають рахунками до сплати чи торговими рахунками до сплати)
Голов С.Ф., Костюченко В.М. [с. 320]	– це суми, які нараховуються постачальникам за купівлю у них товарів або послуг в кредит
Партич Г.О., Загородній А.Г. [с. 112]	– це заборгованість підприємства іншим юридичним і фізичним особам, що виникла в результаті здійснених раніше дій (подій), оцінена в гривнях і щодо якої в підприємства існують зобов'язання її погашення в певний строк
Цал-Цалко Ю.С. [с. 260]	– тимчасове залучення активів у господарську діяльність підприємства за рахунок тимчасово безоплатного одержання майна інших суб'єктів господарювання
Великий економічний словник [с. 247]	– заборгованість даної організації іншим організаціям, робітникам і особам, які називаються кредиторами
Ткаченко Н.М. [с. 683]	– це тимчасово залучені суб'єктом у власне користування грошові кошти, які підлягають поверненню юридичній або фізичній особі
Н.В. Чабанова та Ю.А. Василенко [с. 413]	– це особлива частина майна організації, що є предметом обов'язкових правовідносин між організацією і її кредиторами. Організація володіє і користується кредиторською заборгованістю, але вона зобов'язана повернути чи виплатити дану частину майна кредиторам, що мають права вимоги на неї. Дана частина майна – це борги організації, чуже майно, чужі кошти, що знаходяться у володінні організації-боржника
І.А. Бланк [с. 162]	– це поточні зобов'язання підприємства, що відображають його заборгованість перед господарськими партнерами з комерційних операцій; з розрахунків, нарахованих до оплати тощо
Черкав Д.І. [с. 453]	– виникає (або погашається) при здійсненні організацією будь-яких операцій, пов'язаних з рухом грошових засобів, матеріальних ресурсів або прийняттям на себе відповідних зобов'язань
Сурніної К. С. [с. 6]	– це сума, яку повинно сплатити підприємство (організація) в установленний термін юридичним або фізичним особам (кредиторам) внаслідок отримання ним коштів в грошовій або інших формах
Власова І. О [с. 8]	– суму заборгованості підприємства кредиторам на визначену дату», заборгованість як «стан розрахунків за фінансовими зобов'язаннями на будь-який момент часу», а фінансові зобов'язання як «належним чином оформлену угоду, що передбачає обмін ресурсами, які мають грошовий вимір
Гончарук Р. П. [с. 49]	– складову кругообігу капіталу, котра виступає предметом обов'язкових правовідносин між боржником і його кредитором, що виникли на стадії постачання і мають гривневий еквівалент
Економічний словник [с. 157]	– кошти, які мають повернути підприємства, організації та громадяни іншим підприємствам.

* складено автором на підставі джерел [17,23,30,40,43,65]

Класифікація зобов'язань з метою бухгалтерського обліку за П(С)БО 11 «Зобов'язання» наведено на рис 1.1

Рис. 1.1 – Класифікація зобов'язань за П(С)БО 11 «Зобов'язання» *

*складено автором на підставі джерел [11,22,68]

Відповідно до п. 6 П(С)БО 11 «Зобов'язання», за строком погашення зобов'язання поділяють на: довгострокові (очікуваний строк погашення перевищує 12 місяців або операційний цикл) та поточні (очікуваний строк погашення не перевищує операційного циклу чи 12 місяців).

Поточні зобов'язання відображаються в балансі за сумою погашення. Зокрема, сума погашення — це недисконтована сума грошових коштів або їх еквівалентів, що, як очікується, буде сплачена для погашення зобов'язання в процесі звичайної діяльності підприємства (п.п. 4, 12 П(С)БО 11 «Зобов'язання»).

П(С)БО 11 «Зобов'язання» пропонує загальну класифікацію, яка є універсальною для будь якого підприємства, але в економічній літературі відсутній єдиний підхід до класифікації зобов'язань.

Колектив авторів, Н.І. Верхоглядова, В.П. Шило, С.Б. Ільїна, погоджуються з даною класифікацією, але зазначають що для правильної організації бухгалтерського обліку зобов'язань важливим є визначення моменту виникнення зобов'язання,

оскільки юридичні та економічні аспекти цього питання не збігаються. Так, у момент підписання договору на одержання кредиту між підприємством і банком виникає юридичне зобов'язання, суть якого полягає в тому, що воно підлягає виконанню в майбутньому. В бухгалтерському обліку підприємства зобов'язання знаходить своє відображення лише тоді, коли на його поточний рахунок банк зарахує грошові кошти [18, с. 323].

Тому дані автори пропонують поділяти зобов'язання залежно від порядку визначення суми до погашення зобов'язання на реальні та потенційні. Реальні зобов'язання виникають на підставі договору, контракту, одержаного рахунку (як правило, сума заборгованості та строк погашення по них є конкретними і вказуються у відповідних документах).

Залежно від строку погашення реальні зобов'язання поділяють на поточні та довгострокові. Потенційні зобов'язання характеризуються тим, що сума і термін платежу за ними не визначені і залежать від подальших подій у майбутньому. Потенційні зобов'язання поділяються на забезпечення, непередбачені зобов'язання та доходи майбутніх періодів.

Фактичні зобов'язання виникають на основі договору, контракту, одержаного рахунку, сума заборгованості за якими відома.

За умовними зобов'язаннями, навпаки, точна сума не може бути визначена до настання певної дати. Це заборгованість зі сплати податків, відпусток тощо.

Короткострокові (поточні) зобов'язання мають бути погашені в процесі одного операційного циклу діяльності підприємства або протягом одного фінансового року після дати складання балансу.

Термін оплати довгострокових зобов'язань перевищує фінансовий рік.

Досить дискусійним є підхід І.А. Бланка щодо визначення сутності та видів кредиторської заборгованості. І.А. Бланк зазначає, що кредиторська заборгованість – це поточні зобов'язання підприємства, при цьому не уточнює сутності поняття “поточні зобов'язання”. Але якщо поточними зобов'язаннями вважати короткострокову заборгованість, тоді як у звітності відображати заборгованість по довготривалих операціях? Адже виконання інвестиційних програм, розробка перспективних

проектів розвитку підрядниками ініціатора і навіть залучення підприємством позикових коштів фінансово-кредитних установ на дані цілі сприятиме утворенню довгострокової заборгованості. Так як короткостроковий період призводитиме до уповільнення кругообігу засобів підприємства, породжуватиме проблеми, що будуть пов'язані з дефіцитом грошової маси для обслуговування кругообігу засобів виробництва. І.А. Бланк наголошує, що у фінансовій практиці виділяють наступні основні види класифікацій кредиторської заборгованості (рис.1.2).

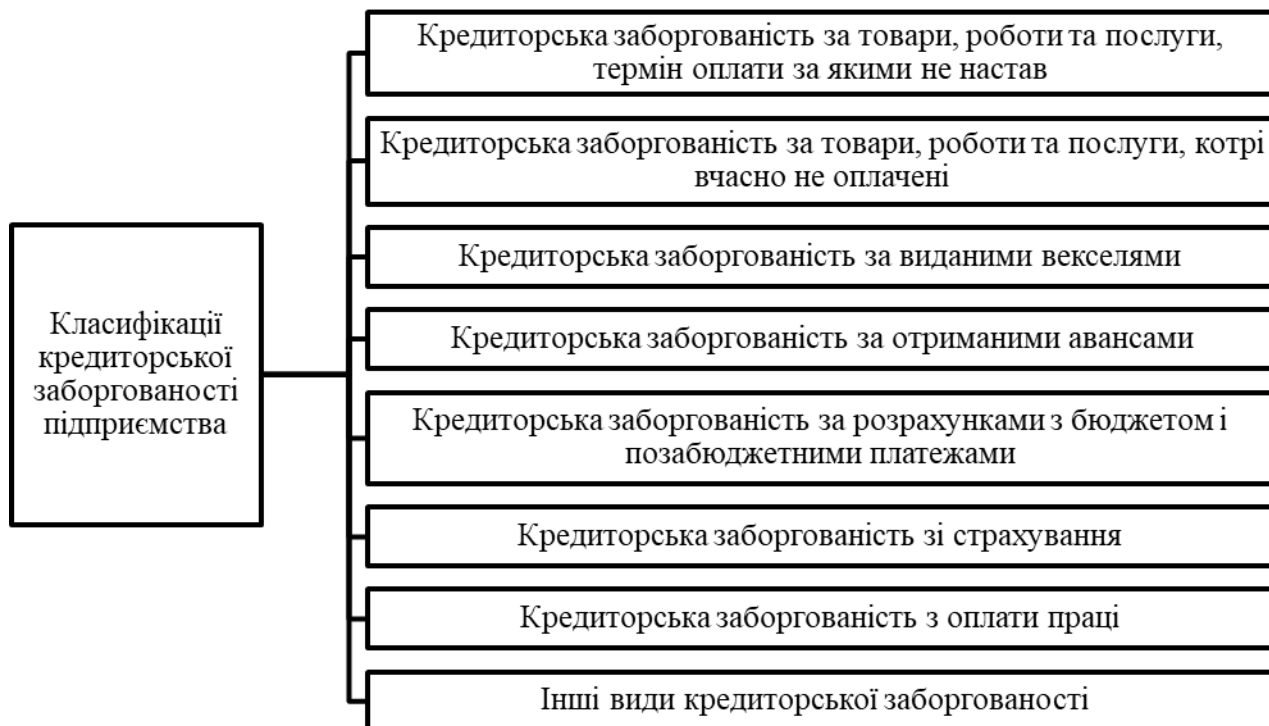

Рис 1.2 – Класифікація кредиторської заборгованості за І.А. Бланком [63,с. 163]

З рис.1.2. видно, що І.А. Бланк розглядає досить розгорнуту класифікацію, але, на жаль, не приділяє уваги довгостроковим зобов'язанням. Виходячи із практичної доцільності, дана класифікація актуальна для підприємств малого та середнього бізнесу, адже великий бізнес потребує забезпечення реалізації довгострокових стратегій підприємства, що у свою чергу вимагатиме довготривалих розрахунків з контрагентами.

Найбільш розгалужену класифікацію зобов'язань за різними ознаками пропонує колектив Житомирської наукової бухгалтерської школи на чолі з Ф.Ф. Бутинцем, а саме [18, с. 461]:

– за складністю: прості, складні;

- за визначеністю у часі: обмежені у часі, безстрокові;
- за забезпеченістю виконання зобов'язань: забезпечені, незабезпечені;
- залежно від підстави виникнення зобов'язання: договірні, позадоговірні;
- за способом погашення: монетарні, немонетарні;
- за часом виникнення: теперішні, майбутні;
- за терміном погашення: довгострокові, короткострокові;
- за можливістю оцінки: фактичні, оціночні, умовні.

Цієї ж думки дотримується І.В. Орлов і зазначає, що класифікація зобов'язань у бухгалтерському обліку створена на основі господарських процесів, а тому зводиться до простого переліку, який регулює П(С)БО. Через це доцільно розглядати класифікацію бухгалтерських зобов'язань за різними ознаками. І.В.Орлов наголошує, що П(С)БО 11 «Зобов'язання» не дає деталізованої характеристики класифікаційних ознак конкретних видів зобов'язань, порівняно з ознаками, які наводяться у Цивільному та Господарському кодексах. Така характеристика класифікаційних ознак дасть змогу чітко коментувати загальні положення бухгалтерського обліку зобов'язань [11].

Звичайно в бухгалтерському обліку відображаються не всі господарські зобов'язання, а лише ті, що впливають з виконання укладених підприємством договорів чи здійснених дій. Тому в умовах МСФЗ – трансформації для потреб бухгалтерського обліку достатнім буде поділ зобов'язань на поточні (короткострокові) та довгострокові. Така класифікація полегшить і, в свою чергу, актуалізує роботу бухгалтерської служби. Також, виходячи з практичної необхідності, для потреб управління (акціонерів, керівництва) доречно було б виділяти із загальної класифікації суми простроченої кредиторської заборгованості, що утворюється в результаті порушення покупцями порядку і термінів оплати розрахункових документів.

Виокремлення даного виду зобов'язань є необхідним для контролю сум простроченої кредиторської заборгованості, встановлення реальності її погашення, розрахунку часткових показників фінансової стійкості та платоспроможності підприємства, а по заборгованості, термін позовної давності якої минув, – вчасного відображення в декларації про прибутки та збитки підприємства.

Таким чином, можна зазначити, що більшість авторів класифікують зобов'язання за ознаками: забезпеченістю виконання зобов'язань, за терміном погашення, за видами доходів, що наведено в П(С)БО, деякі автори погоджуються з класифікаціями зобов'язань, які наведені в П(С)БО, але вони пропонують поділяти зобов'язання на реальні та потенційні, також є автори, які приділяють увагу лише класифікаціям кредиторської заборгованості, які більше підходять підприємствам малого бізнесу.

1.2. Нормативно-правова база та завдання бухгалтерського обліку кредиторської заборгованості

До безпосередніх завдань обліку кредиторської заборгованості належать такі:

- точний, повний і своєчасний облік руху грошових коштів і операцій з їх руху;
- контроль за дотриманням касової і платіжно-розрахункової дисципліни;
- визначення структури кредиторської та дебіторської заборгованості за термінами погашення, по виду заборгованості, за ступенем обґрунтованості заборгованості;
- визначення складу і структури простроченої кредиторської заборгованості, її частки в загальному обсязі кредиторської заборгованості;
- виявлення структури даних по постачальниках по неоплачених розрахунковими документами, постачальникам за простроченими векселями, постачальникам за отриманим комерційному кредиту, встановлення їх доцільності і законності;
- виявлення обсягів і структури заборгованості за векселями, за претензіями, за виданими і отриманими авансами, по страхуванню майна і персоналу, заборгованості, що виникає внаслідок розрахунків з іншими кредиторами, заборгованості за банківськими кредитами та ін. Визначення причин їх виникнення та можливих шляхів усунення;
- визначення правильності використання банківських позик;
- виявлення неправильного перерахування або отримання авансів і платежів за безтоварними рахунками і т.п. операціями;

– визначення правильності розрахунків з працівниками по оплаті праці, з постачальниками та підрядниками, з іншими кредиторами і виявлення резервів погашення наявної заборгованості за зобов'язаннями перед кредиторами, а також можливостей стягнення боргів (за допомогою грошових чи не грошових розрахунків або звернення до суду) з дебіторів.

Для обліку кредиторської заборгованості використовуються наступні нормативні документи:

– Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р № 435-IV (зі змінами та доповненнями).

– Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.84 р № 8073-X (зі змінами та доповненнями).

– Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV (зі змінами та доповненнями).

– Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (зі змінами та доповненнями).

– Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р № 996-XIV (зі змінами та доповненнями).

– Закон України «Про оплату праці» від 24.03.1995 р. № 108/95 (зі змінами та доповненнями).

– Порядок складання, розгляд, затвердження та основні вимоги до виконання кошторисів бюджету установи, затвердженого постановою КМУ від 28.02.2002 р № 228 (зі змінами та доповненнями).

– Закон України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» від 06.07.1995 № 265/95-ВР (зі змінами та доповненнями).

– Національне положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 № 73 (зі змінами та доповненнями).

– Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» від 31.01.2000 р № 20 (зі змінами та доповненнями).

– План рахунків бухгалтерського обліку активів, пасивів, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.99 № 291 (зі змінами та доповненнями).

– Інструкція із застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, пасивів, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.99 №291 (зі змінами та доповненнями).

– Інструкція про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг, затв. постановою Правління НБУ від 29 липня 2022 р. № 163 (зі змінами та доповненнями).

– Порядок ведення касових операцій регулюється Положенням про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затвердженого постановою НБУ від 29.12.2017 р. № 148.

1.3. Методологія бухгалтерського обліку кредиторської заборгованості за національними стандартами

У бухгалтерському обліку визнання зобов'язань при придбанні підприємством матеріальних та нематеріальних цінностей, послуг здійснюється із дотриманням принципу відповідності. Для цього використовується метод нарахування, дотримання якого, з точки зору визнання зобов'язань по відношенню до своїх кредиторів, вимагає від підприємства правильного визначення моменту переходу права власності на відповідні цінності або моменту отримання послуг. Саме у момент переходу права власності, який визначається, наприклад, умовами контракту, за відсутності одночасного розрахунку у грошовій формі з постачальниками та підрядниками виникають зобов'язання за отримані активи.

Розрахунки з постачальниками і підрядниками проводяться на підставі наступних документів:

- договір з постачальником;
- рахунок на оплату закупівлі;
- доручення на отримання ТМЦ;
- прибуткова накладна;
- акт приймання-передачі;

- товарно-транспортна накладна;
- платіжне доручення.

Договір з постачальником - документ призначений для реєстрації умов договору з постачальником товарів і послуг.

Згідно із ст.265 Господарського Кодексу України по договору постачальник зобов'язується в призначені терміни (строк), що не збігаються з моментом укладення договору, передати товар у власність покупцеві, який зобов'язується прийняти товар і сплатити за нього певну грошову суму. [7]

У Договорі з поставки прописуються такі пункти як: предмет договору; кількість і якість товару; умови поставки товару; ціна та загальна вартість договору; умови платежів; умови передання-прийняття товару; пакування та маркування; обставини непереборної сили; відповідальність сторін; розірвання договору; розв'язання суперечок; термін дії договору; інші умові.

Відмінностями від договору купівлі-продажу є:

- особливий суб'єкт (як постачальник може виступати індивідуальний підприємець або комерційна організація);
- товари передаються для використання їх у підприємницькій діяльності.

Особливості поставки товарів для державних потреб визначаються законодавством. Одностороння відмова від виконання договору поставки (повністю або частково) без відшкодування збитків іншій стороні допускається за таких випадків порушення умов укладеного договору:

- за неодноразової поставки товару неналежної якості;
- за значної затримки оплати покупцем поставленого товару понад передбачених договором строків або при оголошенні його неплатоспроможним;
- при істотному порушенні покупцем передбаченого договором обов'язку вибірки товару;
- при систематичному простроченні постачальником поставки товару понад передбачених у договорі строків.

Рахунок на оплату закупівлі (рахунок–фактура) – документ призначений для реєстрації в системі виставленого контрагентом рахунку, який передбачається оплатити, що містить платіжні реквізити продавця і опис підстави платежу.

Необхідно заповнити такі поля: контрагент (назва контрагента, який виставив рахунок); договір (договір, за яким здійснюється купівля); № рахунку (номер виставленого рахунку у постачальника); сума (сума рахунку: значення обчислюється за введеної в специфікації номенклатурі); ПДВ (у сумі рахунку).

Після заповнення полів заголовка необхідно заповнити таблицю «Специфікація», вибравши ТМЦ, встановивши кількість і ціну товару, що купується.

Доручення на отримання ТМЦ - документ призначено для оформлення довіреності на отримання товарів матеріально-відповідальною особою.

У такій довіреності мають зазначатися: інформація про довірителя; відомості про представника; повноваження представника, тобто які саме дії вчинятимуться від імені довірителя; дата складання.

Для одержувача довіреність є документом, який фіксує рішення уповноваженої особи (керівника) підприємства про повноваження конкретної фізичної особи одержати певний перелік та кількість цінностей. Отже, якщо у працівника немає довіреності, то виходить, що його підприємство не уповноважило одержувати ТМЦ.

Для постачальника довіреність є підставою для відпуску цінностей одержувачу.

Тобто довіреність є своєрідною гарантією доставки цінностей за призначенням підприємству-покупцю через його представника — довірену особу.

Прибуткова накладна – документ призначений для оформлення приходу ТМЦ. Тобто це документ, за допомогою якого товари прибуткують на склад. Це може бути як звичайне надходження нового товару, так і, наприклад, уведення початкових залишків або коригування наявного залишку.

Призначення прибуткової накладної: надходження товару (закупівля, приймання на реалізацію); повернення постачальнику; введення початкових залишків.

Акт приймання виконаних робіт – документ призначений для реєстрації приймання робіт і послуг, виконаних контрагентом.

Акт приймання-передачі товару може використовуватися у наступних ситуаціях:

- передача товарів на відповідальне зберігання. Переходу права власності, продажу тут немає це лише тимчасове зберігання товару іншого суб'єкта;

- передача товару чи ТМЦ за договором позички. Позичка це безкоштовне користування об'єктом. Наприклад, працівнику передали у тимчасове користування ноутбук;

- передача певних активів в оренду. Це уже не товари, але ситуація подібна до позички. Оренда це уже оплатне користування певною річчю. Наприклад, працівник бере в оренду у підприємства автомобіль.;

- передача товарів між матеріально-відповідальними особами. Якщо змінюється матеріально-відповідальна особа, то факт приймання передачі цінностей теж треба якимось чином посвідчити;

- передача товарів при їх русі від продавця до кінцевого покупця (поставка товару). Процес постачання може бути складним і не завжди одна тільки видаткова накладна достатня для оформлення такого руху, особливо коли цей процес розтягнутий у час.

Товарно-транспортна накладна (ТТН) - накладна, призначена для обліку руху товарно-матеріальних цінностей при їх переміщенні за участю транспортних засобів і є підставою для списання у вантажовідправника і оприбуткування їх у вантажоодержувача.

Складається з двох розділів:

- товарного, що визначає взаємини вантажовідправників і вантажоодержувачів і службовця для списання товарно-матеріальних цінностей у відправників і оприбуткування їх у вантажоодержувачів;

- транспортного, що визначає взаємини вантажовідправників замовників автотранспорту з організаціями-власниками автотранспорту, що виконали перевезення вантажів і службовця для обліку транспортної роботи та розрахунків вантажовідправників чи вантажоодержувачів з організаціями-власниками автотранспорту за надані їм послуги з перевезення вантажів.

Товарно-транспортна накладна призначена для обліку руху товарно-матеріальних цінностей і розрахунків за їх перевезення автомобільним транспортом, підтверджує укладення договору перевезення вантажу, визначає умови перевезення вантажу, фіксує докладнішою інформацією щодо тарифів перевізника і порядку розрахунку провізної плати.

Організації використовують ТТН для списання / оприбуткування товарно-матеріальних цінностей. Як правило, оформляється вантажовідправником. Однак за погодженням сторін документ може складатися і перевізником.

Для оплати заборгованості використовують платіжні документи, які були розглянуті в п. 2.1[3]

На рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками» ведеться синтетичний облік розрахунків з постачальниками і підрядниками за отримані, але не сплачені ТМЦ, виконані роботи і надані послуги: за кредитом відображається заборгованість за отримані від постачальників і підрядників товарно-матеріальні цінності, прийняті роботи, послуги, а за дебетом – її погашення заборгованості, або списання. Тип рахунку активно-пасивний.

Рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками» має субрахунки, які наведені в табл.1.2.

Таблиця 1.2 – Субрахунки рахунка 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками»*

Номер	Назва	Призначення
631	«Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	– облік розрахунків за одержані товарно-матеріальні цінності, виконані роботи, надані послуги з вітчизняними постачальниками та підрядниками.
632	«Розрахунки з іноземними постачальниками»	– облік розрахунків з іноземними постачальниками та підрядниками за одержані ТМЦ, виконані роботи, надані послуги.
633	«Розрахунки з учасниками ПФГ»	– призначений для обліку учасником промислово-фінансової групи розрахунків за одержані від інших учасників промислово-фінансової групи товарно-матеріальні цінності (роботи, послуги).

* складено автором на підставі джерел [13,67,73]

Схематична кореспонденція рахунків по рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» наведена на рис.1.3.

Рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» кореспондує

За Д-т з К-том рахунків:	За К-т з Д-том рахунків:
24 «Брак у виробництві»	15 «Капітальні інвестиції»
30 «Готівка»	20 «Виробничі запаси»
31 «Рахунки в банках»	21 «Поточні біологічні активи»
34 «Короткострокові векселі одержані»	22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети»
36 «Розрахунки з покупцями та замовниками»	23 «Виробництво»
37 «Розрахунки з різними дебіторами»	24 «Брак у виробництві»
41 «Пайовий капітал»	28 «Товари»
46 «Неоплачений капітал»	30 «Готівка»
48 «Цільове фінансування, цільові надходження»	31 «Рахунки в банках»
50 «Довгострокові позики»	39 «Витрати майбутніх періодів»
51 «Довгострокові векселі видані»	47 «Забезпечення майбутніх витрат та платежів»
52 «Довгострокові зобов'язання за облігаціями»	64 «Розрахунки за податками, платежами»
55 «Інші довгострокові зобов'язання»	68 «Розрахунки за іншими операціями»
60 «Короткострокові позики»	70 «Доходи від реалізації»
62 «Короткострокові векселі видані»	80 «Матеріальні витрати»
64 «Розрахунки за податками й платежами»	84 «Інші операційні витрати»
68 «Розрахунки за іншими операціями»	85 «Інші затрати»
70 «Доходи від реалізації»	90 «Собівартість реалізації»
71 «Інший операційний дохід»	91 «Загальновиробничі витрати»
74 «Інші доходи»	92 «Адміністративні витрати»
	93 «Витрати на збут»
	94 «Інші витрати операційної діяльності»
	99 «Надзвичайні витрати»

Рис.1.3 – Схематична кореспонденція рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» [67]

Типова кореспонденція рахунків з обліку розрахунків з постачальниками наведена у табл.1.3

Таблиця 1.3 – Типова кореспонденція рахунків з обліку розрахунків з постачальниками*

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Д-т	К-т
За кредитом рахунку 63 «Розрахунки постачальниками та підрядниками»		
1.Отримано основні засоби, обладнання від постачальника	10 «Основні засоби»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»
2.Відображаються витрати на капітальне будівництво, виконане сторонньою організацією	151 «Капітальне будівництво»	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"
	641 «Розрахунки за податками»	
3.Придбані необоротні активи	15 «Капітальні інвестиції»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»
	641 «Розрахунки за податками»	
4.Придбані у постачальника виробничі запаси, МШП, товари	20 «Виробничі запаси» 22 «МШП» 25 «Напівфабрикати» 28 «Товари»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»
	641 «Розрахунки за податками»	
5.Списано вартість робіт і послуг	23 «Виробництво»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»
6.Перераховано вартість повернутого товару	301 «Готівка» 311 «Поточний рахунок»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»
7.Виявлено нестачі та псування запасів при прийманні вантажу з вини постачальника	37 «Розрахунки з різними дебіторами»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»
8.Відображена вартість послуг, наданих підприємству постачальниками у зв'язку з виконанням гарантійних зобов'язань	47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»
9.Відображено заборгованість перед постачальником за товар	685 «Розрахунки з іншими кредиторами»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»
10.Відображення робіт та послуг підрядників	80 «Матеріальні витрати»	63 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»
11.Нараховано рекламному агентству за надані послуги	84 «Інші операційні витрати»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»
12.Відображено плата за послуги пов'язані з: Організацією та управлінням виробництва	91 «Загально-виробничі витрати» 92 «Адміністративні витрати» 93 «Витрати на збут»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»
	641 «Розрахунки за податками»	

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Д-т	К-т
13.Відображено курсову різницю на дату балансу	945 «Витрати від операційної курсової різниці»	632 «Розрахунки з іноземними постачальниками»
За дебетом рахунку 63 "Розрахунки постачальниками та підрядниками"		
1.Зменшено суму заборгованості перед постачальником на суму браку, який виник у зв'язку з поставкою товару	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	24 «Брак у виробництві»
2.Погашення заборгованості перед постачальниками	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	30 «Готівка» 31 «Рахунки в банках»
3.Погашено заборгованість перед постачальником за рахунок векселя одержаного	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	34 «Короткострокові векселі одержані»
4.Проведено взаємозалік заборгованості за бартерною угодою	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	36 «Розрахунки з покупцями та замовниками»
5.Проведено зарахування заборгованості з раніше виданого авансу	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	372 «Розрахунки з підзвітними особами»
6.Зменшено заборгованість перед постачальником в обмін на пай	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	41 «Капітал у дооцінках»
7.Видано довгостроковий вексель в погашення заборгованості перед постачальником	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	51 «Довгострокові векселі видані»
8.Видано облігацію постачальнику в рахунок погашення заборгованості	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	52 «Довгострокові зобов'язання за облігаціями»
9.Видано короткостроковий вексель в погашення заборгованості перед постачальником	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	62 «Короткострокові векселі видані»
10.Відображено суму ПДВ	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	641 «Розрахунки за податки»
11.Здійснено зарахування заборгованості	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	68 «Розрахунки за іншими операціями»

* складено автором на підставі джерел [18, 33]

Узагальнення інформації при журнально-ордерній формі обліку за дебетом рахунку 63 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками» відбувається у відомості 3.3. «Відомість аналітичного обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками», за кредитом – у журналі 3, розділ I «Облік розрахунків за товари, роботи, послуги, інших розрахунків і резерву сумнівних боргів», а при автоматизованій формі у відповідній машинограмі.

До обліку кредиторської заборгованості за розрахунками входять:

- Розрахунки з бюджетом;
- Розрахунки зі страхування;
- Розрахунки з оплати праці;
- Розрахунки з учасниками;
- Розрахунки за іншими операціями;

Розрахунки з бюджетом

Податки і збори – обов'язкові платежі фізичних і юридичних осіб до державного або місцевого бюджетів.

Обов'язкові платежі – система встановлених законодавством внесків і відрахувань фізичних і юридичних осіб, які формують доходи державного бюджету.

Основними загально державними податками є: податок на прибуток підприємств; податок на доходи фізичних осіб; податок на додану вартість; акцизний податок; збір за першу реєстрацію транспортного засобу; рентна плата; мито.

Податок на прибуток підприємств (загальнодержавний податок в Україні) — прямий податок, що стягується з прибутку організації (підприємства, банку, страхової компанії, тощо). [58]

Об'єктом оподаткування податком на прибуток є прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності, на різниці, які виникають відповідно до положень Податкового кодексу України, далі - ПКУ (п.п. 134.1.1 ПКУ).

Податок на додану вартість (ПДВ) — це непрямий податок, який входить в ціну товарів (робіт, послуг) та сплачується покупцем, але його облік та перерахування до державного бюджету здійснює продавець. [44]

Основою для розрахунку ПДВ виступає додана вартість - знов створена вартість підприємством за рахунок його власних факторів виробництва (землі, капіталу,

робочої сили, підприємництва). Відповідно, додана вартість складається з: ренти, оренди; амортизації; заробітної плати; прибутку.

Облік ПДВ та визначення сум цього податку нерозривно пов'язані з такими основними поняттями: податкове зобов'язання, податковий кредит, бюджетне відшкодування.

Податкове зобов'язання – загальна сума податку, отримана (нарахована) платником податку в звітному (податковому) періоді.

Податковий кредит – сума, на яку платник податку має право зменшити податкове зобов'язання звітного періоду.

Для узагальнення інформації про розрахунки підприємства за всіма видами платежів до бюджету, включаючи податки з працівників підприємства і за фінансовими санкціями, що виплачуються до бюджету призначений рахунок 64 "Розрахунки за податками і платежами", за кредитом відображається нарахування платежів до бюджету, а за дебетом - належні до відшкодування з бюджету податки; їх сплата, списання. Тип рахунку активно-пасивний

Рахунок 64 «Розрахунки за податками і платежами» має субрахунки, які наведені в табл. 1.4.

Таблиця 1.4 – Субрахунки рахунка 64 «Розрахунки за податками і платежами»*

Номер	Назва	Призначення
641	«Розрахунки за податками»	– облік податків, які нараховуються та сплачуються відповідно до чинного законодавства (податок на прибуток, або податок на додану вартість чи інші податки).
642	«Розрахунки за обов'язковими платежами»	– облік розрахунків за зборами (обов'язковими платежами), які справляються відповідно до чинного законодавства та облік яких не ведеться на рахунку 65 "Розрахунки з страхування"
643	«Податкові зобов'язання»	– облік суми податку на додану вартість, визначену, виходячи із суми одержаних авансів (попередньої оплати) за готову продукцію, товари, інші матеріальні цінності та нематеріальні активи, роботи, послуги, що підлягають відвантаженню (виконанню).
644	«Податковий кредит»	– облік суми податку на додану вартість, на яку підприємство отримало право зменшити податкове зобов'язання"

* складено автором на підставі джерел [13,49, 69]

На цьому рахунку також узагальнюється інформація про інші розрахунки з бюджетом, зокрема за субсидіями, дотаціями і іншими асигнуваннями.

Аналітичний облік розрахунків за податками і платежами ведеться окремо за кожним видом податку, збору і внеску.

Розглянемо облік основних податків: ПДВ, податок на прибуток.

Схема визначення суми ПДВ, що сплачується до бюджету наведена на рис.1.4

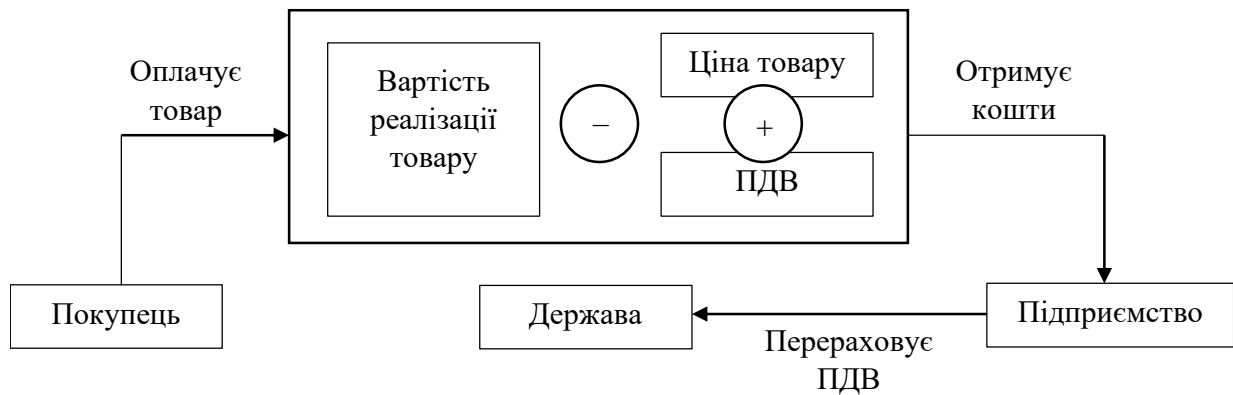

Рис. 1.4 Схема визначення суми ПДВ, що сплачується до бюджету [24]

Дата виникнення права платника на податковий кредит за ПДВ – дата здійснення першої з подій:

- або списання грошових коштів з банківського рахунку платника податку в оплату товарів (робіт, послуг), дата виписки відповідного рахунку (товарного чека) - у разі розрахунків з використанням кредитних, дебетових карток або комерційних чеків;

- або дата отримання податкової накладної, яка підтверджує факт придбання платником податку товарів.

Дата виникнення податкового зобов'язання за ПДВ при продажі товарів – дата, здійснення першої з подій:

- або дата зарахування грошових коштів від покупця на банківський рахунок платника податку як оплата за товари, що підлягають продажу, а у разі продажу товарів за готівкові кошти – дата з оприбуткування в касі платника податку, а за відсутності такої – дата інкасації готівкових коштів в банківській установі, обслуговуючій платника податку;

- або дата відвантаження товарів, а для робіт – дата оформлення документа, підтверджуючого факт виконання робіт платником податку.

Облік суми ПДВ, визначеної, виходячи з сум отриманих авансів за готову продукцію, товари і інші ТМЦ (роботи, послуги), що підлягають відвантаженню, ве-

деться на субрахунку 643 «Податкові зобов'язання», за кредитом відображається сума нарахованих податкових зобов'язань за ПДВ за відвантажену продукцію (виконані роботи, надані послуги), термін оплати яких не наступив, в кореспонденції з рахунками класу 7 «Доходи і результати діяльності», а по дебету - сума нарахованих податкових зобов'язань за ПДВ, термін сплати якого до бюджету настав, в кореспонденції з кредитом субрахунку 641 «Розрахунки за податками» (аналітичний рахунок «Розрахунки по ПДВ»).

Облік суми ПДВ, на яку підприємство отримало право зменшити податкове зобов'язання, ведеться на субрахунку 644 «Податковий кредит», за кредитом відображається сума ПДВ по сплачених товарах, роботах, послугах і за наявності податкової накладної, в кореспонденції з дебетом субрахунку 641 «Розрахунки за податками» (аналітичний рахунок «Розрахунки по ПДВ»), а за дебетом - сума ПДВ по отриманих товарах (роботам, послугам), вартість яких відноситься на валові витрати (або підлягає амортизації), але не сплачених в даному звітному періоді або за відсутності податкових накладних, незалежно від факту оплати за матеріали, послуги в кореспонденції з кредитом рахунків класу 6 «Поточних зобов'язань».

Типова кореспонденція рахунків з обліку ПДВ наведені в табл. 1.5.

Таблиця 1.5 – Типова кореспонденція з обліку ПДВ [33]

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Д-т	К-т
1.Нарахований податковий кредит за ПДВ при покупці запасів з відстроченням платежу за наявності податкової накладної	641 «Розрахунки за податками»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»
2.Нарахований податковий кредит за ПДВ при передоплаті сировини постачальникові	641 «Розрахунки за податками»	644 «Податковий кредит»
3.Нараховане податкове зобов'язання за ПДВ при продажі готової продукції (товарів, робіт, послуг) з відстроченням платежу або оплаті на дату відвантаження	70 «Дохід від реалізації»	641 «Розрахунки за податками»
4.Нараховане податкове зобов'язання за ПДВ при отриманні передоплати від покупця	643 «Податкові зобов'язання»	641 «Розрахунки за податками»
5.Перерахована сума ПДВ до бюджету з рахунку підприємства	641 «Розрахунки за податками»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»

Узагальнення інформації при журнально-ордерній формі обліку за дебетом рахунка 64 «Розрахунки з бюджетом» відбувається у відомості 3.6. «Відомість ана-

літичного обліку розрахунків з бюджетом», за кредитом – у журналі 3, розділ II «Облік розрахунків з бюджетом, облік довгострокових та поточних зобов'язань», а при автоматизованій формі у відповідній машинограмі.

Облік розрахунків зі страхуванням

Відповідно до конституції України в нашій державі встановленні і діють Закони України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Принципи та загальні правові, фінансові та організаційні засади загальнообов'язкового державного соціального страхування громадян України визначенні Законом України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» [4]

Загальнообов'язкове державне соціальне страхування - це система прав, і обов'язків і гарантій, яка передбачає надання соціального захисту, що включає і матеріальне забезпечення громадян у разі і хвороби, повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати 1 годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у ста рості та в інших випадках, передбачених законом, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати страхових внесків власником і або уповноваженим ним органом (роботодавець), громадянам, а також і бюджетних та інших джерел, передбачених законом. [6]

Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі ЄСВ) - це консолідований страховий внесок на пенсійне страхування, страхування зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням, медичне страхування, страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які причинили втрату працездатності, страхування на випадок безробіття. Повноваженнями щодо адміністрування ЄСВ наділено Пенсійний фонд України. Законодавчі зміни кінця 2015 року торкнулися ЄСВ: запроваджено єдину зменшену ставку 22 % і підвищено максимальну базу нарахування до 25 мінімальних заробітних плат. Платниками єдиного внеску є роботодавці; фізичні особи-підприємці; особи, які забезпечують себе роботою самостійно — займаються незалежною професійною діяльністю; особи, які працюють на виборних посадах; військовослужбовці та інші категорії платників податків. Згідно з п. 164.1 ст. 164

Кодексу чистий річний оподатковуваний дохід визначається відповідно до п. 177.2 ст. 177 цього Кодексу, а саме об'єктом оподаткування є чистий оподатковуваний дохід, тобто різниця між загальним оподатковуваним доходом (виручка у грошовій та не грошовій формі) і документально підтвердженими витратами, пов'язаними з господарською діяльністю фізичної особи — підприємця. [8]

Для обліку розрахунків зі страхування призначений рахунок 65 «Розрахунки за страхуванням» ведеться облік розрахунків за зборами на обов'язкове соціальне страхування персоналу підприємства, страхуванням майна і іншими розрахунками за страхуванням, за кредитом відображається нараховані зобов'язання за страхуванням, а також отримані від органів страхування грошові кошти, а за дебетом – погашення заборгованості і витрачання коштів страхування на підприємстві. Тип рахунку активно пасивний.

Рахунок 65 «Розрахунки за страхуванням» має субрахунки, які наведені в табл.1.6.

Таблиця 1.6 – Субрахунки рахунка 65 «Розрахунки за страхуванням»*

Номер	Назва	Призначення
651	«За розрахунками із загальнообов'язкового державного соціального страхування»	– облік розрахунків за єдиним внеском на загальнообов'язкове державне соціальне страхування тощо.
652	«За соціальним страхуванням»	– облік розрахунків із Фондом соціального страхування України за збором на обов'язкове соціальне страхування.
654	«За індивідуальним страхуванням»	– облік розрахунків зі страховими організаціями по індивідуальному страхуванню персоналу підприємства, за їх письмовими дорученнями, у разі добровільного страхування, з нарахованої заробітної плати робітників страхових внесків за договорами та по обов'язковому страхуванню, що встановлюється законодавством.
655	«За страхуванням майна»	– облік розрахунків зі страховими організаціями по індивідуальному страхуванню персоналу підприємства, за їх письмовими дорученнями, у разі добровільного страхування, з нарахованої заробітної плати робітників страхових внесків за договорами та по обов'язковому страхуванню, що встановлюється законодавством.

* складено автором на підставі джерел [13, 70,74]

Типова кореспонденція з обліку розрахунків зі страхуванням наведено у табл.1.7.

Таблиця 1.7 – Типова кореспонденція рахунку з обліку розрахунків зі страхування *

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Д-т	К-т
1. Нараховано збір на обов'язкове соціальне страхування, який сплачується за рахунок підприємства-роботодавця. Йдеться про збори, пов'язаних з нарахуванням зарплати працівникам, зайнятим у капітальному будівництві.	151 «Капітальне будівництво»	65 «Розрахунки зі страхування»
2. Надходження надмірно перерахованих до державних страхових фондів коштів при ліквідації підприємства.	31 «Рахунки в банках»	65 «Розрахунки зі страхування»
3. Нараховано соціальні збори, що відносяться до заробітної плати, що виплачується в поточному періоді, але визнається як витрата тільки в наступних періодах.	39 «Витрати майбутніх періодів»	65 «Розрахунки зі страхування»
4. Нарахування збору на обов'язкове соціальне і пенсійне страхування, що сплачується за рахунок працівників підприємства, а так само при всіх інших страхових відрахуваннях із заробітної плати: з добровільного майнового або особистого страхування, які утримуються на підставі письмової заяви працівника.	661 «Розрахунки за заробітною платою»	65 «Розрахунки зі страхування»
5. Нараховано збір на обов'язкове соціальне страхування, який сплачується за рахунок підприємства-роботодавця. Йдеться про збори, пов'язаних з нарахуванням зарплати управлінському та технічному персоналу виробничих підрозділів, адміністративному персоналу, працівникам, зайнятим збутом	91 «Загально-виробничі витрати» 92 «Адміністративні витрати» 93 «Витрати на збут»	65 «Розрахунки зі страхування»
6. Виплата працівникам соціальних допомог за рахунок пенсійного фонду.	65 «Розрахунки зі страхування»	301 «Готівка»
7. Сплата всіх видів внесків до пенсійного фонду	65 «Розрахунки зі страхування»	31 «Рахунки в банках»
8. Нараховано збір на обов'язкове соціальне страхування, який сплачується за рахунок підприємства-роботодавця. Йдеться про збори, пов'язаних з нарахуванням зарплати працівникам, зайнятим в операціях, які представляють основну діяльність підприємства.	23 «Виробництво»	65 «Розрахунки зі страхування»
9. Нарахування збору на обов'язкове соціальне страхування на випадок безробіття, що сплачується за рахунок працівників підприємства.	661 «Розрахунки за заробітною платою»	65 «Розрахунки зі страхування»
10. Нарахування страхового платежу за добровільним майновим або особистим страхуванням, що утримується із заробітної плати та інших виплат на підставі письмової заяви працівника.	661 «Розрахунки за заробітною платою» 663 «Розрахунки за іншими виплатами»	65 «Розрахунки зі страхування»
11. Перерахування коштів страховикам-резидентам за договорами індивідуального страхування на підставі особистих заяв.	65 «Розрахунки зі страхування»	31 «Рахунки в банках»

* складено автором на підставі джерел [25]

Узагальнення інформації при журнально-ордерній формі обліку за дебетом рахунка 65 «Розрахунки зі страхування» відбувається за кредитом – у журналі 5(А), Розділ III (А,Б), а при автоматизованій формі у відповідній машинограмі.

Облік розрахунків з оплати праці

Згідно з Законом України «Про оплату праці» заробітна плата - це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором роботодавець виплачує працівникові за виконану ним роботу. Заробітна плата ділиться на: основну заробітну плату – це винагорода за виконану роботу відповідно до встановлених норм праці (норми часу, виробітку, обслуговування, посадові обов'язки); додаткову заробітну плату – це винагорода за працю понад установлені норми, за трудові успіхи та винахідливість і за особливі умови праці. Інші заохочувальні та компенсаційні виплати включають винагороди та премії, які мають одноразовий характер, компенсаційні та інші грошові й матеріальні виплати, які не передбачені актами чинного законодавства або які провадяться понад встановлені зазначеними актами норми. До них належать: нарахування за невідпрацьований час, винагороди та заохочення, що здійснюються раз на рік або мають одноразовий характер, матеріальна допомога, виплати соціального характеру у грошовій і натуральній формі. [5]

Відповідно до ст. 97 Кодексу законів про працю України оплата праці працівників здійснюється за погодинною, відрядною або іншими системами оплати праці.[8] Погодинна заробітна плата - це така її форма, при якій розмір плати за працю працівника залежить від часу роботи, припускаючи належне виконання ним посадових функцій. Нарахування такої заробітної плати відбувається на підставі заповненого табеля робочого часу. Уповноважена особа за заповнення табелю вказує, скільки годин або днів працював співробітник.

Відрядна заробітна плата - це форма оплати праці, при якій праця працівника оплачується за виконаний обсяг послуг за встановленими розцінками. При відрядній оплаті праці використовуються такі документи як: наряд на відрядну роботу, акордне завдання-наряд, маршрутний лист (карта), рапорт (відомість) про вироблення, нормовані завдання та ін. [29]

Із заробітної плати утримуються обов'язкові утримання: податок з доходу фізичних осіб, військовий збір. Та необов'язкові: аліменти, борги за виконавчими листами, середній заробіток у разі відшкодування збитків, шкоди, відсотки за кредити, які надало підприємство.

Податок на доходи фізичних осіб — загальнодержавний податок, що стягується з доходів фізичних осіб (громадян — резидентів) і нерезидентів, які отримують доходи з джерел їх походження в Україні. Базою оподаткування, на яку нараховується податок, є загальна сума отриманого доходу, крім того, який не оподатковується, та з врахуванням особливостей, визначених Податковим кодексом України. Звичайна ставка податку складає 18%.

Військовий збір — податок, який було введено в 2014 році для фінансування Збройних сил України. Цим податком обкладаються доходи фізичних осіб на території України. Ставка військового збору складає 1,5% від нарахованої заробітної плати.

Узагальнення інформації про розрахунки з оплати праці, які відносяться як до облікового, так і до не облікового складу підприємства, - по оплаті праці (по всіх видах заробітної плати, премій, допомоги і так далі), а також за не одержані у встановлений строк з каси підприємства суми з виплат працівникам, і за іншими поточними виплатами ведеться на рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам».

За кредитом рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» відображаються нарахована працівникам підприємства основна та додаткова заробітна плата, премії, допомога по тимчасовій непрацездатності (дивіться добірку Лікарняні з проводками), інші належні до нарахування працівникам виплати, за дебетом — виплата основної та додаткової заробітної плати, премій, допомоги по тимчасовій непрацездатності тощо; вартість одержаних матеріалів, продукції та товарів у рахунок зарплати (погашення заборгованості перед працівниками за іншими виплатами); утримання податку з доходів фізичних осіб, відрахування на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, платежів за виконавчими документами та інші утримання з виплат працівникам. Тип рахунку активно пасивний.

Рахунок 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» має субрахунки, які наведені в табл.1.8.

Таблиця 1.8 – Субрахунки рахунка 66 «Розрахунки за виплатами працівникам»*

Номер	Назва	Призначення
661	"Розрахунки за заробітною платою"	заборгованість підприємства з виплат працівникам у разі одержання підприємством готівки для виплати через касу підприємства та неотримання її працівниками в установлений строк
662	"Розрахунки з депонентами"	облік нарахованих, але не отриманих персоналом у встановлений термін сум, пов'язаних з оплатою праці.
663	"Розрахунки за іншими виплатами"	облік розрахунків за виплатами, які не включаються до фонду оплати праці, зокрема допомога з часткового безробіття, по тимчасовій непрацездатності і тому подібне.

* складено автором на підставі джерел [12, 13, 71]

Типова кореспонденція розрахунків з обліку розрахунків оплати праці наведені в табл.1.9.

Таблиця 1.9 – Типова кореспонденція розрахунків з обліку розрахунків з оплати праці [33]

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Д-т	К-т
1. Нарахована заробітна плата, інші виплати, пов'язані з оплатою праці і відрахування на соціальні заходи:		
– персоналу, зайнятому виготовленням власними силами основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, нематеріальних активів для власного використання	15 «Капітальні інвестиції»	661 «Розрахунки за заробітною платою»
– працівникам виробництва	23 «Виробництво» 91 «Загально-виробничі витрати»	661 «Розрахунки за заробітною платою»
– працівникам в період відпустки за рахунок створеного забезпечення виплат відпусток	471 «Забезпечення виплат відпусток»	661 «Розрахунки за заробітною платою»
– працівникам адміністративного персоналу і відділу збуту	92 «Адмініс-тративні витрати» 93 «Витрати на збут»	661 «Розрахунки за заробітною платою»
– працівникам, зайнятим дослідженнями і розробками	941 «Витрати на дослідження і розробки»	661 «Розрахунки за заробітною платою»
– працівникам об'єктів соціальної сфери, що знаходяться на балансі підприємства	949 «Інші витрати операційної діяльності»	661 «Розрахунки за заробітною платою»
– працівникам, зайнятим ліквідацією основних засобів	976 «Списання необоротних активів»	661 «Розрахунки за заробітною платою»

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Д-т	К-т
2. Утримана із заробітної плати сума податку з доходів фізичних осіб	661 «Розрахунки за заробітною платою»	641 «Розрахунки за податками»
3. Утримана військовий збір	661 «Розрахунки за заробітною платою»	642 «Розрахунки за обов'язковими платежами»
4. Утримана із заробітної плати сума профспілкового внеску; по виконавчих листах і т.п	661 «Розрахунки за заробітною платою»	685 «Розрахунки з іншими кредиторами»
5. Відбита заборгованість підприємства по виплатах працівникам у разі отримання підприємством готівки для виплати через касу і неотримання її працівниками у встановлений термін	661 «Розрахунки за заробітною платою» 663 «Розрахунки за іншими виплатами»	662 «Розрахунки з депонентами»

Узагальнення інформації при журнально-ордерній формі обліку за дебетом рахунка 63 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками» відбувається у відомості 3.3. «Відомість аналітичного обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками», за кредитом – у журналі 3, розділ I «Облік розрахунків за товари, роботи, послуги, інших розрахунків і резерву сумнівних боргів», а при автоматизованій формі у відповідній машинограмі.

Облік розрахунків з учасниками

Для обліку розрахунків з учасниками та засновниками господарського товариства щодо розподілу прибутку або інших джерел на дивіденди, спрямування їх до статутного капіталу, виплат за користування земельними і майновими паями (на сільськогосподарських підприємствах), видачі через вибуття учасників чи засновників належної їм частини майна призначений рахунок 67 «Розрахунки з учасниками».

Рахунок 67 «Розрахунки з учасниками» призначений для узагальнення інформації про розрахунки з учасниками і засновниками підприємства, які пов'язані з розподілом прибутку і формуванням статутного капіталу, за кредитом рахунка відображається збільшення заборгованості підприємства перед засновниками і учасниками, а за дебетом – її зменшення (погашення), в т.ч. реінвестування доходів і ін. Тип рахунку активно пасивний.

Рахунок 67 «Розрахунки з учасниками» має субрахунки, які наведені в табл.1.10.

Таблиця 1.10 – Субрахунки рахунка 67 «Розрахунки з учасниками»*

Номер	Назва	Призначення
671	«Розрахунки за нарахованими дивідендами»	обліковують дивіденди, нараховані власниками простих або привілейованих акцій (часток статутного капіталу) за рахунок прибутку або інших, передбачених установчими документами, джерел
672	«Розрахунки за іншими виплатами»	облік інших виплат, нарахованих засновникам та учасникам за користування майном, зокрема земельним і майновим паєм, а також виплат у зв'язку з одержанням належної вибулому учаснику (засновнику) частини активів підприємства.

* складено автором на підставі джерел [13, 72]

Типова кореспонденція розрахунків з обліку розрахунків з учасниками наведено в табл.1.11.

Таблиця 1.11 – Типова кореспонденція розрахунків з обліку розрахунків з учасниками [33]

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Д-т	К-т
1. Нараховані дивіденди засновникам, учасникам підприємства		
– за рахунок чистого прибутку	443 «Прибуток, використаний у звітному періоді»	671 «Розрахунки за нарахованими дивідендами»
– за рахунок резервного капіталу	43 «Резервний капітал»	671 «Розрахунки за нарахованими дивідендами»
2.Нарахований авансовий внесок з податку на прибуток	98 «Податок на прибуток»	641 «Розрахунки за податками»
3.Сплачений податок на прибуток до або під час виплати дивідендів	641 «Розрахунки за податками»	31 «Рахунки в банках»
4.Виплачена сума дивідендів	671 «Розрахунки за нарахованими дивідендами»	31 «Рахунки в банках»
5.Зменшена сума статутного капіталу при виході учасника з товариства відповідно до змін в статутних документах	401 «Статутний капітал»	672 «Розрахунки за іншими виплатами»
6.Повернена сума грошових коштів учаснику при його виході, раніше внесена до статутного капіталу при створенні підприємства	672 «Розрахунки за іншими виплатами»	31 «Рахунки в банках»
7. Повернений засновникові об'єкт основних засобів:		
– на залишкову вартість об'єкту	672 «Розрахунки за іншими виплатами»	10 «Основні засоби»
– на суму накопиченого зносу об'єкту	131 «Знос основних засобів»	10 «Основні засоби»
8.Виплачена засновникові різниця між первинною і залишковою вартістю об'єкту основних засобів	672 «Розрахунки за іншими виплатами»	31 «Рахунки в банках»

Узагальнення інформації при журнально-ордерній формі обліку за дебетом рахунка 67 «Розрахунки з учасниками» відбувається у відомості 3.2. «Відомість аналітичного обліку розрахунків з різними дебіторами», за кредитом – у журналі 3, розділ II «Облік розрахунків з бюджетом, облік довгострокових та поточних зобов'язань», а при автоматизованій формі у відповідній машинограмі.

Облік розрахунків за іншими операціями

Інші поточні зобов'язання - суми зобов'язань, які не можуть бути включені в інші статті, що наведені в розділі балансу «Поточні зобов'язання».

Облік таких зобов'язань ведеться на рахунку 68 «Розрахунки за іншими операціями» за кредитом відображається нарахування зобов'язань, а за дебетом – їх погашення, списання. Тип рахунку активно пасивний.

Рахунок 68 «Розрахунки за іншими операціями» має субрахунки, які наведені в табл.1.12.

Таблиця 1.12 – Субрахунки рахунка 68 «Розрахунки по інших операціях»*

Номер	Назва	Призначення
680	«Розрахунки, пов'язані з необоротними активами та групами вибуття, утримуваними для продажу»	облік визнаних відповідно до ПСБО-27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність» зобов'язань, прямо пов'язаних з необоротними активами та групами вибуття, утримуваними для продажу.
681	«Розрахунки за авансами одержаними»	облік одержаних авансів під поставку матеріальних цінностей або під виконання робіт, а також суми попередньої оплати покупцями (замовниками) рахунків постачальника за продукцію і виконані роботи.
682	«Внутрішні розрахунки»	облік всіх видів поточних розрахунків з дочірніми і асоційованими підприємствами.
683	«Внутрішньогосподарські розрахунки»	облік внутрішньогосподарських розрахунків з виробничими одиницями і господарствами, виділеними на окремий баланс, за взаємним відпуском матеріальних цінностей; реалізацією продукції, робіт, послуг; передачею витрат загальноуправлінської діяльності; виплатою заробітної плати працівникам цих господарств; за іншими видами розрахунків.
684	«Розрахунки за нарахованими відсотками»	облік нарахованих відсотків за: використання коштів або товарів (робіт, послуг), отриманих у кредит; використання майна, отриманого в користування (орендні, лізингові операції тощо); іншими операціями.

Номер	Назва	Призначення
685	«Розрахунки з іншими кредиторами»	облік операцій, які не передбачені для обліку на інших субрахунках рахунку 68, а саме: з різними організаціями за операціями некомерційного характеру (учбовими та науково-дослідними закладами тощо); за іншими операціями.

* складено автором на підставі джерел [13,42]

Типова кореспонденція розрахунків з обліку розрахунків за іншими операціями наведено в табл.1.13.

Таблиця 1.13 – Типова кореспонденція розрахунків з обліку розрахунків за іншими операціями [33]

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Д-т	К-т
1.Отриманий аванс від покупця, замовника в рахунок майбутнього постачання товарів (робіт, послуг)	311 «Поточні рахунки в національній валюті»	681 «Розрахунки за авансами одержаними»
2.Нараховане податкове зобов'язання по ПДВ	643 «Податкові зобов'язання»	641 «Розрахунки за податками»
3. Відвантажені товари в рахунок раніше отриманого авансу від покупця		
– на суму доходу від продажу	681 «Розрахунки за авансами одержаними»	702 «Дохід від реалізації товарів»
– на суму ПДВ	702 «Дохід від реалізації товарів»	643 «Податкові зобов'язання»
– на суму собівартості реалізованих товарів	902 «Собівартість реалізованих товарів»	281 «Товари на складі»
4.Відбитий взаємозалік заборгованостей	681 «Розрахунки за авансами одержаними»	361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»
5.Відбито використання грошових коштів в розрахунках між головним підприємством і дочірніми, асоційованими підприємствами (філіями, виробничими одиницями)	682 «Внутрішні розрахунки» 683 «Внутрішньогосподарські розрахунки»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
6.Відбито погашення дебіторської заборгованості покупців і замовників в рахунок розрахунків з дочірніми, асоційованими підприємствами (філіями, виробничими одиницями)	682 «Внутрішні розрахунки» 683 «Внутрішньогосподарські розрахунки»	361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»
7.Відбиті суми визнаних витрат у зв'язку із здійсненням операцій з дочірніми, асоційованими підприємствами (філіями, виробничими одиницями)	23 «Виробництво» 91 «Загально-виробничі витрати» 92 «Адміністративні витрати» 93 «Витрати на збут» 94 «Інші операційні витрати»	682 «Внутрішні розрахунки» 683 «Внутрішньогосподарські розрахунки»
8.Нараховані відсотки, що підлягають сплаті підприємством як плата за кредит, визнаються фінансовими витратами підприємства	952 «Інші фінансові витрати»	684 «Розрахунки за нарахованими відсотками»

Узагальнення інформації при журнально-ордерній формі обліку за дебетом рахунка 68 «Розрахунки за іншими операціями» відбувається у відомості 3.5. «Відомість аналітичного обліку розрахунків за іншими операціями», за кредитом – у журналі 3, розділ I «Облік розрахунків за товари, роботи, послуги, інших розрахунків і резерву сумнівних боргів», а при автоматизованій формі у відповідній машинограмі.

Інформація про кредиторську заборгованість відображається в третьому розділі пасиву балансу «Поточні зобов'язання і забезпечення» форми № 1 «Баланс (звіт про фінансовий стан)» табл. 1.14.

Таблиця 1.14 – Відображення інформації про кредиторську заборгованість у формі 1 «Баланс (звіт про фінансовий стан)» [15]

III розділ Пасиву балансу «Поточні зобов'язання і забезпечення»		
Номер рядка	Назва рядка	Інформація, що відображується
1600	Короткострокові кредити банків	Відображається поточні зобов'язання підприємства перед банками за отриманими від них кредитами
1605	Векселі видані	Відображається сума заборгованості, на яку підприємство видало векселі на забезпечення поставачань (робіт, послуг) поставальників, підрядників й інших кредиторів
1610	Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	Відображається сума довгострокових зобов'язань, яка підлягає погашенню протягом 12 місяців із дати балансу
1615	товари, роботи, послуги	Відображається сума заборгованості поставальникам і підрядникам за матеріальні цінності, виконані роботи й отримані послуги (крім заборгованості, забезпеченої векселями, якщо її наводять у статті рядка 1605). Якщо ж заборгованість, забезпечена векселями, не відображають у рядку 1605, то її слід наводити в такому рядку (сальдо Кт 62)
1620	розрахунками з бюджетом	Відображається заборгованість підприємства за всіма видами платежів до бюджету (включаючи податки з працівників підприємства). Оскільки в рядку 1621 додатково показують заборгованість за податком на прибуток, то показник такого рядка повинен перевищувати або дорівнювати йому
1621	у тому числі з податку на прибуток	Зазначається поточна кредиторська заборгованість із податку на прибуток. Цей рядок ураховують у підсумку балансу у складі рядка 1620

III розділ Пасиву балансу «Поточні зобов'язання і забезпечення»		
Номер рядка	Назва рядка	Інформація, що відображується
1625	розрахунками зі страхування	Відображається сума заборгованості за відрахуваннями на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, страхування майна підприємства й індивідуальне страхування його працівників
1630	розрахунками з оплати праці	Наводиться заборгованість підприємства з оплати праці, включаючи депоновану заробітну плату
1635	Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	Відображається сума авансів, одержаних від інших осіб. Зверніть увагу: якщо підприємство не використовує авансовий субрахунок 681 (а показує такі аванси безпосередньо через субрахунок 361), то порядок відображення кредиторської заборгованості за одержаними авансами дещо зміниться. Тоді залишок на рахунку 361 відобразатимуть розгорнуто: у такому рядку (1635) - сальдо Кт 361, а в рядку 1125 - сальдо Дт 361
1640	Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	Відображається заборгованість підприємства його учасникам (засновникам), пов'язану з розподілом прибутку (дивіденди тощо) і капіталу
1645	Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	Відображається заборгованості підприємства пов'язаним сторонам і кредиторської заборгованості з внутрішніх розрахунків, зокрема між учасниками групи тощо
1650	Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	Відображається сума кредиторської заборгованості за страховими виплатами, страховими преміями, отриманими авансами, суму кредиторської заборгованості перед страховими агентами, брокерами й посередниками та премій до сплати перестраховикам, іншу кредиторську заборгованість за страховою діяльністю
1690	Інші поточні зобов'язання	Фіксуються суми зобов'язань, для відображення яких за ознаками суттєвості не можна було виділити окрему статтю або які не можуть бути включені до інших статей, наведених у р. III

Важливим елементом обліку є господарський контроль.

Бухгалтерський облік з постачальниками та підрядниками та створення внутрішнього контролю мають важливе значення для всіх підприємств, які ведуть ринкову економіку.

Розвиток ринкових відносин підвищує відповідальність та незалежність підприємств при розробці та прийнятті управлінських рішень для забезпечення ефективності розрахунків з боржниками та кредиторами.

Внутрішній контроль, як функція управління, є засобом зворотного зв'язку між об'єктом управління й органом управління, інформуючи про дійсний стан об'єкта і фактичне виконання управлінських рішень. Внутрішній контроль — це процес, який забезпечує відповідність функціонування конкретного об'єкта прийнятим управлінським рішенням і спрямований на успішне досягнення поставленої мети. Основною його метою є об'єктивне вивчення фактичного стану справ у суб'єкта господарювання, виявлення та попередження тих факторів і умов, які негативно впливають на виконання прийнятих рішень і досягнення поставленої мети, та доведення цієї інформації до органу управління. Внутрішній контроль за діяльністю цехів, бригад, ділянок та інших внутрішньогосподарських формувань проводиться у суб'єктах господарювання їх керівниками і спеціалістами при виконанні ними своїх функціональних обов'язків, а також штатними контролерами, ревізорами та аудиторами. [32]

В сучасних умовах діяльність кожного підприємства не можлива без здійснення розрахунків з постачальниками та підрядниками, в зв'язку з чим виникає кредиторська заборгованість, розмір якої впливає на фінансовий стан підприємства, його платоспроможність та фінансову незалежність. Внутрішньогосподарський контроль є невід'ємною частиною системи управління підприємства та направлений на вирішення завдань безпосереднього управління його поточною діяльністю.

Основними функціями внутрішньогосподарського контролю є: проведення перевірок управлінських зв'язків, внесення обґрунтованих пропозицій щодо усунення виявлених недоліків та рекомендацій щодо підвищення ефективності управління; проведення експертних оцінок різних аспектів діяльності організації та внесення обґрунтованих пропозицій щодо їх вдосконалення.

Методологічні аспекти та основні положення щодо внутрішнього контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками в своїх дослідженнях розглядали такі вчені як Гуцаленко Л.В., Добровольська О.В., Дорош Н.І., Коцупатрий М.М., Москалюк Г.О., Волковицька О.М., Бразілій Н. М., Брехун Н. С., Машталяр Г. П., Давидов Г. М., Зарудна Н. Я., Петрук О. М., Ткаченко Н. М., Ярмолюк О. Ф. та ін. [60]

Гуцаленко Л.В. вважає, що внутрішньогосподарський контроль є основним джерелом інформаційного забезпечення управління підприємства, який розробляється власником підприємства та спрямований на: забезпечення дотримання законності й економічної доцільності здійснення операцій; збереження майна; попередження, виявлення і виправлення суттєвих помилок та викривлень інформації; належне формування облікових даних та фінансової звітності [27]. При цьому «метою внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками підприємства є: систематичного спостереження за достовірністю облікових та звітних даних про наявність і зміну сум кредиторської заборгованості; своєчасність перерахування коштів кредиторам; правильність пред'явлення претензій і вчасність їх погашення, дотримання розрахунково-платіжної дисципліни на рівні її впливу на платоспроможність підприємства, що забезпечує нормальну фінансово-господарську діяльність» [27]. Коцупатрий М.М. наголошує на тому, що внутрішньогосподарський контроль є системою безупинного спостереження за ефективністю використання майна підприємства, законністю і доцільністю господарських операцій і процесів, збереження його грошових коштів і матеріальних цінностей [52]. Дорош Н.І. вважає, що внутрішній контроль – це процес, розроблений з метою досягнення поставлених завдань підприємства, який розпочинається з верхівки підприємства – ради директорів та менеджерів, які створюють і зміцнюють структуру і характер здійснюваних контрольних заходів на підприємстві, що прямо чи опосередковано включає в себе всіх працівників підприємства та стосується всіх видів діяльності підприємства, починаючи з функціональних ланок (таких як маркетинг та операційні підрозділи) до взаємовідносин з іншими підприємствами [50]. На думку Москалюк Г.О., організація дієвої системи внутрішньогосподарського контролю повинна ґрунтуватися на своєчасності повідомлення про відхилення, відповідальності, збалансованості, інтеграції, постійності, комплексності, розподілу обов'язків. Автор вважає, що тісна взаємодія між бухгалтерією підприємства, його юридичним та фінансовим відділами є запорукою ефективності проведення внутрішньогосподарського контролю за дебіторською та кредиторською заборгованістю [53]. Проскуріна Н. М. визначає мету внутрішнього контролю розрахунків із постачальниками та під-

рядниками як «перевірку наявності та правильності оформлення первинних документів, що є підставою для записів із кредиторської заборгованості, а також оцінку синтетичного й аналітичного обліку, правильність використання рахунків Плану рахунків; перевірку правильності розрахунків із кредиторської заборгованості» [35].

Особливості внутрішньогосподарського контролю і функції, що виконуються їм у системі управління, дають можливість сформулювати його завдання, одним з найважливіших з яких є забезпечення своєчасності погашення зобов'язань, що забезпечує платоспроможність та фінансову незалежність підприємства.

Таким чином можна зробити висновок, що метою внутрішнього контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками є встановлення відповідності здійснених операцій за розрахунками з постачальниками та підрядниками чинному законодавству і достовірність відображення цих операцій в бухгалтерській звітності.

Для досягнення поставленої мети належно організована й ефективна система внутрішнього контролю має забезпечувати виконання таких завдань:

- забезпечення надходження до управлінського персоналу якісної інформації про стан господарських процесів, що відбуваються на підприємстві;
 - забезпечення збереження активів підприємства, ефективний та цільовий характер використання їх;
 - забезпечення достовірності облікової інформації та бухгалтерської звітності підприємства;
 - забезпечення дотримання законності в діяльності підрозділів підприємства та виконання ними наказів і розпоряджень, виданих адміністрацією підприємства.
- [28]

Джерелами даних для перевірки документальної обґрунтованості розрахунків з постачальниками та підрядниками є наступні документи: рахунки-фактури, накладні, рахунки, акти приймання виконаних робіт (послуг), товарно-транспортні накладні, податкові накладні, документи транспортних підприємств, вантажно-митні декларації, документи, що підтверджують якість товару.

За умови, якщо розрахунки здійснюються у безготівковій формі: платіжні доручення, платіжні вимоги-доручення, чеки, акредитиви, векселі, платіжні вимоги,

інкасові доручення (розпорядження); якщо розрахунки здійснюються у готівковій формі: чек ЕККА, квитанція до прибуткового касового ордера або копія чека з відміткою «сплачено». [27]

Внутрішньогосподарський контроль розрахунків з постачальниками та підрядниками проводиться за допомогою методу внутрішньогосподарського контролю – це сукупність прийомів та способів, за допомогою яких вивчається діяльність підприємств і організацій. Методичні прийоми контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками наведені на рис. 1.5.

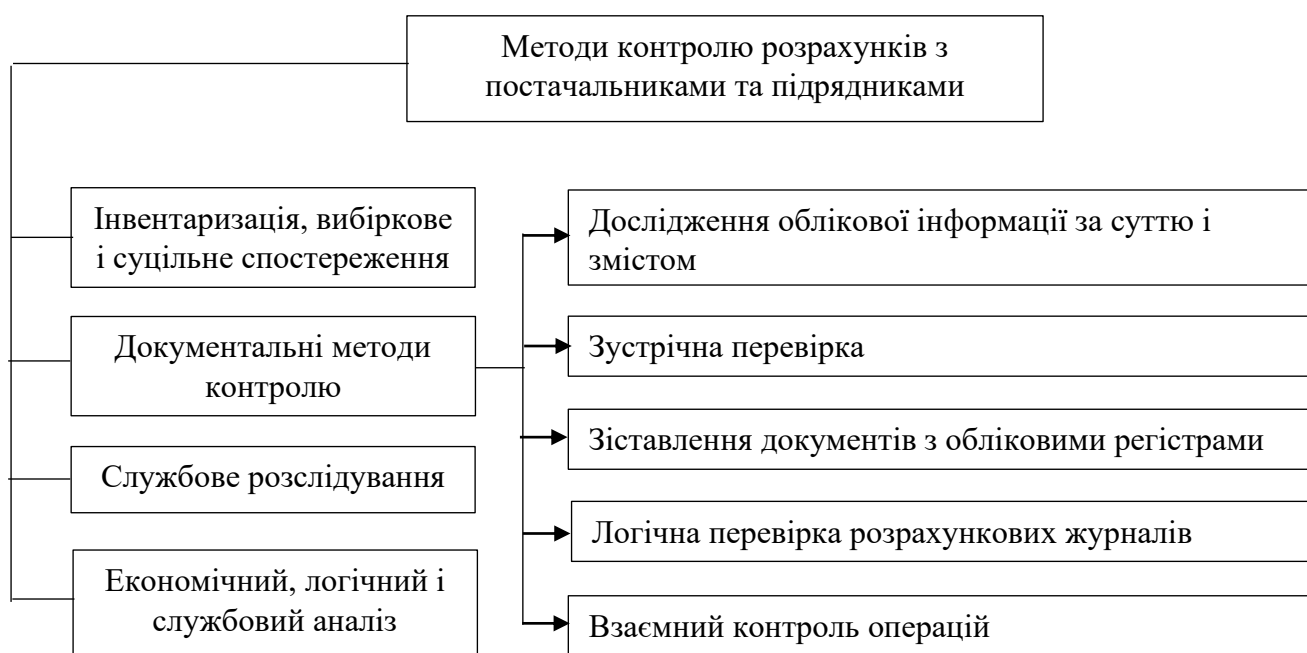

Рис. 1.5 – Методичні прийоми контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками . [36]

Інвентаризація - це перевірка фактичної наявності майна підприємства і співставлення даних інвентаризації з бухгалтерським обліком.

Згідно із Законом України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність" (стаття 10) підприємства для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності зобов'язані проводити інвентаризацію активів і зобов'язань, під час якої перевіряються і документально підтверджуються їх наявність, стан і оцінка.

Основними завданнями інвентаризації є:

- виявлення фактичної наявності основних засобів, матеріальних цінностей, бланків суворої звітності, грошових коштів у касах, на реєстраційних, бюджетних, валютних та поточних рахунках;
- встановлення лишку або нестачі цінностей і їх регулювання та відображення в обліку;
- виявлення товарно-матеріальних цінностей, які втратили свою первісну якість, застаріли і не використовуються;
- дотримання умов зберігання матеріальних цінностей і грошових коштів, а також правил утримання та експлуатації матеріальних цінностей;
- перевірка реальності вартості зарахованих на баланс основних фондів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, цінних паперів і фінансових вкладень, сум грошей у касах, на розрахунковому, валютному та інших рахунках в установах банків, грошей у дорозі, дебіторської і кредиторської заборгованості, незавершеного виробництва, витрат майбутніх періодів, забезпечень та резервів наступних витрат і платежів.

Проведення інвентаризації є обов'язковим:

1) при передачі майна державного підприємства, установи в оренду, приватизації майна державного підприємства, а також в інших випадках, передбачених законодавством;

2) перед складанням річної фінансової звітності, крім майна, інвентаризація якого проводилася раніше 1 жовтня звітного року. Інвентаризація будівель, споруд та інших нерухомих об'єктів основних засобів може проводитись один раз на три роки, а бібліотечних фондів - один раз на п'ять років;

3) при зміні матеріально відповідальних осіб (на день прийому-передачі справ);

4) при встановленні фактів крадіжок або зловживань, псування цінностей, а також за рішенням судово-слідчих органів;

5) у разі пожежі або стихійного лиха;

6) при передачі підприємств та їх структурних підрозділів (на дату передачі).

Інвентаризація може не проводитися у випадку передачі підприємств та їх структу-

рних підрозділів у межах одного органу, до сфери управління якого належать ці підприємства;

7) у випадку ліквідації підприємства.[37]

Суцільне спостереження передбачає обстеження усіх без винятку одиниць генеральної сукупності. Наприклад, для визначення загальної чисельності населення під час перепису збирають дані про кожну окрему людину, яка проживає в країні, для встановлення обсягу виробленої продукції (зерна, молока, м'яса тощо), ведуть щоденний облік її виходу і т. д.

Проте з деяких причин (великої трудомісткості, тривалості проведення, високої вартості тощо) суцільне спостереження часто буває економічно недоцільним або практично нездійсненним. Тому на практиці переважно застосовують несуцільне спостереження, різновидом якого є вибіркове.

Вибірковим спостереженням називають такий вид спостереження, який дає можливість зробити висновок про всю сукупність одиниць при обстеженні тільки її частини. [34]

До методів документального контролю належать: метод логічних досліджень; метод хронологічних і систематологічних підходів; метод зіставлень і порівнянь; метод арифметичних підрахунків.

Метод логічного дослідження ґрунтується на встановленні взаємозв'язків між окремими операціями, коли одні види операцій залежать від здійснення інших.

При хронологічному способі перевірки документи перевіряють у тому порядку, у якому вони згруповані при бухгалтер-терській обробці.

Суть систематологічного методу – групування документів за змістом операцій.

Метод зіставлень і порівнянь зводиться до встановлення відповідності даних, відображених у первинних документах і в реєстрах бухгалтерського і податкового обліку.

Метод арифметичних підрахунків реалізується шляхом математичного обчислення у документах окремих сум, підсумків, загальних оборотів і сальдо. [38]

Службова перевірка - комплекс заходів, які здійснюються відповідно до Порядку проведення службового розслідування у Збройних Силах України, затвердженого наказом Міністерства оборони України від 21 листопада 2017 року № 608, з метою перевірки інформації про вчинення дисциплінарного правопорушення, з'ясування наявності підстав для призначення службового розслідування, обставин порушення виконавської дисципліни.

Службове розслідування - комплекс заходів, які проводяться з метою уточнення причин і умов, що сприяли вчиненню правопорушення, а також встановлення ступеня вини особи (осіб), чії дії або бездіяльність стали причиною вчинення правопорушення.

Службове розслідування проводиться для встановлення:

- неправомірних дій військовослужбовця, яким вчинено правопорушення;
- причинного зв'язку між правопорушенням, з приводу якого було призначено службове розслідування, та виконанням військовослужбовцем обов'язків військової служби;
- вини військовослужбовця;
- порушень нормативно-правових актів, інших актів законодавства;
- причин та умов, що сприяли вчиненню правопорушення;
- у разі виявлення факту заподіяння матеріальної шкоди - причин виникнення шкоди, її розміру та винних осіб. [14]

Проведення внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками підприємства передбачає такі етапи (рис. 1.6).

На першому етапі контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками перевіряється законність та оформлення договору, чи вказано у ньому: найменування продукції, (товарів, робіт, послуг), кількість поставки (обсяги виконання), ціна, терміни, спосіб поставки, порядок розрахунків.

На другому етапі – вивчається динаміка заборгованості, яка була величина заборгованості за розрахунками з постачальниками та підрядниками на початок і кінець звітного періоду, а також в'яснити чи були змін в розрахунках, за даний період. Скласти програму перевірки.

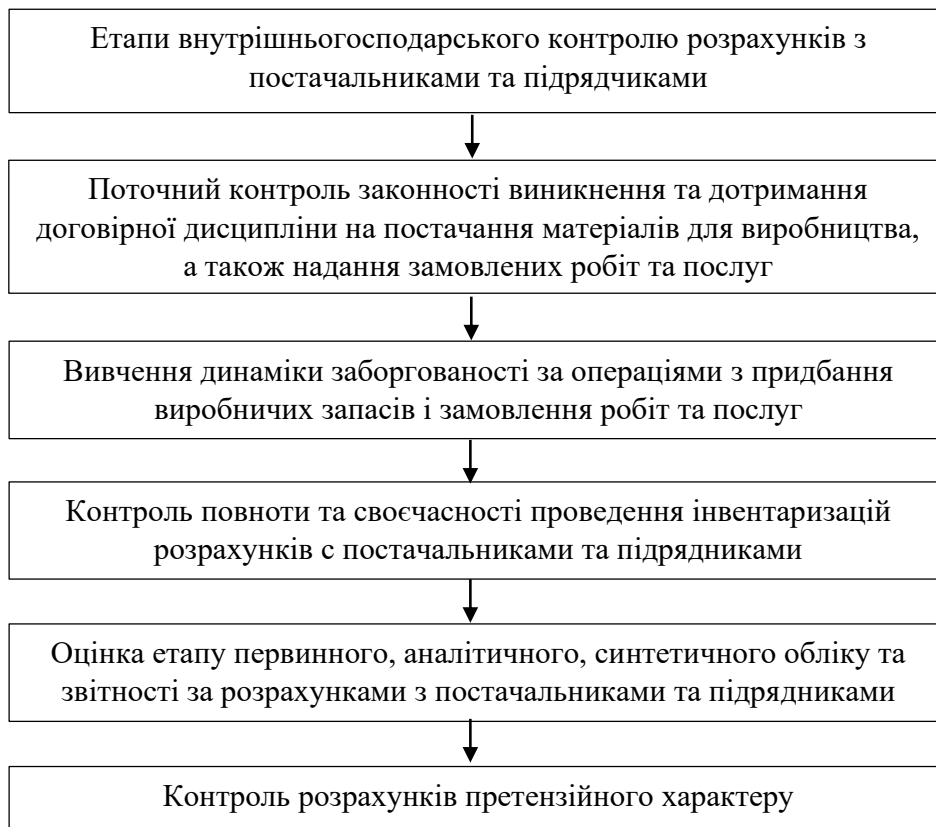

Рис. 1.6 – Етапи внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками [27]

На третьому етапі – перевіряється, чи дотримується періодичність проведення інвентаризацій розрахунків з постачальниками та підрядниками (не менше двох разів на рік). На цьому етапі ревизор перевіряє дані Книги реєстрації контрольних перевірок інвентаризацій підприємства, Акту контрольної перевірки інвентаризації цінностей та відомості результатів інвентаризації.

На останньому етапі здійснюється узагальнення та реалізація результатів. Ревизор складає звітність в яка має відображати наслідки перевірки діяльності підприємства розрахунків з постачальниками та підрядниками, перелік фактів виявлених порушень. Звітний документ готується для керівника підприємства, про недоліки обліку та внутрішньому контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками.

При внутрішньогосподарському контролі розрахунків з постачальниками та підрядниками, можуть бути виявлені такі порушення як:

- несвоєчасне і неякісне оформлення документів;
- відсутність договорів на поставку продукції, первинних документів або неповне їх оформлення;

- розбіжність даних синтетичного та аналітичного обліку;
- відсутність обов'язкових реквізитів, зміст операції сформульовано некоректно;
- грошові документи підписує касир, а накладні - завідувач складом;
- довіреності, товарні чеки, квитанції та ін. Без печатки або штампа;
- дані пред'явлених рахунків-фактур за надані послуги та платіжних доручень з оплати цих рахунків не збігаються;
- витрата товарно-матеріальних цінностей не підтверджується відпусткою їх зі складу. Перерахування коштів за надані послуги без пред'явлення рахунку-фактури і без договору.

1.4. Податковий облік кредиторської заборгованості підприємства

Податковий облік – це підсистема бухгалтерського обліку, яка за встановленими державою правилами формує інформацію про нарахування та сплату податків і зборів відповідним державним органам, основним завданням якого є контроль за правильністю, своєчасністю і повнотою нарахування та сплати податків і зборів (обов'язкових платежів).

Метою ведення податкового обліку є надання повної і достовірної інформації державі (в особі податкових органів), що забезпечує визначення сум податків і зборів (обов'язкових платежів), складання звітності для контролю сум нарахованих податків. Кінцевою метою податкового обліку є акумулювання грошових коштів для поповнення бюджету. [56]

Податковий облік є важливою частиною фінансового управління підприємства і допомагає забезпечити дотримання податкових обов'язків та уникнення податкових санкцій. Рекомендується мати внутрішню або зовнішню бухгалтерську підтримку для ведення коректного податкового обліку.

Податковий облік кредиторської заборгованості визначає, як підприємство враховує і використовує свої заборгованості перед постачальниками в податковому обліку. Кредиторська заборгованість включає в себе суми, які підприємство винне іншим організаціям або особам за товари чи послуги, що були отримані, але ще не були оплачені.

Податковий облік кредиторської заборгованості підприємства відбувається відповідно до законодавства та податкової політики. Нижче наведено загальний огляд процедури податкового обліку кредиторської заборгованості.

1. Реєстрація фінансових операцій. Підприємство повинно систематично реєструвати всі фінансові операції, пов'язані з кредиторською заборгованістю, в облікових записах. Це включає у себе отримання рахунків, угоди про закупівлю товарів чи послуг, оплату постачальникам тощо.

2. Визначення податкових наслідків. Підприємство повинно розуміти податкові наслідки, пов'язані з кредиторською заборгованістю. В деяких країнах можуть бути податкові пільги чи обмеження для підприємств, які мають заборгованість перед постачальникам.

3. Ведення облікових записів. Підприємство повинно підтримувати облікові записи, які відображають стан кредиторської заборгованості. Це може включати у себе реєстрацію дати та суми заборгованості перед кожним постачальником.

4. Оцінка витрат. Згідно з податковим законодавством, підприємство повинно оцінювати витрати, пов'язані з кредиторською заборгованістю, відповідно до встановлених стандартів. Це може включати у себе розгляд можливих знижок чи витрат на обслуговування заборгованості.

5. Звітність. Підприємство повинно регулярно складати податкові декларації та інші фінансові звіти, які включають інформацію про кредиторську заборгованість. Ці звіти служать для реалізації податкових обов'язків перед державою.

6. Дотримання податкового законодавства. Підприємство повинно дотримуватися усіх вимог податкового законодавства щодо обліку та оподаткування кредиторської заборгованості. Це включає у себе сплату податків на прибуток чи інших податків, пов'язаних з фінансовою діяльністю.

7. Аудит та перевірка. Податкові органи можуть проводити аудити та перевірки фінансової діяльності підприємства для перевірки дотримання податкового законодавства. Тому важливо зберігати всі необхідні документи та записи для підтвердження обліку кредиторської заборгованості. [9]

Податковий облік кредиторської заборгованості важливий для підприємств з кількох причин. Податковий облік допомагає точно відобразити фінансовий стан підприємства. Це важливо для внутрішнього управління та для інформування акціонерів, інвесторів, кредиторів та державних органів. Допомагає підприємству відповідати податковому законодавству і вчасно сплачувати податки на операції, пов'язані з кредиторською заборгованістю. Невідповідність податковим зобов'язанням може призвести до штрафів та інших санкцій. Дозволяє підприємству коректно класифікувати та відображати кредиторську заборгованість, що допомагає уникнути надмірного оподаткування і зменшити податковий тиск. Допомагає підприємству керувати своєю ліквідністю та оптимізувати витрати, зокрема, управляти вчасністю оплати кредиторам та мінімізувати затримки в сплаті. Надає можливість підтвердити правильність фінансової звітності підприємства під час аудитів та податкових перевірок, проведених податковими органами.

У підсумку, правильний податковий облік кредиторської заборгованості є важливим аспектом фінансового управління підприємства та сприяє дотриманню податкових обов'язків і оптимізації фінансового стану підприємства.

Також дуже важливим пунктом є податок на додану вартість (ПДВ) кредиторської заборгованості, яке сплачується при реалізації товарів, наданні послуги від постачальників.

У разі отримання рахунку-фактури від постачальника за придбані товари або послуги, при оплаті такого рахунку виникає зобов'язання сплатити ПДВ. Рахунок-фактура від постачальника повинен містити інформацію про суми ПДВ, які додаються до вартості товарів чи послуг. Підприємство повинно правильно відобразити цю інформацію у своєму обліку. Підприємство, яке отримало товари чи послуги, має право на відшкодування цього ПДВ, якщо воно само є платником ПДВ та відповідно сплачує цей податок у процесі своєї діяльності.

Ставка ПДВ становить 20%. Ця ставка є загальною і застосовується до більшості товарів та послуг, що підпадають під оподаткування ПДВ. Однак, деякі товари та послуги можуть бути оподатковані за спеціальними ставками (зниженими або нульовими), або можуть бути звільнені від оподаткування.

Підприємство повинно подавати податкову звітність до податкового органу, в якій вони вказують розрахований та сплачений ПДВ. Звітність подається у встановлені строки, зазвичай щомісяця. [9]

Питання відображення в обліку розрахунків підприємства з ПДВ було розглянуто в пункті 1.3. (розрахунки з бюджетом).

Звітністю підприємства по податку на додану вартість є декларація з ПДВ. Декларація ПДВ (податкова декларація з податку на додану вартість) є документом, який підтверджує суми податку на додану вартість (ПДВ), які підлягають сплаті або компенсації за певний податковий період. Системи оподаткування ПДВ, підприємства зобов'язані подавати щомісячні чи щоквартальні декларації ПДВ. Структура декларації з ПДВ наведені в табл. 1.5.

Таблиця 1.15 – Структура декларації з ПДВ*

№	Розділ	Пункт
1	Інформація про платника податку	Назва платника податку (юридичної або фізичної особи). Податковий номер або ідентифікаційний номер платника ПДВ. Адреса платника податку.
2	Інформація про звітний період	Дата звітності (зазвичай місяць або квартал).
3	Обсяг операцій	Загальна сума обороту платника податку за звітний період. Загальна сума операцій, що не обкладаються ПДВ (за потреби).
4	Обсяг операцій із ПДВ	Сума операцій із ставкою ПДВ за звітний період. Розподіл операцій за різними ставками ПДВ (якщо вони є).
5	Розрахунок податку на додану вартість (ПДВ)	Розрахунок суми ПДВ до сплати або до отримання компенсації.
6	Інші розділи та додатки	Розділи для деталей щодо конкретних видів операцій або обставин (наприклад, експорт, імпорт, послуги, податкові кредити тощо).
7	Підпис та дата	Підпис платника податку або уповноваженої особи. Дата підпису.

*Складено автором на підставі джерел [76]

Декларація з ПДВ подається щомісяця. Зазвичай, декларація з ПДВ подається не пізніше 20 числа місяця, що настає за звітним. Наприклад, за січень декларація повинна бути подана до 20 лютого. Якщо той день є вихідним або святковим, термін подачі декларації переноситься на перший робочий день після цього терміну.

Висновки до першого розділу

В даному розділі було розглянуто теоретичні основи організації обліку кредиторської заборгованості: економічну сутність кредиторської заборгованості, її

класифікацію, також наведено нормативно-правову базу та завдання бухгалтерського обліку кредиторської заборгованості, розглянуто методологію бухгалтерського обліку кредиторської заборгованості за національними стандартами, та податковий облік кредиторської заборгованості підприємства.

Аналіз підходів до трактування поняття «кредиторська заборгованість» в економічній літературі дав змогу зробити висновок, що більша частина вчених розглядають поняття «кредиторська заборгованість», як грошові кошти, деякі - як частину майна або форму розрахунків за товари та послуги, а на нашу думку з метою бухгалтерського обліку необхідно використовувати визначення поняття «Кредиторська заборгованість», наведено в НП(С)БО 11 «Зобов'язання», а саме визначення зобов'язання.

Аналіз економічної літератури з питання класифікації кредиторської заборгованості дозволив дійти висновку, що більшість авторів класифікують зобов'язання за ознаками: забезпеченістю виконання зобов'язань, за терміном погашення, за видами доходів, що наведено в П(С)БО, деякі автори погоджуються з класифікаціями зобов'язань, які наведені в П(С)БО, але вони пропонують поділяти зобов'язання на реальні та потенційні, також є автори, які приділяють увагу лише класифікаціям кредиторської заборгованості, які більше підходять підприємствам малого бізнесу.

А також у розділі розглянуті питання обліку і документальне підтвердження кредиторської заборгованості за її видами (за товари, послуги та облік кредиторської заборгованості за розрахунками, а саме: з бюджетом, зі страхування, з оплати праці, з учасниками та за іншими операціями): документальне оформлення розрахунків кредиторської заборгованості, наведено перелік рахунків, субрахунків та їх типова кореспонденція, які використовуються для обліку кредиторської заборгованості, узагальнення інформації про кредиторську заборгованість в регістрах бухгалтерського обліку та у фінансовій звітності. А також питання податкового обліку кредиторської заборгованості.

Результати роботи знайшли відображення у працях. [60]

2. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ДРУЖБА СВК»

2.1. Техніко-економічна характеристика ТОВ «Дружба СВК».

У 1947 році на території села Зоря, розташованого у Саратському районі Одеської області, було створено три колективних господарства: колгосп ім. Ф. Енгельса, колгосп ім. К. Маркса, колгосп «Іскра».

Основними видами діяльності колгоспів були рослинництво та тваринництво. Розводили, головним чином, велику рогату худобу, вівці, свиней та птицю. Ведуче місце у рослинництві займало вирощування зернових культур.

У 1956 році відбулося об'єднання трьох колгоспів в один – колгосп «Зорі». Через три роки, у 1959 році, вищестоящим керівництвом було прийнято рішення про об'єднання колгоспу «Зоря» з господарством сусіднього села Михайлівка колгосп «Дружба». Але цей союз, проіснувавши приблизно рік, розпався.

Таким чином на території села Зоря було сформовано колективне господарство «Дружба». У розпорядженні господарства були обширі та просторі земельні угіддя. В той час у господарстві склався зерно-тваринницький напрямок діяльності. Рослинництво приносило врожай зернових культур, кормів, а також овочів. Ще поширились садівництво та виноградарство. Основною метою тваринництва було виробництво молока та м'яса.

У 1991 році, після проголошення незалежності України, колгосп був реорганізований. Майно господарства та земельні угіддя були розділені на частки – паї між членами колективу колгоспу. Таким чином було створено колективне сільсько-господарське підприємство «Дружба» (скорочено КСП «Дружба»).

Починаючи з цього часу підприємство стало бурно розвиватися. У продовж дев'яти років, з 1991 по 2000 роки, було розроблено та впроваджено у життя ряд заходів з будівництва власного переробного комплексу, у який увійшли: млин, крупо-рушка, маслоробка, пекарня, макаронний цех, молочний цех, ковбасний цех, соко-консервний цех.

Усі ці переробні цехи були побудовані з метою переробки власної сільсько-господарської продукції, і всі вони працюють по сьогоднішній день.

У 2000 році підприємство було знов реорганізовано у сільськогосподарський виробничий кооператив – СВК «Дружба». Всі члени Кооперативу отримали у власність земельні ділянки у розмірі своїх паїв, які вони надали у користування Кооперативу на основі договору оренди. Кооператив є колективним підприємством – тому йому притаманні деякі особливості управління. Вищим органом управління СВК «Дружба» є Загальні збори членів Кооперативу. Виконавчий орган – Правління Кооперативу на чолі з Головою Кооперативу. Контролюючий орган – Ревізійна комісія. Правління Кооперативу створюється для керівництва поточною господарською діяльністю, а також для виконання рішень Загальним зборів членів Кооперативу.

Таблиця 2.1 – Основні фінансово-економічні показники діяльності підприємства за 2020-2021 роки

Показники	2020 рік	2021 рік	Відхилення	
			абс.	%
1. Обсяг продукції в натуральному виразі, т	1716	1191	-525	-30,59
2. Обсяг продукції в оптових цінах без ПДВ та акцизного збору, тис. грн.				
- у діючих оптових цінах	33299,8	32060,2	-1239,6	-3,72
- у порівнянних оптових цінах	44041,1	32060,2	-11980,9	-27,20
3. Середня оптова ціна за 1 тону продукції, грн.	19405,48	26918,72	7513,25	38,72
4. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	93190	143652	50462	54,15
5. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	105161	85984	-19177	-18,24
6. Адміністративні витрати, тис. грн.	4152	4675	523	12,60
7. Витрати на збут, тис. грн.	859	3824	2965	в 3,4 р.
8. Валовий прибуток, тис. грн.	-11971	57668	69639	в -5,8 р.
9. Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	110172	94483	-15689	-14,24
10. Витрати на 1 гривню реалізованої продукції, коп.	118,22	65,77	-52,45	-44,37
11. Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн. в т.ч.:	-17103	47158	64261	в -3,8 р.
- від основної операційної діяльності	-16982	49169	66151	в 3,9 р.
- від іншої операційної діяльності	-587	-1938	-1351	в 2,3 р.
- від фінансової діяльності	485	3	-482	-99,38
- від іншої діяльності	-19	-76	-57	в 3 р.
12. Податок на прибуток, тис. грн.	-	-	-	-
13. Чистий прибуток, тис. грн.	-17103	47158	64261	в -3,8 р.
14. Матеріальні витрати, тис. грн.	91092	110137	19045	20,91
15. Матеріаловіддача, грн.	0,37	0,29	-0,08	x

Показники	2020 рік	2021 рік	Відхилення	
			абс.	%
16. Матеріаломісткість продукції, грн.	2,74	3,44	0,7	х
17. Середня облікова кількість штатних працівників облікового складу, осіб.	122	126	4	3,28
18. Продуктивність праці одного штатного працівника облікового складу, грн.	360992,62	254446,03	-106546,59	-29,51
19. Фонд оплати праці штатних працівників облікового складу, тис. грн.	11403	15009	3606	31,6
20. Середня річна заробітна плата одного штатного працівника облікового складу, грн.	93467,21	119119,05	25651,83	27,44
21. Середня річна вартість основних засобів за основним видом діяльності, тис. грн.	119714	124240	4526	3,78
22. Фондовіддача, грн.				
- по продукції	0,37	0,26	-0,11	х
- по прибутку	-14,19	39,58	53,76	х
23. Фондорентабельність, %	-14,29	37,96	52,24	х
24. Середня річна вартість оборотних коштів, тис.грн.	127780,5	133699,5	5919	4,63
25. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів	0,73	1,07	0,35	х
26. Рентабельність продукції, %	-11,38	67,07	78,45	в -6,9 раз
27. Рентабельність виробництва, %	-6,91	18,28	25,19	х
28. Середня річна сума дебіторської заборгованості	3533,5	5337	1803,5	51,04
29. Середня річна сума кредиторської заборгованості	2833	2715	-118	-4,17
30. Коефіцієнти ліквідності балансу				
- коефіцієнт поточної ліквідності	49,81	23,25	-26,56	х
- коефіцієнт швидкої ліквідності	18,33	6,04	-12,30	х
- коефіцієнт абсолютної ліквідності	17,08	4,80	-12,27	х

З табл. 2.1 видно, що в звітному році обсяг виробництва промислової продукції у порівнянні з попереднім зменшився: у натуральному виразі – на 525 т. або на 30,59%, в діючих цінах – на 1239,6 тис. грн. або на 3,72%, в порівнянних цінах – на 11980,9 тис.грн. або на 27,2%.

Чистий дохід збільшився на 50462 тис. грн. або 54,815%, повна собівартість реалізованої продукції зменшилась на 15689 тис. грн. або 14,24 %. Зменшення повної собівартості відбулось за рахунок зменшення собівартості реалізованої продукції на 19177 тис.грн або 18,24%, та збільшення адміністративних витрат – на 523 тис. грн. або 12,60%, витрат на збут – на 2965 тис.грн або в 3,4 рази, це призвело до зменшення витрат на 1 гривню реалізованої продукції на 52,45 коп.

Фінансовий результат до оподаткування був збитком, який зменшився в звітному році порівняно з попереднім на 64261 тис. грн., або в 3,8 раз. Це відбулось за рахунок зменшення збитку від основної операційної діяльності на 66151 тис.грн., або в 3,9 раз; негативний вплив здійснило збільшення збитку від іншої операційної діяльності та іншої діяльності на 1351 тис. грн. або в 2,3 р. та на 57 тис. грн. або в 3 рази, відповідно, та зменшення прибутку від фінансової діяльності на 482 тис. грн. або на 99,38%. Це призвело до зменшення чистого збитку на 64261 тис. грн., або в 3,8 раз.

Погіршилися показники ефективності використання ресурсів підприємства впродовж досліджуваного періоду:

- трудових, про що свідчить зменшення продуктивності праці одного штатного працівника облікового складу на 29,51%;
- основних засобів, про що свідчить зменшення фондівіддачі по продукції на 0,11 грн.
- матеріальних ресурсів, про що свідчить зменшення матеріалівіддачі на 0,08 грн.

Покращилась ефективність використання оборотних коштів підприємства впродовж досліджуваного періоду, про що свідчить збільшення коефіцієнту оборотності на 0,35 обороти.

Рентабельність продукції збільшилась на 78,45% п., а рентабельність виробництва – на 25,19% п.

Таким чином, можна зробити висновок, що діяльність підприємства має тенденцію до покращення впродовж досліджуваного періоду: зменшилися обсяги виробництва, але збільшився чистий дохід та чистий прибуток підприємства, але при цьому погіршилось використання ресурсів підприємством. Одним з шляхів покращення ефективності діяльності підприємства є використання резервів: погіршилось використання трудових ресурсів, про це свідчить зниження продуктивності праці одного робітника на 106546,59 грн., що призвело до зменшення обсягу продукції в порівняних цінах на 13424,87 тис.грн., тобто величина резерву підвищення обсягу продукції за рахунок покращення ефективності використання трудових ресурсів

складає 13424,87 тис.грн.; погіршилось використання матеріальних ресурсів, про це свідчить зменшення матеріаловіддачі на 0,08 грн. у звітному році, що призвело до зменшення обсягу продукції в діючих цінах на 8201,73 тис. грн., тобто резерви для підвищення обсягу виробництва за рахунок покращення ефективності використання матеріальних ресурсів складають 8201,73 тис.грн.; погіршилось використання основних засобів, про це свідчить зниження фондівіддачі на 0,11 грн., що призвело до зменшення обсягу продукції в порівняних цінах на 13645,95 тис.грн., тобто величина резерву підвищення обсягу продукції у порівняних цінах за рахунок покращення ефективності використання основних засобів складає 13645,95 тис. грн.

2.2. Аналіз кредиторської заборгованості підприємства

Кредиторська заборгованість є одним із джерел залучення активів в оборот підприємства. Вона виникає у зв'язку з тим, що у процесі діяльності підприємства не завжди здійснюють розрахунки з юридичними і фізичними особами одночасно з відчуженням майна, виконанням робіт, наданням послуг, що призводить до виникнення певних зобов'язань перед постачальниками та іншими контрагентами господарських відносин. Кредиторська заборгованість, що при цьому виникає, є різновидом комерційного кредиту, який виступає важливим фактором стабілізації фінансового стану підприємства. Кредиторська заборгованість відображена у формі № 1 «Звіт про фінансовий результат» у II розділі пасиву «Поточні зобов'язання».

В умовах кризового стану економіки частка кредиторської заборгованості у джерелах формування майна підприємств торгівлі суттєво зростає. Це призводить до збільшення їх фінансової залежності від кредиторів. Тому під час аналізу фінансового стану кредиторській заборгованості повинна приділятися належна увага.

Підприємства зобов'язані своєчасно розраховуватися за своїми зобов'язаннями. За несвоєчасні розрахунки вони мають сплачувати штрафи і неустойки. Однак практика свідчить, що можливість уникнути майнової відповідальності за невиконання власних договірних зобов'язань дає їм змогу ухилятися від взаєморозрахунків з партнерами. Несвоєчасність платежів викликає фінансові ускладнення у підприємств-кредиторів, негативно впливає на їх господарську діяльність, а у підсумку і на економіку країни загалом.[26]

У зв'язку із загостренням проблеми неплатежів, уміле й ефективне управління кредиторською заборгованістю підприємства є одним з найскладніших завдань підтримки потрібного рівня ліквідності та платоспроможності підприємств як для формування іміджу надійного партнера, так й для забезпечення ефективної поточної діяльності підприємства. Одним з шляхів підвищення ефективності управління кредиторською заборгованістю є своєчасне проведення її аналізу.

В економічній літературі питання обліку й аналізу кредиторської заборгованості досліджували такі науковці, як І.О. Бланк, Ф.Ф. Бутинець, І.О. Власова, Г.В. Власюк, О.Б. Волович, С.В. Зеленко, В.С. Муковіз, І.М. Мягких, Б. Конон, І.Я. Омецінська, Г.О. Партин, Т.М. Паянок, О.М. Попазова, О.В. Попович, Н.В. Соловей, В.В. Сопко, Т.І. Тесленко та ін. Але в економічній літературі відсутній єдиний підхід до аналізу кредиторської заборгованості. [65]

Підходи до методики аналізу кредиторської заборгованості в економічній літературі наведені у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Підходи до методики аналізу кредиторської заборгованості в економічній літературі *

Науковець	Методика проведення аналізу кредиторської заборгованості
Волович О. Б.	Вважає за доцільним використовувати методики групування та вертикального аналізу; розподіляє заборгованість на групи за певними критеріями, які залежать насамперед від мети аналізу - спершу проводять типологічне групування, а потім структурне, яке передбачає обчислення питомої ваги кожної групи в загальній сумі заборгованості підприємства.
Гарасим П.Н., Лобода Н.А. та Гарасим Н.П.	Пропонують метод оцінки відповідальності, основним завданням якого є виявлення ознак банкрутства та запобігання банкрутству; суть запропонованого методу полягає у визначенні структури зобов'язань, їх передачі, розрахованих за звітними даними платоспроможності та ліквідності підприємства, а також розрахунку максимальних зобов'язань, впливу таких факторів, як дохід, операційні витрати та поточні активи підприємства.
Мягких І. М.	Застосування розрахунково-аналітичного методу. На основі даних дебіторської заборгованості і кредиторської заборгованості та факторів, що впливають на них, визначають залежність показників часток дебіторської та кредиторської заборгованостей.
Конон Б.	Використовує методи горизонтального, вертикального, трендового аналізу, методу фінансових коефіцієнтів; для проведення аналізу спроможності підприємства погашати свої поточні зобов'язання використовується низка коефіцієнтів платоспроможності та ліквідності.
Попович О.В., Соловей Н.В.	Пропонує складання організаційно методичної моделі аналізу кредиторської заборгованості; визначення складу та структури кредиторської заборгованості підприємства, аналіз відхилень та тенденцій в змінах статей кредиторської заборгованості за ряд років.

Науковець	Методика проведення аналізу кредиторської заборгованості
Паянок Т. М.	Моделює кредиторську заборгованість за допомогою економетричних методів, а саме регресійного аналізу та аналізу часових рядів; на мікрорівні прогнозує її вплив на виробничі запаси підприємства і результати його діяльності за допомогою прикладної програми STATGRAPHICS.
Тесленко Т.І.	Радить використовувати методику аналізу поточних зобов'язань, що полягає у вивченні їх структури, оборотності, ступеня платоспроможності та ліквідності підприємства; ці показники розраховують на підставі даних фінансової звітності з урахуванням доходів, витрат діяльності, оборотних активів підприємства; такий аналіз проводять з метою встановлення рівня платоспроможності підприємства та запобігання його банкрутству
Томчук О.Ф.	Вважає основними завданнями управління кредиторською заборгованістю є прискорення розрахунків з клієнтами підприємства, зменшення «поганої» заборгованості (заборгованості за якою сумнівні або точно не будуть отримані), проведення ефективної збутової політики, запобігання невиправданого зростання зобов'язань, особливо несвоєчасно сплачених, оскільки це призводить до нарахування пені, штрафів, розірвання договірних відносин, загрози забезпечення безперебійного постачання ТМЦ тощо

*Складено автором на підставі джерел [16,47,48,51,54,59,38,39,64]

Науковці пропонують різні підходи до удосконалення обліку й аналізу кредиторської заборгованості. Г.В. Власюк пропонує створити таблицю, в якій буде заборгованість перед кожним постачальником за договорами та термінами погашення заборгованості за графіком і фактично. Це дає можливість визначити чи дотриманні терміни постачання товарно-матеріальних цінностей і своєчасність розрахунків за кожною операцією [46]. За дослідженнями Власова І. О. слідує, що кожен із інформаційних запитів системи менеджменту може бути задоволеним при допомозі застосування відповідних методичних інструментів проведення аналізу стану кредиторської заборгованості [20].

В процесі удосконалення системи управління кредиторською заборгованістю Карбазіна І.В. [31] вбачає за необхідне на підприємстві формувати та вести Реєстр документів підприємства сум кредиторської заборгованості до сплати постачальникам, що відображає інформацію по кожному постачальникові про те, за що підприємство платить і які терміни здійснення оплати.

Т.І. Тесленко радить використовувати методику аналізу поточних зобов'язань, що полягає у вивченні їх структури, оборотності, ступеня платоспроможності та ліквідності підприємства. Ці показники розраховують на підставі даних фінансової звітності з урахуванням доходів, витрат діяльності, оборотних активів під-

приємства. Такий аналіз проводять з метою встановлення рівня платоспроможності підприємства та запобігання його банкрутству [39]. На думку І.Я. Омецінської, облік і аналіз кредиторської заборгованості підприємства можливо удосконалити за допомогою класифікації його боргів за терміном погашення. [55].

Основним джерелом інформації для проведення аналізу кредиторської заборгованості є форма №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», також можна використовувати дані аналітичного обліку розрахунків з кредиторами.

На нашу думку аналіз кредиторської заборгованості необхідно проводити за кількісними та якісними показниками в наступній послідовності. Етапи проведення аналізу кредиторської заборгованості наведено на рис. 2.1.

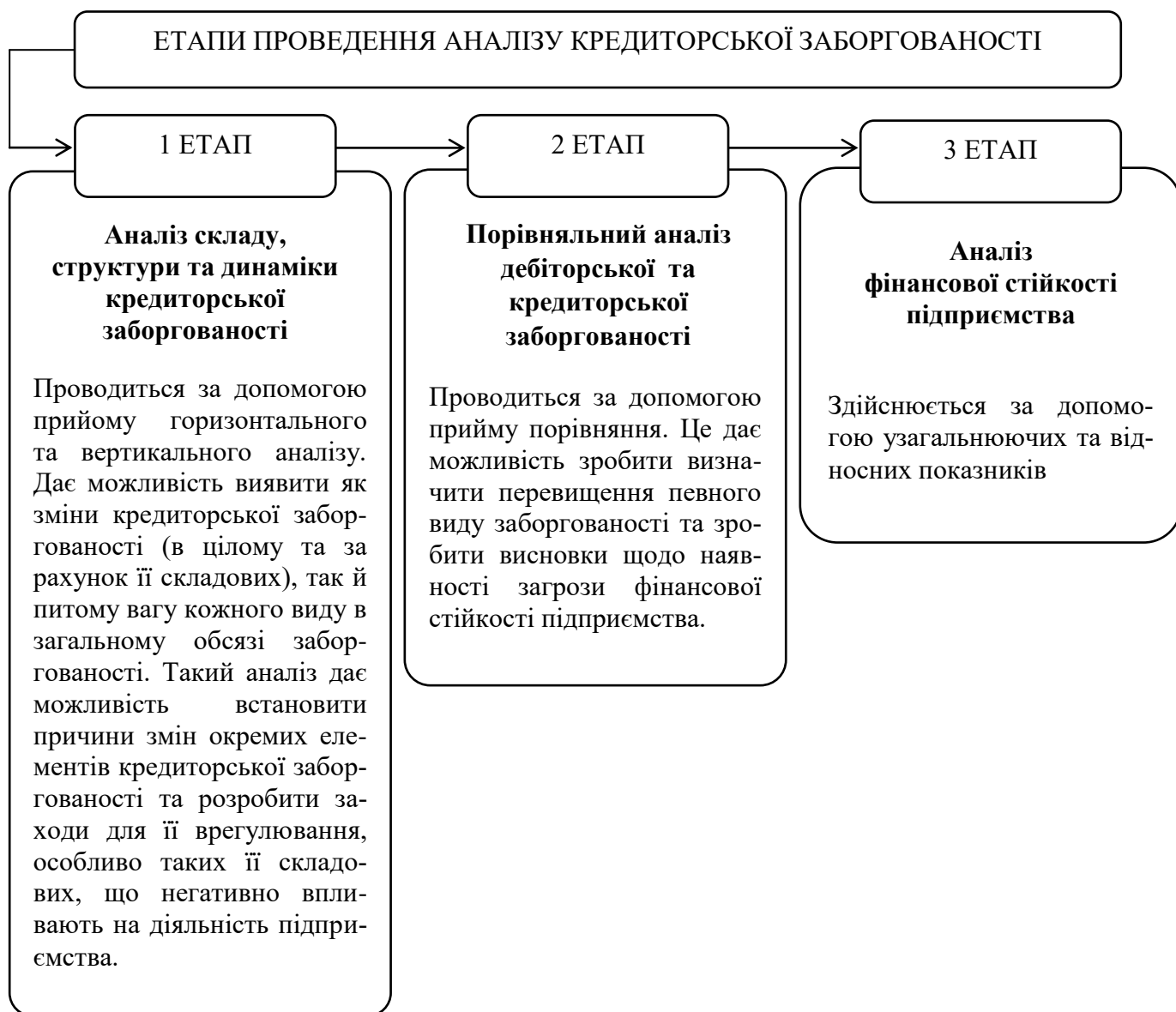

Рис. 2.1 – Етапи аналізу кредиторської заборгованості

*Складено автором

Такий підхід дозволить оцінити кредиторську заборгованість та сформулювати аналітичні висновки, що сприятиме прийняттю управлінських рішень щодо підтримки потрібного рівня ліквідності та платоспроможності підприємства та підвищення ефективності його господарської діяльності.

Проведемо аналіз кредиторської заборгованості підприємства ТОВ «Дружба СВК» за розглянутими етапами.

1. Аналіз складу, структури та динаміки кредиторської заборгованості.

Аналіз складу та динаміки джерел формування активів підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл.2.3.

Таблиця 2.3 – Аналіз складу та динаміки джерел формування активів підприємства

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
Всього джерел формування активів, тис. грн.	1900	192 875	221 330	28 455	14,75
1. Власний капітал, тис. грн. – в % до усіх джерел	1495	156 344	202 468	46 124	29,50
		81,06	91,48	10,42	х
1.1. Наявність власних оборотних коштів, тис. грн. – в % до усіх джерел	1495 – 1095 або 1495 + 1595 – 1095	82 666	129 340	46 674	56,46
		42,86	58,44	15,58	х
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1595	34 138	12 487	-21 651	-63,42
		17,70	5,64	-12,06	х
2.1. Довгострокові зобов'язання, тис. грн. – в % до усіх джерел	1500÷1515	3 235	2 902	-333	-10,29
		1,68	1,31	-0,37	х
2.2. Довгострокові забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1520, 1525	30 903	9 585	-21 318	-
		16,02	4,33	-12	х
3. Поточні зобов'язання і забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1695	2 393	6 375	3 982	в 1,6 раз
		1,24	2,88	1,64	х
3.1. Короткострокові зобов'язання, тис. грн. – в % до усіх джерел	1600, 1610	-	3 338	3 338	-
		-	1,51	1,51	х
– в тому числі короткострокові кредити банків, тис. грн. – в % до усіх джерел	1600	-	3 338	3 338	-
		-	1,51	1,51	х

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
3.2. Кредиторська заборгованість, тис. грн. – в % до усіх джерел	1605,	2 003	3 036	1 033	51,57
	1615÷1645	1,04	1,37	0,33	x
3.3. Поточні забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1660	-	-	-	-
		-	-	-	x
3.4. Інші поточні зобов'язання – в % до усіх джерел	1665,1690	390	1	-389	-99,74
		0,20	-	-0,20	x
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття, тис.грн. – в % до усіх джерел	1700	-	-	-	-
		-	-	-	x

З табл. 2.3 видно, що в звітному році порівняно з попереднім джерела формування активів підприємства збільшились на 28 455 тис.грн., або на 14,75%. Це відбулось за рахунок збільшення власного капіталу на 46 124 тис.грн., або на 29,50% та поточних зобов'язань та забезпечень на 3 982 тис.грн., або в 1,6 разів; також відбулось зменшення довгострокових зобов'язань і забезпечень на 21 651 тис.грн., або на 63,42%.

В структурі джерел формування активів підприємства в попередньому році найбільшу питому вагу займає власний капітал – 81,06%, питома вага довгострокових зобов'язань і забезпечень складає – 17,70%, поточних зобов'язань і забезпечень – 1,24%. В звітному році відбулись наступні зміни в структурі джерел формування активів підприємства збільшується питома вага власного капіталу на 10,42%п., та поточних зобов'язань і забезпечень на 1,64%п., також відбулося зменшення питомої ваги довгострокових зобов'язань та забезпечень на 12,06%п.

Аналіз складу, структури та динаміки кредиторської заборгованості підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Аналіз складу, структури та динаміки кредиторської заборгованості

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок звітнього року	на кінець звітнього року	на початок звітнього року	на кінець звітнього року	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на початок звітнього року	в % до величини зміни кредиторської заборгованості
Кредиторська заборгованість всього, в тому числі:	1605÷1645, 1690	2393	3037	100	100	644	x	26,91	100
1.1. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1605, 1615	-	-	-	-	-	-	-	-
1.2. Кредиторська заборгованість за розрахунками:	1610, 1620÷1645	2003	3036	83,70	99,97	1033	16,26	51,57	160,4
– за довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-	-	-	-	-	-	-
– з бюджетом,	1620	861	1385	35,98	45,60	524	9,62	60,86	81,37
– у т.ч. з податку на прибуток	1621	-	-	-	-	-	-	-	-
– зі страхування	1625	84	145	3,51	4,77	61	1,26	72,62	9,47
– з оплати праці	1630	336	461	14,04	15,18	125	1,14	37,20	19,41
– за одержаними авансами	1635	-	-	-	-	-	-	-	-
– за розрахунками з учасниками	1640	-	-	-	-	-	-	-	-
– із внутрішніх розрахунків	1645	722	1045	30,17	34,41	323	4,24	-	50,16
1.3. Інші поточні зобов'язання	1690	390	1	16,30	0,03	-389	-16,26	-99,74	-60,40

З табл. 2.4 видно, що кредиторська заборгованість на кінець звітнього року порівняно з початком збільшилась на 644 тис.грн., або на 26,91%. Це відбулось за рахунок збільшення кредиторської заборгованості за розрахунками на 1 033 тис.грн., або на 51,57%. Також змінились інші поточні зобов'язання, зменшились на 389 тис.грн., або на 99,74%. Кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги в звітному році відсутня.

В структурі кредиторської заборгованості на початок звітного року найбільшу питому вагу займала заборгованість за розрахунками – 83,70%п, питома вага інших поточних зобов'язань склала 16,30%п. На кінець звітного року відбулись наступні зміни в структурі кредиторської заборгованості: збільшилась питома вага кредиторської заборгованості за розрахунками та, відповідно, зменшилась інших поточних зобов'язань на 16,26%п.

2. Порівняльний аналіз кредиторської та дебіторської заборгованості.

Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства можна виконати за на підставі даних форм №1«Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства

Показники	Дебіторська заборгованість, тис. грн.	Кредиторська заборгованість, тис. грн.	Перевищення заборгованості	
			дебіторської	кредиторської
1. Заборгованість за товари, роботи, послуги, тис. грн.	423	-	423	-
2. За розрахунками:	7 412	3036	4376	
– з бюджетом,	-	1 385	-	1 385
– у т.ч. з податку на прибуток	-	-	-	-
– за виданими авансами	7 412	-	7 415	-
– зі страхування	-	145	-	145
– з оплати праці	-	461	-	461
– за одержаними (отриманими) авансами	-	-	-	-
– за розрахунками з учасниками	-	-	-	-
– із внутрішніх розрахунків	-	1045	-	1045
3. Інші види заборгованості	30	1	29	-
Всього	7 865	3037	12240	3 036

З таблиці 2.5 видно, що на кінець звітного року сталося перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською на 12 240 тис.грн. це відбулось за рахунок перевищення дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги на 423 тис.грн., заборгованості за розрахунками на 4 376 тис.грн., та за іншими видами заборгованості на 29 тис.грн.

3. Аналіз фінансової стійкості підприємства.

Аналіз фінансової стійкості підприємства за узагальнюючими показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 – Аналіз фінансової стійкості підприємства за узагальнюючими показниками

Показники	Сума, тис.грн.		
	на початок попереднього року	на кінець попереднього року	на кінець звітнього року
1. Власний капітал (1495)	183 410	156 344	202 468
2. Необоротні активи (1095)	77 993	73 678	73 128
3. Наявність власних оборотних коштів (1495-1095)	105 417	82 666	129 340
4. Короткострокові кредити банків (1600)	-	-	3 338
5. Загальна величина джерел формування запасів	105 417	82 666	132 678
6. Запаси (1100,1110)	119 132	75 322	109 708
7. Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів	-13 715	7 344	19 632
8. Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини джерел формування запасів	-8 647	13 250	22 970
9. Джерела, що послаблюють фінансову напругу (р. 1615)	75	-	-
10. Тип фінансової ситуації на підприємстві	Кризова	Абс.стійка	Абс.стійка

З таблиці 2.6 видно, що на початок попереднього року ситуація була кризова, але на кінець попереднього та на кінець звітнього років фінансова ситуація на підприємстві змінилася, та стала абсолютно стійкою, тому що власних оборотних коштів достатньо для покриття запасів, що позитивно характеризує діяльність підприємства.

Аналіз фінансової стійкості підприємства за частковими показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 – Аналіз фінансової стійкості підприємства за частковими показниками

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	На початок попереднього року	На кінець попереднього року	На кінець звітнього року	Нормативне значення
1. Коефіцієнт автономії ($K_{авт}$)	1495	0,86	0,81	0,91	більше 0,5
	1900				

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	На початок попереднього року	На кінець попереднього року	На кінець звітного року	Нормативне значення
2. Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів (K_{ϕ})	1595+1695+ +1700	0,17	0,23	0,09	менше 1,0
	1495				
3. Наявність власних оборотних коштів ($OK_{вл}$)	1495 – 1095 або 1495 + 1595 – 1095	105 417	82 666	129 340	збільшення
4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу ($K_{ман}$)	1495 – 1095	0,57	0,53	0,64	0,4...0,6
	1495				
5. Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами (K_3)	1495 – 1095	0,77	0,69	0,87	0,1
	1195+1200				

З таблиці 2.7 видно, що коефіцієнт автономії впродовж двох років знаходиться в межах норми, що свідчить про стабільність та фінансову незалежність від зовнішніх кредиторів.

Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів знаходиться в межах норми, незважаючи на незначне зменшення даного показника на кінець звітного року. Це свідчить, що на початок попереднього року на одну гривню власного капіталу підприємства припадало 0,17 грн. залучених коштів, на кінець попереднього року – 0,23 грн., на кінець звітного року – 0,09 грн.

Підприємство має власні оборотні кошти впродовж двох років, величина яких збільшується на кінець звітного року, що позитивно характеризує діяльність підприємства.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу знаходиться в межах норми, збільшення його значення на кінець звітного року відбулось за рахунок зростання власного оборотного капіталу.

Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами має стабільну величину та свідчить про забезпеченість оборотних коштів підприємства власними оборотними коштами. впродовж двох років.

Таким чином, аналіз показників фінансової стійкості підприємства дозволяє зробити висновок про ефективне вкладення грошових коштів в діяльність підприємства та фінансову стабільність функціонування підприємства на ринку.

2.3. Аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ «Дружба СВК».

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства здійснюють за допомогою даних форм № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Аналіз складу, динаміки та структури фінансових результатів діяльності підприємства проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Аналіз складу, динаміки та структури фінансових результатів діяльності підприємства

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Попередній рік		Звітний рік		Відхилення	
		тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
1. Фінансовий результат від реалізації продукції	2000-2050-2130-2150	-16982	99,29	49169	104,26	66151	в 4 р.
2. Фінансовий результат від іншої операційної діяльності	2120-2180	-587	3,43	-1938	-4,11	-1351	в 2 р.
3. Фінансовий результат від операційної діяльності	2190 (2195)	-17569	х	47231	х	64800	в 4 р.
4. Фінансовий результат від інвестиційної та фінансової діяльності	2200+2220-2250-2255	485	-2,84	3	0,01	-482	-99,38
5. Фінансовий результат іншої діяльності	2240-2270	-19	0,11	-76	-0,16	-57	в 3 р.
6. Фінансовий результат до оподаткування	2290 (2295)	-17103	100,0	47158	100,0	64261	в 4 р.

З таблиці 2.8 видно, що фінансовий результат до оподаткування в звітному році порівняно з попереднім збільшився на 64 261 тис. грн., або в 4 рази. Це відбулось за рахунок збільшення прибутку від реалізації продукції на 66 151 тис. грн. або в 4 рази. Негативний вплив здійснило збільшення збитку від іншої операційної діяльності на 1351 тис. грн. або в 2 рази, збитку від іншої діяльності на 57 тис. грн. або в 3 рази, та зменшення прибутку від фінансової та інвестиційної діяльності на 482 тис. грн. або на 99,38%.

Аналіз формування та динаміки фінансового результату від основної операційної діяльності (реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)) проводиться на пі-

дставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 – Аналіз формування та динаміки фінансових результатів підприємства від основної операційної діяльності

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Попередній рік, тис. грн.	Звітний рік, тис. грн.	Відхилення	
				тис. грн.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	93 190	143 652	50 462	54,15
2. Собівартість реалізованої продукції	2050	105 161	85 984	-19 177	-18,24
3. Адміністративні витрати	2130	4 152	4 675	523	12,60
4. Витрати на збут	2150	859	3 824	2 965	в 4 р.
5. Фінансовий результат від основної операційної діяльності	2000-2050-2130-2150	-16 982	49 169	66 151	в 4 р.

З таблиці 2.9 видно, що фінансовий результат від основної операційної діяльності в звітному році порівняно з попереднім роком був прибутком, який збільшився на 66151 тис. грн.. або в 4 рази. Це відбулось за рахунок збільшення чистого доходу від реалізації продукції більшими темпами (54,15%), ніж витрати, що пов'язані з реалізацією продукції (адміністративні витрати – 12,60%, витрати на збут – в 4 рази, при цьому собівартість реалізованої продукції зменшилась на 18,24%).

Аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від іншої операційної діяльності проводиться даними форми №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою таблиці 2.10.

Таблиця 2.10 – Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від іншої операційної діяльності

Показники	Попередній рік				Звітний рік				Відхилення	
	доходи	типити	Фінансовий результат		доходи	типити	Фінансовий результат		абс.	%
			тис. грн.	%			тис. грн.	%		
1. Операційна оренда активів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Операційна курсова різниця	2233	-	2233	-380,41	-	1320	-1320	68,11	-3553	в -1,6 р.
3. Реалізація інших необоротних активів	684	170	514	-87,56	158	-	158	-8,15	-356	-69,26

Показники	Попередній рік				Звітний рік				Відхилення	
	до хо ди	ти с. грн.	Фінансовий результат		до хо ди	ти с. грн.	Фінансовий результат		абс.	%
			тис. грн.	%			тис. грн.	%		
4. Штрафи, пені, неустойки	52	-	52	-8,86	-	-	-	-	-52	-100
5. Утримання об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного призначення	-	3307	-3307	563,37	-	1216	-1216	62,75	2091	-63,23
Інші операційні доходи і витрати, в тому числі:	151	230	-79	13,46	516	76	440	-22,70	519	в -7 р.
– відрахування до резерву сумнівних боргів	х	-	-	-	х	-	-	-	-	-
– непродуктивні витрати і втрати	х	-	-	-	х	-	-	-	-	-
Всього фінансовий результат від іншої операційної діяльності	3120	3707	-587	100	674	2612	-1938	100	-1351	в 2 р.

З таблиці 2.10 видно, що фінансовий результат від іншої операційної діяльності в звітному році порівняно з попереднім роком був збитком, який збільшився на 1351 тис.грн., або в 2 рази, що негативно характеризує діяльність підприємства.

Це відбулось за рахунок зменшення прибутку від:

- операційної курсової різниці на 3553 тис. грн., або в 1,6 раз.
- реалізації інших необоротних активів на 356 тис. грн., або на 69,26%.

Позитивний вплив здійснило зменшення витрат на сплату штрафів, пені та неустойок на 52 тис. грн., або на 100%. Та зменшення результату від інших операційних доходів і витрат на 519 тис.грн., або в 7 раз., і зменшення витрат на утримання об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного призначення на 2091 тис.грн., або на 63,23%.

В попередньому році фінансовий результат формувався за рахунок прибутку від операційної курсової різниці, реалізації інших необоротних активів, штрафів, пені, неустойки, та збитку від утримання об'єктів житлово-комунального і соціаль-

но-культурного призначення та інших операційних доходів та витрат. В звітному році – за рахунок прибутку від реалізації інших необоротних активів та інших доходів та витрат, та збитку від операційної курсової різниці та утримання від об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного призначення.

В зв'язку з тим що підприємство не здійснювало інвестиційну діяльність аналіз не проводиться.

Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від інвестиційної, фінансової та іншої діяльності проводиться даними форми №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)», форми №5 «Примітки до річної фінансової звітності»

В зв'язку з тим, що підприємство не здійснювало інвестиційну діяльність аналіз не проводиться.

Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від фінансової діяльності розраховується за допомогою таблиці 2.11.

Таблиця 2.11 – Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від фінансової діяльності

Показники	Попередній рік				Звітний рік				Відхилення	
	доходи	витрати	Фінансовий результат		доходи	витрати	Фінансовий результат		абс.	%
			тис. грн.	%			тис. грн.	%		
1. Дивіденди	-	х	-	-	-	х	-	-	-	-
2. Проценти	х	-	-	-	х	-	-	-	-	-
3. Фінансова оренда активів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4. Інші фінансові доходи і витрати	485	-	485	100	221	218	3	100	-482	-99,38
Всього фінансовий результат від фінансової діяльності	485	-	485	100	221	218	3	100	-482	-99,38

З таблиці 2.11 видно, що фінансовий результат від фінансової діяльності був прибутком, який в звітному році порівняно з попереднім зменшився на 482 тис.грн. або на 99,38%, це відбулося за рахунок зменшення інших фінансових доходів.

Як в попередньому так й в звітному році фінансовий результат від фінансової діяльності формувався за рахунок інших фінансових доходів.

Таблиця 2.12 – Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від іншої діяльності

Показники	Попередній рік				Звітний рік				Відхилення	
	доходи	витрати	Фінансовий результат		доходи	витрати	Фінансовий результат		абс.	%
			тис. грн.	%			тис. грн.	%		
1. Реалізація фінансових інвестицій	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Реалізація необоротних активів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Реалізація майнових комплексів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4. Не операційна курсова різниця	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5. Безоплатно одержані активи	-	х	-	-	-	х	-	-	-	-
6. Списання необоротних активів	х	19	-19	100	х	76	-76	100	-57	в 3 р.
7. Інші доходи і витрати	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Всього фінансовий результат від іншої діяльності	-	19	-19	100	-	76	-76	100	-57	в 3 р.

З табл. 2.12 видно, що фінансовий результат від іншої діяльності був збитком, якій в звітному році порівняно з попереднім збільшився на 57 тис.грн. або в 3 рази, це відбулося за рахунок збільшення інших витрат. Як в попередньому так й в звітному році фінансовий результат від іншої діяльності формувався за рахунок інших витрат.

Аналіз формування чистого прибутку підприємства проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою таблиці 2.13.

Таблиця 2.13 - Аналіз формування чистого прибутку

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
1. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	2290 (2295)	-17 103	47 158	64 261	в -4 р.
2. Витрати (дохід) з податку на прибуток, тис.грн.	2300	0	0	0	0
3. Чистий прибуток, тис.грн.	2290 (2295) – 2300	-17 103	47 158	64 261	в -4 р.

З таблиці 2.13 видно, що підприємство мало в попередньому році чистий збиток, а в звітному році – чистий прибуток, який склав 47 158 тис.грн , тобто збільшився в 4 рази.

Аналіз рентабельності виробництва здійснюють за даними форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та № 2«Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою таблиці 2.14

Таблиця 2.14 - Аналіз рентабельності виробництва

Показники	Алгоритм розрахунку	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
1. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	форма№2 р.2290 (2295)	-17 103	47 158	64 261
2. Середня річна вартість основних засобів, тис.грн.	форма№1 р.1011*	119 714	124 240	4 526
3. Середня річна вартість оборотних коштів, тис.грн.	форма№1 р.1195*	127 780,5	133 699,5	5 919
4. Загальна величина виробничих фондів підприємства, тис. грн..	р. 2 + р. 3	247 494,5	257 939,5	10 445
5. Рентабельність виробництва, %	р.1: р.4·100%	-6,91	18,28	25,19

З таблиці 2.14 видно, що в звітному році порівняно з попереднім рентабельність виробництва збільшилась на 25,19 % п. На це вплинули наступні фактори:

– збільшення прибутку до оподаткування на 64 261 тис.грн. здійснило позитивний вплив та призвело до збільшення рентабельності виробництва на 25,96% пункти $(47158 / (119714 + 127780,5) - (-6,91) = 19,05 - (-6,91) = 25,96 \%$ п.)

– збільшення середньої річної вартості основних засобів здійснило негативний вплив та призвело до зменшення рентабельності виробництва на 0,34 % пункти $(47158 / (124240 + 124780,5) - 19,05 = 18,71 - 19,05 = -0,34 \%$ п.)

– збільшення середньої річної вартості оборотних коштів здійснило негативний вплив та призвело до зменшення рентабельності виробництва на 0,43 % пункти $(47158 / (124240 + 133699,5) - 18,71 = 18,28 - 18,71 = -0,43 \%$ п.)

Загальний вплив факторів: $25,96 + (-0,34) + (-0,43) = 25,19$ п.

2.4. Загальний аналіз фінансового стану ТОВ «Дружба СВК».

Загальний аналіз фінансового стану підприємства здійснюють за допомогою даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», № 2«Звіт про фінансові ре-

зультати (Звіт про сукупний дохід)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Аналіз динаміки валюти балансу підприємства здійснюється на підставі даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою таблиці 2.15.

Таблиця 2.15 – Аналіз динаміки валюти балансу

Показники	На початок року	На кінець року	% зміни
Валюта балансу, тис.грн.:			
- попереднього року	214 357	192 875	-10,02
- звітного року	192 875	221 330	14,75

З таблиці 2.15 видно що на кінець попереднього року порівняно з початком валюта балансу зменшилась на 10,02%, що свідчить про скорочення підприємством його діяльності та попередньо характеризується як негативно, а на кінець звітного року порівняно с початком валюта балансу збільшилась на 14,75%, що свідчить про незначне розширення підприємством його діяльності та попередньо характеризується позитивно, але для більш точного визначення та характеристики змін або динаміки валюти балансу необхідно провести її поглиблений аналіз за допомогою табл. 2.16.

Таблиця 2.16 – Поглиблений аналіз динаміки валюти балансу

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Коефіцієнт зміни
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	93 190	143 652	1,54
2. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	-17 103	47 158	-2,76
3. Валюта балансу, тис.грн.:			
- на початок року	214 357	192 875	0,90
- на кінець року	192 875	221 330	1,15
4. Середнє річне значення валюти балансу*, тис.грн.	203 616	207 102,5	1,02

З таблиці 2.16 видно, що в звітному році порівняно з попереднім відбулось збільшення середнього річного значення валюти балансу в 1,02 разів, що супроводжувалось збільшенням чистого доходу від реалізації продукції в 1,54 разів та збільшенням фінансового результату до оподаткування в 2,76 разів що свідчить про позитивні зміни в динаміці валюти балансу.

Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства здійснюють за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою аналітичної таблиці 2.17.

Таблиця 2.17 – Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
Всього активів, тис. грн.	1300	192 875	221 330	28 455	14,75
1. Необоротні активи, тис. грн.	1095	73 678	73 128	-550	-0,75
– в % до активів		38,20	33,04	-5,16	x
2. Оборотні активи, тис. грн.	1195	119 197	148 202	29 005	24,33
– в % до активів		61,80	66,96	5,16	x
2.1. Запаси, тис. грн.	1100, 1110	75 322	109 708	34 386	45,65
– в % до активів		39,05	49,57	10,52	x
2.2. Кошти в розрахунках, тис. грн.	1120÷1155	2 809	7 865	5 056	180
– в % до активів		1,46	3,55	2,10	x
2.3. Грошові кошти та їх еквіваленти, тис. грн.	1160, 1165	40 863	30 629	-10 234	-25
– в % до активів		21, 19	13,84	-7,35	x
2.4. Інші оборотні активи, тис. грн.	1170, 1190	203	-	-203	-100
– в % до активів		0,11	-	-0,11	x
– у тому числі витрати майбутніх періодів, тис. грн.	1170	203	-	-203	-100
– в % до активів		0,11	-	-0,11	x
3. Необоротні активи утримувані для продажу, та групи вибуття, тис.грн.	1200	-	-	-	-
– в % до активів		-	-	-	x

З табл. 2.17 видно, що активи підприємства на кінець року порівняно з початком збільшились на 28 455 тис.грн або на 14,75%, це відбулось за рахунок збільшення оборотних активів на 29 005 тис.грн або 24,33%, також відбулось зменшення необоротних активів на 550 тис.грн або на 0,75%. В структурі активів на початок звітного року найбільшу питому вагу займали оборотні активи – 61,80%, питома вага необоротних активів склала 38,20%. На кінець звітного року відбулись наступні зміни в структурі активів підприємства збільшилась питома вага оборотних активів та відповідно зменшилась частка необоротних активів на 5,16 %.

Аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою таблиці 2.18.

Таблиця 2.18 – Аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок звітного року	на кінець звітного року	на початок звітного року	на кінець звітного року	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на початок звітного року	в % до величини зміни оборотних активів
Оборотні активи всього, тис. грн., в тому числі:	1195	119197	148202	100	100	29005	x	24,33	100
– запаси	1100, 1110	75322	109708	63,19	74,03	34386	10,83	45,65	118,55
– дебіторська заборгованість	1120÷1155	2809	7865	2,36	5,31	5056	2,95	179,99	17,43
– грошові кошти та поточні фінансові інвестиції	1160, 1165	40863	30629	34,28	20,67	-10234	-13,61	-25,04	-35,28
– інші оборотні активи	1170, 1190	203	-	0,17	-	-203	-0,17	-100	-0,70

З таблиці 2.18 видно, що на кінець звітного року порівняно з початком року оборотні активи підприємства збільшились на 29 005 тис.грн або на 24,33% це відбулось за рахунок збільшення запасів на 34 386 тис.грн. або на 45,65%, та дебіторської заборгованості на 5 056 тис.грн. або в 1,8 раз. Також відбулось зменшення грошових коштів та поточних фінансових інвестицій на 10 234 тис.грн. або на 25,04%, та інших оборотних активів на 203 тис.грн. або на 100%. В структурі активів на початок звітного року найбільшу питому вагу займали запаси 63,19%, частка грошових коштів та поточних фінансових інвестицій – 34,28%, дебіторської заборгованості – 2,36%, інших оборотних активів – 0,17%. На кінець звітного року відбулись такі зміни у структурі оборотних активів, збільшення питомої ваги запасів на 10,83% п., та дебіторської заборгованості на 2,95%п., та зменшення питомої ваги грошових коштів на 13,61% п. та інших оборотних активів на 0,17%п.

Аналіз структури розміщення оборотного капіталу (оборотних коштів) підприємства за сферами розміщення його окремих елементів здійснюється за на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою таблиці 2.19

Таблиця 2.19 – Аналіз структури розміщення оборотного капіталу (оборотних коштів) підприємств

Показники	Попередній рік		Звітний рік		Відхилення		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	абс.	%	за структурою
1. Сфера виробництва в тому числі:	32822	27,54	50917	34,36	18095	55,13	6,82
– виробничі запаси	13351	11,20	19966	13,47	6615	49,55	2,27
– незавершене виробництво	13352	11,21	20317	13,71	6955	52,05	2,50
– біологічні активи	5906	4,95	10634	7,18	4728	80,05	2,22
– витрати майбутніх періодів	203	0,17	-	-	-203	-100	-0,17
2. Сфера обігу в тому числі:	86375	72,46	97285	65,64	10910	12,63	-6,82
– готова продукція	42703	35,83	58791	39,67	16088	37,67	3,84
– грошові кошти	40863	34,28	30629	20,67	-10234	-25,04	-13,61
– дебіторська заборгованість	2809	2,36	7865	5,31	5056	179,99	2,95
– товари	-	-	-	-	-	-	-
– інші	-	-	-	-	-	-	-
Всього оборотний капітал	119197	100	148202	100	29005	24,33	–

З таблиці 2.19 видно, що весь оборотний капітал підприємства збільшився на 29 005 тис.грн. або на 24,33%, це відбулось за рахунок капіталу, розміщеного у сфері виробництва на 18 095 тис.грн. або на 55,13%, та капіталу, розміщеного у сфері обігу на 10 910 тис.грн, або на 12,63%. В структурі оборотного капіталу попереднього року найбільшу питому вагу займає капітал, що розміщений у сфері обігу – 72,46%, частка капіталу що розміщений у сфері виробництва склала 27,54%. На кінець року відбулись наступні зміни у структурі оборотного капіталу, збільшується питома вага капіталу, що розміщений у сфері виробництва та відповідно зменшилась питома вага капіталу, що розміщений у сфері обігу на 6,82%п.

Аналіз використання оборотного капіталу (оборотних коштів) підприємства та його окремих елементів здійснюється на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою таблиці 2.20.

Таблиця 2.20 – Аналіз використання оборотних коштів

Показники	Код рядка (алгоритм розрахунку)	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	Ф № 2 р. 2000	93 190	143 652	50 462	54,16

Продовження табл.2.20

Показники	Код рядка (алгоритм розрахунку)	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
2. Середньорічні залишки оборотних коштів, тис. грн., в т.ч.	Ф № 1 р. 1195	127 781	133 699,5	5 919	4,63
2.1. Запаси	Ф № 1 р.1100	97 227	92 515	-4 712	-4,85
2.2. Кошти в розрахунках	Ф № 1 р.1125÷1155	3 533,5	5 337	1 804	51,04
2.3. Грошові кошти та поточні фінансові інвестиції	Ф № 1 р.1160, 1165	26 747	35 746	8 999	33,64
2.4. Інші оборотні активи	Ф № 1 р.1170, 1190	273	101,5	-172	-62,82
3. Кількість днів в періоді	х	360	360	х	х
4. Одноденна виручка, тис. грн..	р. 1 : р. 3	258,86	399,03	140,17	54,15
5.Потреба в оборотних коштів одного дня, тис. грн.	р. 2 : р. 3	354,95	371,39	16,44	4,63
6. Кредиторська заборгованість, тис. грн.	Ф № 1 р.1615	-	-	-	-
7. Коефіцієнт оборотності	р.1 : р.2	0,73	1,07	0,35	47,33
8. Коефіцієнт завантаженості	р.2 : р. 1	1,37	0,93	-0,44	-32,12
9. Тривалість 1 обороту, днів, в т.ч.	р.3 : р.7 або р.2 : р.4	493,63	335,06	-158,6	-32,12
9.1. В запасах	р.2.1 : р.4	375,60	231,85	-143,75	-38,27
9.2. В коштах в розрахунках	р.2.2 : р.4	13,65	13,37	-0,28	-2,02
9.3. В грошових коштах	р.2.3 : р.4	103,33	89,58	-13,74	-13,30
9.4. В інших оборотних коштах	р.2.4 : р.4	1,05	0,25	-0,80	-75,88
10. Економія (надлишок) оборотних коштів, тис. грн.	абс. відхилення по р.9 · р.5 за звітний рік	х	-58902,5	х	х
11. Кредиторська заборгованість, враховуючи економію (надлишок) оборотних коштів при умові роботи заводу на рівні попереднього року, тис. грн.	р.10 ± р.6 за звітний рік	х	-	х	х

Розрахунки наведені в таблиці 2.20 свідчать що ефективність використання оборотних коштів підприємства в звітному році порівняно з попереднім покращилася, про що свідчить збільшення коефіцієнту оборотності на 0,35 обороти, зменшення коефіцієнту завантаженості на 0,44 та скорочення тривалості одного обороту оборотних коштів на 158,6 днів (за рахунок скорочення часу перебування грошових коштів в запасах – на 143,75 днів, в грошових коштах - на 13,74 дня, в інших оборотних

коштах – на 0,8 днів, в коштах в розрахунках на 0,28 дня). Це дозволило вивільнити з обігу додаткову суму оборотних коштів у розмірі -58 902,5 тис.грн.

Аналіз складу, структури та динаміки дебіторської заборгованості підприємства здійснюється підставі даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою таблиці 2.21.

Таблиця 2.21 – Аналіз складу, структури та динаміки дебіторської заборгованості

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок звітного року	на кінець звітного року	на початок звітного року	на кінець звітного року	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на початок звітного року	в % до величини зміни дебіторської заборгованості
Дебіторська заборгованість всього, в тому числі:	1125÷1155	2809	7865	100	100	5056	x	в 1,8 раз	100
1.1.Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1120,1125	2229	423	79,35	5,38	-1806	-73,97	-81,02	-35,72
1.2.Дебіторська заборгованість за розрахунками:	1130÷1145	580	7412	20,65	94,24	6832	73,59	в 12 раз	135,13
– за виданими авансами	1130	580	7412	20,65	94,24	6832	73,59	в 12 раз	135,13
– з бюджетом,	1135	-	-	-	-	-	-	-	-
– в тому числі з податку на прибуток	1136	-	-	-	-	-	-	-	-
– з нарахованих доходів	1140	-	-	-	-	-	-	-	-
– із внутрішніх розрахунків	1145	-	-	-	-	-	-	-	-
1.3. Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	-	30	-	0,38	30	0,38	-	0,59

З таблиці 2.21 видно, що на кінець звітного року порівняно з початком року дебіторська заборгованість збільшилась на 5 056 тис.грн або в 1,8 разів це відбулось за рахунок збільшення дебіторської заборгованості за розрахунками на 6 832 тис.грн. або в 12 раз, також відбулось зменшення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 1806 тис.грн або на 81,02%, та з'явилась нова складова –

інша поточна дебіторська заборгованість в розмірі 30 тис.грн. В структурі дебіторської заборгованості на початок звітнього року найбільшу питому вагу займає дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги 79,35%п, частка дебіторської заборгованості за розрахунками склала 20,65%п, на кінець звітнього року відбулись такі зміни у структурі дебіторської заборгованості: зменшення питомої ваги дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 73,97%п, та збільшення питомої ваги дебіторської заборгованості за розрахунками на 73,59%п, та іншої дебіторської заборгованості на 0,38%п.

Аналіз дебіторської заборгованості підприємства за строками непогашення здійснюється за даними форми № 5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою таблиці 2.22.

Таблиця 2.22 – Аналіз дебіторської заборгованості підприємства за строками непогашення.

Показники		Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги		Інша поточна дебіторська заборгованість		Відхилення	
		тис. грн.	%	тис. грн.	%	абс.	%
Попередній рік	Всього, в тому числі:	2229	100	-	-	x	x
	– до 12 місяців	2229	100	-	-	x	x
	– від 12 до 18 місяців	-	-	-	-	x	x
	– від 18 до 36 місяців	-	-	-	-	x	x
Звітний рік	Всього, в тому числі:	423	100	30	100	-1806	-
	– до 12 місяців	423	100	30	100	-1806	-
	– від 12 до 18 місяців	-	-	-	-	-	-
	– від 18 до 36 місяців	-	-	-	-	-	-

З таблиці 2.22 видно, що як в попередньому, так й в звітньому році 100% дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги погашається у найкоротший термін – до 12 місяців, що позитивно характеризує діяльність підприємства.

Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою таблиці 2.23.

Таблиця 2.23 – Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу підприємства

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
Власний капітал всього, тис. грн., в тому числі:	1495	156 344	202 468	46 124	55,64

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
1. Зареєстрований (пайовий) капітал, тис. грн.	1400	285	285	-	-
– в % до власного капіталу		0,19	0,14	-0,05	x
2. Капітал у дооцінках, тис. грн.	1405	-	-	-	
– в % до власного капіталу		-	-	-	x
3. Додатковий капітал, тис. грн.	1410	-	-	-	
– в % до власного капіталу		-	-	-	x
4. Резервний капітал, тис. грн.	1415	45 455	56 211	10 756	23,66
– в % до власного капіталу		29,07	27,76	-1,31	x
6. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток), тис. грн.	1420	110 604	145 972	35 368	31,98
– в % до власного капіталу		70,74	72,10	1,35	x
7. Неоплачений капітал, тис. грн.	1425	-	-	-	-
– в % до власного капіталу		-	-	-	x
8. Вилучений капітал, тис. грн.	1430	-	-	-	-
– в % до власного капіталу		-	-	-	x

З табл. 2.23 видно, що власний капітал підприємства в звітному році порівняно з попереднім збільшився на 46 124 тис.грн., або на 55,64%. Це відбулось за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку на 35 368 тис.грн. та резервного капіталу на 10 756 тис.грн.

В структурі власного капіталу підприємства в попередньому році найбільшу питому вагу займає нерозподілений прибуток – 70,74%, резервний капітал складає – 29,07%, зареєстрований капітал – 0,18%. В звітному році відбулись наступні зміни структурі власного капіталу підприємства: збільшилась питома вага нерозподіленого прибутку та складає 72,10%, та зменшилась питома вага резервного капіталу та склала 27,76%, а зареєстрованого капіталу – 0,14%.

Аналіз динаміки рентабельності капіталу підприємства здійснюється за даними форм № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», форм № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за два роки за допомогою таблиці 2.24.

Таблиця 2.24 – Аналіз рентабельності капіталу підприємства

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
1. Чистий прибуток (збиток) підприємства, тис. грн.	Ф № 2 р. 2350 (2355)	-17 103	47 158	64 216

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
2. Середня річна сума капіталу підприємства, тис. грн., в тому числі:	Ф № 1 р. 1300	203 616	207 102,5	3 486,5
– основного капіталу	Ф № 1, р. 1095	75 835,5	73 403	-2 432,5
– оборотного капіталу	Ф № 1 р.1195	127 780,5	133 699,5	5 919
в тому числі: – власного оборотного капіталу	Ф № 1 р.1495 – р.1095	94 041,5	106 003	11 961,5
3. Рентабельність капіталу, %	x	-8,40	22,77	31,17
4. Рентабельність основного капіталу, %	x	-22,55	64,25	86,80
5. Рентабельність оборотного капіталу, %	x	-13,38	35,27	48,66
6. Рентабельність власного оборотного капіталу, %	x	-18,19	44,49	62,67

Розрахунки, наведені в табл. 2.24 показують, що в звітному році у порівнянні з попереднім показники рентабельності капіталу підприємства збільшились:

– всього капіталу – на 31,17%п. що відбулось за рахунок збільшення чистого прибутку на 64 216 тис.грн., та збільшення середньорічної суми капіталу на 3 486,5 тис.грн.;

– основного капіталу – на 86,80%п., що відбулось за рахунок збільшення чистого прибутку на 64 216 тис.грн., та зменшення середньорічної суми основного капіталу на 2 432,5 тис.грн.;

– оборотного капіталу – на 48,66%п. що відбулось за рахунок збільшення чистого прибутку на 64 216 тис.грн. та збільшення середньорічної суми оборотного капіталу на 5 919 тис.грн.;

– власного оборотного капіталу – на 62,67%п., що відбулось за рахунок збільшення чистого прибутку на 64 216 тис.грн., та збільшення величини власного оборотного капіталу на 11 961,5 тис.грн.

Ці зміни позитивно характеризують діяльність підприємства.

Аналіз ліквідності балансу здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» допомогою таблиці 2.25.

Таблиця 2.25 – Розрахунок абсолютних показників для аналізу ліквідності балансу звітнього року

Показники активу балансу	Сума, тис.грн.		Показники пасиву балансу	Сума, тис.грн.		Платіжний результат, тис.грн.	
	на початок року	на кінець року		на початок року	на кінець року	на початок року	на кінець року
A_1 – Найбільш ліквідні активи	40863	30629	P_1 – Найбільш термінові зобов'язання	2393	3037	38470	27592
A_2 – Активи, які можна реалізувати швидко	2809	7865	P_2 – Короткострокові пасиви	-	3338	2809	5053
A_3 – Активи, які можна реалізувати повільно	75525	109708	P_3 – Довгострокові пасиви	34138	12487	41387	97221
A_4 – Активи, реалізація яких пов'язана з труднощами	73678	73128	P_4 – Постійні пасиви	156344	202468	82666	129340
<i>Баланс</i>	192875	221330	<i>Баланс</i>	192875	221330	x	x

З таблиці 2.25 видно, що баланс підприємства є абсолютно ліквідним, тому що виконуються усі нерівності між групами активів та пасивів підприємства, як на початок так і на кінець звітнього року:

а) на початок року:

$$A_1 > P_1$$

$$A_2 > P_2$$

$$A_3 > P_3$$

$$A_4 < P_4$$

б) на кінець року:

$$A_1 > P_1$$

$$A_2 > P_2$$

$$A_3 > P_3$$

$$A_4 < P_4$$

Аналіз ліквідності підприємства за відносними показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» (або таблиці 22) за допомогою таблиці 2.26.

Таблиця 2.26 – Аналіз ліквідності підприємства за відносними показниками

Коефіцієнти ліквідності підприємства	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Норма	Розрахункові значення			Відхилення
			На початок попереднього року	На кінець попереднього року	На кінець звітнього року	
а	б	в	1	2	3	3-2
1. Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	1195+1200 1695	= 2,0	41,66	49,81	23,25	-26,56

Коефіцієнти ліквідності підприємства	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Норма	Розрахункові значення			Відхилення
			На початок попереднього року	На кінець попереднього року	На кінець звітнього року	
2. Коефіцієнт швидкої (критичної) ліквідності	1195+1200 - 1100-1110 1695	1,0	5,26	18,33	6,04	-12,30
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1160+1165 1695	> 0,2 [0,25... 0,35]	3,86	17,08	4,80	-12,27

З табл. 2.26 видно, що усі коефіцієнти ліквідності значно перевищують нормативні значення, це свідчить про те, що підприємство володіє значним обсягом вільних ресурсів, однак з погляду ефективності діяльності підприємства значне накопичення запасів, відволікання коштів у дебіторську заборгованість спричиняє уповільнення оборотності його коштів, а отже, призводить до зменшення маси прибутку. Але ми можемо сказати, що підприємство є платоспроможним.

Аналіз ймовірності банкрутства підприємства. Аналіз ймовірності банкрутства підприємства здійснюють за допомогою даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та № 2«Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Оцінка ймовірності банкрутства підприємства за двох факторною моделлю Альтмана здійснюється за допомогою формули 1.

Попередній рік:

$$Z = -0,3877 - 1,0736 * 49,81 + 0,0579 * ((34\ 138 + 2\ 393) / 192\ 875) \\ = -0,3877 - 53,48 + 0,011 = - 53,86$$

Звітний рік:

$$Z = -0,3877 - 1,0736 * 23,25 + 0,0579 * ((12\ 487 + 6\ 375) / 221\ 330) \\ = -0,3877 - 24,96 + 0,0049 = - 25,34$$

Оцінка ймовірності банкрутства за двох факторною моделлю Альтмана як в попередньому так й в звітному році показник $Z < 0$, що свідчить про низький рівень банкрутства підприємства, в звітному році значення показника збільшується, що

свідчить про збільшення ймовірності банкрутства підприємства та негативно характеризує його діяльність.

Оцінка ймовірності банкрутства підприємства за моделлю Спрінгейта здійснюється за допомогою формули 2.

Таблиця 2.27 – Аналіз ймовірності банкрутства за моделлю Спрінгейта

Цільові показники	Алгоритм розрахунку	Попередній рік	Звітний рік
A	р. 1195 ф.№1	0,62	0,67
	р. 1300 ф.№1		
B	р.2290 (2295) ф.№2	-0,09	0,21
	р. 1300 ф.№1		
C	р.2290 (2295) ф.№2	-7,15	7,40
	р. 1695 ф.№1		
D	р.2000 ф.№2	0,48	0,65
	р. 1300 ф.№1		
Z	–	-4,16	6,49

З таблиці 2.27 видно, що за результатами оцінки ймовірності банкрутства підприємство за моделлю Спрінгейта, в попередньому році показник $Z < 0,862$, це свідчить про ймовірність банкрутства, але в звітному році показник $Z > 0,862$, це свідчить про низьку ймовірність банкрутства підприємства.

Оцінка ймовірності банкрутства підприємства за системою показників Бівера здійснюється за даними форм №1 «Баланс» та № 2«Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл.2.28.

Таблиця 2.28 – Система показників Бівера

Показники	Алгоритм розрахунку	Попередній рік	Звітний рік	Рекомендовані значення показників		
				Група I – стійкий фінансовий	Група II – за 5 років до банкрутства	Група III – за рік до банкрутства
1.Коефіцієнт Бівера	$\frac{p.(2350+2515) \text{ ф. №2}}{p. (1595+1695+1700) \text{ ф.№1}}$	-0,23	0,45	0,4 – 0,45	0,17	-0,15
2. Коефіцієнт поточної ліквідності	см. табл.. 2.17	49,81	23,25	$\leq 3,2$	$\leq 2,0$	$\leq 1,0$
3. Рентабельність капіталу за чистим прибутком	см. табл.. 2.11	-8,40	-22,77	6-8	4	-22

Показники	Алгоритм розрахунку	Попередній рік	Звітний рік	Рекомендовані значення показників		
				Група I – стійкий фінансовий	Група II – за 5 років до банкрутства	Група III – за рік до банкрутства
4. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	$\frac{p. (1595+1695+1700) \text{ ф.№1}}{p. 1900 \text{ ф.№1}}$	0,19	0,09	≤0,37	≤0,50	≤0,80
5. Коефіцієнт покриття активів власним оборотним капіталом	$\frac{p.(1495 - 1095) \text{ ф.№1}}{p. 1300 \text{ ф.№1}}$	0,43	0,58	0,4	≤0,30	=0,06

З таблиці 2.26 видно, що оцінка банкрутства підприємства за системою показників Бівера, свідчить, що як попередньому так і в звітному роках по всім показникам окрім рентабельності капіталу за чистим прибутком відноситься до I групи – стійкий фінансовий стан, а за рентабельністю капіталу за чистим прибутком – до III групи – за рік до банкрутства, тобто з урахуванням значень всіх показників підприємство можна віднести до I групи.

Висновки до другого розділу

В даному розділі було наведено техніко-економічна характеристика ТОВ «Дружба СВК», також проведено аналіз основних фінансово-економічних показників діяльності ТОВ «Дружба СВК» за 2020-2021 рр., розглянуто методику аналізу кредиторської заборгованості та здійснено фінансовий аналіз діяльності підприємства.

Аналіз основних фінансово-економічних показників діяльності ТОВ «Дружба СВК» за 2020-2021 рр., дозволив зробити висновок, що діяльність підприємства має тенденцію до покращення. На підставі проведеного аналізу було розраховані резерви покращення діяльності підприємства.

Проведення дослідження економічної літератури, дозволило виділити наступні етапи аналізу кредиторської заборгованості: аналіз складу, структури та динаміки кредиторської заборгованості за допомогою прийому горизонтального та верти-

кального аналізу, порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства за допомогою прийому порівняння, на нашу думку слід здійснити аналіз фінансової стійкості підприємства за допомогою узагальнюючих та часткових показників.

В розділі був проведений аналіз кредиторської заборгованості за розглянутими етапами.

Аналіз складу структури та динаміки кредиторської заборгованості показав, що кредиторська заборгованість на кінець звітнього року порівняно з початком збільшилась на 26,91%. Це відбулось за рахунок збільшення кредиторської заборгованості за розрахунками на 51,57%. Також змінились інші поточні зобов'язання, зменшились на 99,74%. Кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги в звітному році відсутня. В структурі кредиторської заборгованості на початок звітнього року найбільшу питому вагу займала заборгованість за розрахунками – 83,70%п, питома вага інших поточних зобов'язань склала 16,30%п. На кінець звітнього року відбулись наступні зміни в структурі кредиторської заборгованості: збільшилась питома вага кредиторської заборгованості за розрахунками та, відповідно, зменшилась інших поточних зобов'язань на 16,26%п.

Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості у ТОВ «Дружба СВК» показав, що на кінець звітнього року сталося перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською на 12 240 тис.грн. це відбулось за рахунок перевищення дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги на 423 тис.грн., заборгованості за розрахунками на 4 376 тис.грн., та за іншими видами заборгованості на 29 тис.грн.

Аналіз фінансової стійкості за узагальнюючими показниками показав, що на початок попереднього року ситуація була кризова, але на кінець попереднього та на кінець звітнього років фінансова ситуація на підприємстві змінилася, та стала абсолютно стійкою, тому що власних оборотних коштів достатньо для покриття запасів, що позитивно характеризує діяльність підприємства.

Аналіз фінансової стійкості за частковими показниками показав, що незважаючи на незначне погіршення значень коефіцієнтів на кінець звітнього року, можна

зробити висновок, про фінансову стійкість підприємства на ринку в продовж досліджуваного періоду.

Аналіз фінансових результатів свідчить, що фінансовий результат до оподаткування був збитком, який зменшився в звітному році порівняно з попереднім в 3,8 раз. Це відбулось за рахунок зменшення збитку від основної операційної діяльності в 3,9 раз; негативний вплив здійснило збільшення збитку від іншої операційної діяльності та іншої діяльності в 2,3 рази та в 3 рази, відповідно, та зменшення прибутку від фінансової діяльності на 99,38%. Це призвело до зменшення чистого збитку в 3,8 раз.

Загальний аналіз фінансовий стану показав, що діяльність підприємства має тенденцію до покращення, але ймовірність підтримувати її на цьому рівні протягом тривалого часу є низькою. Підприємство має потенційні недоліки, що ставлять під загрозу достатність надходжень коштів для обслуговування боргу та стабільність одержання позитивного фінансового результату їх діяльності, що підтверджує аналіз коефіцієнтів фінансового стану підприємства. Але можна сказати що підприємство є платоспроможним (усі коефіцієнти ліквідності значно перевищують нормативні значення). За результатами оцінки ймовірності банкрутства зроблено висновок про її низький рівень.

Таким чином для досягнення тривалого розвитку підприємства в сучасних умовах необхідно застосовувати постійний моніторинг, сучасні методи оцінки та впровадити організацію управління його кредиторською заборгованістю. Необхідно своєчасно виявляти існуючі проблеми формування та контролю кредиторської заборгованості на підприємстві, що можливе здійснити за допомогою проведення її аналізу за наведеною послідовністю.

Результати роботи знайшли відображення у працях. [61,65]

3. ПРАКТИКА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ТОВ «ДРУЖБА СВК»

3.1. Загальна характеристика організації бухгалтерського обліку на підприємстві

Організація бухгалтерського обліку на ТОВ «Дружба СВК» здійснюється відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», Положень (стандартів) бухгалтерського обліку та інших нормативно-правових документів з бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Для забезпечення ведення бухгалтерського обліку ТОВ «Дружба СВК»:

- самостійно обирає форму організації бухгалтерського обліку;
- визначає облікову політику підприємства;
- розробляє систему та форму управлінського обліку, звітності та контролю господарських операцій, визначає право робітників на підписання документів;
- затверджує правила документообігу, також технологію обробки облікової інформації, додаткову систему рахунків та реєстрів аналітичного обліку.

Облікова політика являє собою сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються для складання і подання фінансової звітності. Основна мета - забезпечити одержання достовірної інформації про майновий і фінансовий стан підприємства, результати діяльності, які необхідні для користувачів фінансової звітності з метою прийняття відповідних рішень.

Документальне оформлення облікової політики ТОВ «Дружба СВК» здійснюється у вигляді наказу про облікову політику підприємства, який після затвердження набуває статусу юридичного документу. Наказ про облікову політику являється основним внутрішнім документом, яким регулюється організація облікового процесу на підприємстві та є обов'язковим для виконання всіма працівниками.

Для регламентації праці окремих облікових робітників головний бухгалтер складає посадові інструкції бухгалтерів. При складанні посадових інструкцій головний бухгалтер визначає склад робіт для кожного виконавця, при розподілі обов'язків та прав робітників визначає виконання тільки властивих їм функцій, забезпечує повний обсяг всього облікового процесу та визначає персональну відповідальність кожного робітника.

Відповідно чинному законодавству підприємство самостійно визначає форму обліку, про що зазначається в Наказі про облікову політику. На ТОВ «Дружба СВК» використовують автоматизовану форму ведення бухгалтерського обліку. При цьому синтетичними та аналітичними обліковими регістрами є машинограми. Схема автоматизованої форми ведення бухгалтерського обліку на ТОВ «Дружба СВК» зображена на рис 3.1.

Рис. 3.1 – Схема автоматизованої форми ведення бухгалтерського обліку на ТОВ «Дружба СВК»

На підприємстві ведеться господарський облік який забезпечується взаємозв'язком з оперативним, статистичним та бухгалтерським обліками. Оперативний облік полягає у безпосередньому спостереженні господарських операцій, причому також і тих, які неможливо безпосередньо відобразити у бухгалтерському обліку, таких як: явка працівників, навантаження на виробничі потужності, простої, режим технологічного процесу, характер шлюбу. В оперативно-технічному обліку найчастіше застосовуються натуральні та трудові вимірники. Статистичний облік відображається в роботі відпрацьованого часу для нарахування заробітної плати, забезпеченість працівників житлом. Бухгалтерський облік надає інформацію про фінансове становище підприємства та рух грошових коштів.

Згідно з ст. 8 Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» для забезпечення ведення бухгалтерського обліку на підприємстві створена бухгалтерська служба на чолі з головним бухгалтером.

Структура бухгалтерської служби ТОВ «Дружба СВК» зображена на рис. 3.2.

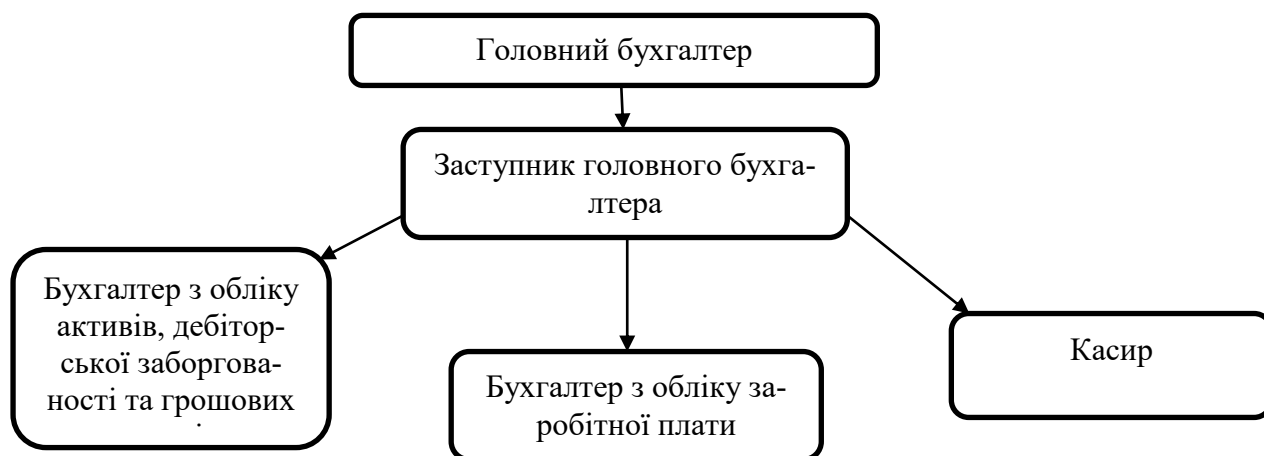

Рис. 3.2 – Схема зображення централізованої форми організації бухгалтерського обліку на ТОВ «Дружба СВК»

Відповідальність за організацію бухгалтерського обліку й забезпечення реєстрації фактів здійснення всіх господарських операцій у первинних документах, збереження опрацьованих документів, реєстрів й звітності протягом встановленого терміну, але не менше трьох років, несе власник даного підприємства.

Головний бухгалтер ТОВ «Дружба СВК»:

- забезпечує дотримання на підприємстві встановлених єдиних методологічних засад ведення бухгалтерського обліку, складання та подання у встановлені строки фінансової звітності;
- організовує контроль за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій;
- бере участь в оформленні відповідних матеріалів, пов'язаних з нестачею та відшкодуванням втрат від нестачі і псування активів підприємства.

Головний бухгалтер даного підприємства розробляє графік документообігу. Графік регламентує строки складання, подання, обробки первинних документів, визначає перелік таких документів та час їх обробки, перелік посадових осіб, відповідальних за складання документу, порядок передачі цих документів по інстанціям для обробки, строк надходження документів до бухгалтерії, порядок проходжен-

ня та обробки документів в бухгалтерії до складання фінансової звітності, строк передачі документів в архів.

Графік складається в двох примірниках: перший передається структурному підрозділу, інший – зберігається у головного бухгалтера. Графік документообігу складається в цілому за обліковою ділянкою. Контроль за дотримання графіка документообігу на підприємстві здійснюється головним бухгалтером.

Бухгалтерський облік ґрунтується на первинній інформації. Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» передбачено, що власник даного підприємства несе відповідальність за організацію обліку на ТОВ «Дружба СВК» таким чином, щоб всі господарські операції, які відбуваються в межах господарсько-фінансової діяльності підприємства були задокументовані.

Первинні документи, які фіксують факти здійснення господарських операцій, є основою для відображення в бухгалтерському обліку господарських операцій.

Вони повинні бути складені під час здійснення господарської операції, а якщо це неможливо – безпосередньо після її закінчення на паперових або машинних носіях. Для контролю та впорядкування обробки даних на підставі первинних документів складають зведені облікові документи.

Відповідальність за несвоєчасне складання первинних документів та реєстрів бухгалтерського обліку та недостовірність відображених у них даних несуть особи, які склали та підписали ці документи.

На підставі даних бухгалтерського обліку складається фінансова звітність. Фінансову звітність підписує керівник та головний бухгалтер ТОВ «Дружба» СВК.

Фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, яка містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період. Річна фінансова звітність ТОВ «Дружба СВК» складається з п'яти форм: форма 1 «Баланс (Звіт про фінансовий результат)»; форма 2 «Звіт про фінансовий результат (Звіт про сукупний дохід)»; форма 3 «Звіт про рух грошових коштів»; форма 4 «Звіт про власний капітал»; форма 5 «Примітки до фінансової звітності».

Звітним періодом для складання фінансової звітності є календарний рік. При цьому проміжна звітність складається щоквартально зростаючим підсумком з початку звітного року в складі Балансу та Звіту про фінансові результати. Баланс підприємства складається на кінець останнього дня звітного періоду.

Для складання фінансової звітності відповідно до чинних нормативних актів і надання її користувачам керівництво ТОВ «Дружба СВК» формує облікову політику: обирає принципи, методи та процедури обліку таким чином, щоб достовірно відобразити фінансовий стан і результати діяльності підприємства, забезпечити зіставність показників фінансових звітів.

3.2. Організація бухгалтерського обліку кредиторської заборгованості на ТОВ «Дружба СВК»

Кредиторська заборгованість ТОВ «Дружба СВК» на 31 грудня 2021 року складалася із заборгованості за розрахунками: за товари, роботи, послуги; з бюджетом; зі страхування; з оплати праці; із внутрішніх розрахунків.

Основними контрагентами підприємств при закупівлі товарів є постачальники і підрядники.

Постачальники – це підприємства, які постачають для ТОВ «Дружба СВК» насіння, добрива, пестициди, корма, які надають транспортні послуги, екологічні послуги, послуги охорони навколишнього середовища, а також послуги з подачі електроенергії, водопостачання, тощо.

Розрахунки з постачальниками здійснюються після поставки товару та надання послуг або одночасно з ними за згодою підприємства або за його дорученням.

Схематичне відображення документального оформлення розрахунків з постачальниками на ТОВ «Дружба СВК» зображено на рис.3.3.

Взаємовідносини між ТОВ «Дружба СВК» та постачальниками відбуваються на основі договору. Договір укладається для того, щоб уникнути непорозумінь, в нашому випадку брак або недостача товару, несвоєчасне постачання товару, тощо. І в разі порушення зобов'язань другою стороною вимагати від неї належного виконання договору або відшкодування понесених підприємством збитків. За договором товари й матеріали передаються для використання їх у підприємницькій діяльності.

Рисунок 3.3. – Схематичне відображення документального оформлення розрахунків з постачальниками на ТОВ «Дружба СВК»

На основі договору постачальники виписують рахунок на оплату закупівлі, накладну та податкову накладну для ТОВ «Дружба СВК», в якому вказані матеріали, послуги та їх суми, які повинно сплатити підприємство.

Розрахунки з постачальниками здійснюються після поставки товару та надання послуг або одночасно з ними за згодою підприємства або за його дорученням.

В обов'язковому порядку, кожний місяць оплачуються вимоги за водопостачання, теплову та електричну енергію, виписані на підставі показників вимірювальних приладів та діючих тарифів, а також каналізацію, користування телефоном.

Порядок взаємовідносин ТОВ «Дружба СВК» з постачальниками наступний. В першу чергу укладається договір поставки продукції або надання послуг з організацією-постачальником. Потім відбувається відвантаження продукції, а саме корма, насіння, добрива, постачальниками даному підприємству, або йому надається послуга. Разом з постачанням для підприємству передаються накладна і рахунок-фактура. Потім ТОВ «Дружба СВК» здійснює оплату поставленої продукції на розрахунковий рахунок організації-постачальника.

У деяких випадках ТОВ «Дружба СВК» здійснює передоплату за товар або послугу. При цьому організація-постачальник виставляє рахунок на передоплату наприклад 50% від вартості продукції або послуги, а ТОВ «Дружба СВК» згідно виставленого рахунку перераховує кошти на розрахунковий рахунок організації-постачальника. Після отримання авансового платежу організація-постачальник здій-

снює поставку продукції ТОВ «Дружба СВК» і одночасної з нею передає рахунок-фактуру і накладну. Накладна передається в двох екземплярах – один екземпляр залишається у ТОВ «Дружба СВК» після перевірки кількості і якості поставленої продукції, а другий з печаткою і підписом покупця повертається організації-постачальнику.

Оплата кредиторської заборгованості ТОВ «Дружба СВК» здійснюється у готівковій та безготівковій формах. Безготівкова оплата заборгованості здійснюється за допомогою платіжних доручень. Безготівкова – використовується для оплати сировини й матеріалів придбаних підприємством. Готівкова оплата заборгованості здійснюється за допомогою видаткового касового ордеру. Готівкова – використовується для виплати заробітної плати або премії працівникам, допомоги.

ТОВ «Дружба СВК» в 2021 році придбало у постачальників добрива, насіння та посадкові матеріали, корма для худоби, також були придбані ремонтні та будівельні матеріали. Також підприємство брало в оренду землю.

В бухгалтерії для обліку розрахунків з постачальниками використовується рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками».

Кореспонденція рахунків з обліку розрахунків з постачальниками на ТОВ «Дружба СВК» наведено в табл.3.1.

Таблиця 3.1. – Кореспонденція рахунків з обліку розрахунків з постачальниками на ТОВ «Дружба СВК»*

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
	Д-т	К-т	
1. Отримано насіння та посадковий матеріал від постачальника	20	631	45902
2. Сума податкового кредиту по ПДВ	641	631	7650,33
3. Оплачено постачальникові за насіння та посадкові матеріали	631	311	45902
4. Перераховано аванс за корма для худоби постачальникові	371	311	123840
5. Право на податковий кредит по ПДВ	641	644	20640
6. Отримано корма від постачальника на суму без ПДВ	20	631	103200
на суму ПДВ	644	631	20640
7. Залік передоплати	631	371	123840
8. Отримано добрива від постачальника	20	631	56064
9. Сума податкового кредиту по ПДВ	641	631	9344
10. Оплачено постачальникові за добрива	631	311	56064
11. Нарахована орендна плата за оренду землі	92	631	165120

* складено автором на підставі даних первинних документів

Узагальнення інформації за рахунком 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» у бухгалтерії ТОВ «Дружба СВК» відбувається у відповідній машинограмі.

ТОВ «Дружба СВК» є платником єдиного податку 4 групи, податку за землю та податку на доходи фізичних осіб.

Єдиний податок (ЄП) — податок, що сплачують суб'єкти господарської діяльності на спрощеній системі оподаткування, основний підприємницький податок. [77]

Платники єдиного податку 4-ї групи — це сільськогосподарські товаровиробники — юридичні особи незалежно від організаційно-правової форми, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 %.

Для 4-ї групи єдиним податком обкладаються угіддя, права власності та користування на які оформлено і зареєстровано згідно із законодавством.

Підстава нарахування єдиного податку для 4-ї групи – дані Держземкадастру або дані з Держреєстру речових прав на нерухоме майно.

Розмір ставок єдиного податку 4-ї групи визначається з 1 га с/г угідь або земель водного фонду залежить від категорії (типу) земель, їх розташування.

У відсотках бази розмір ставок податку з одного гектара встановлено на рівні:

- 0,95 – для ріллі, сіножатей і пасовищ (крім ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, а також сільськогосподарських угідь, що перебувають в умовах закритого ґрунту) ;

- 0,57 – для ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях;

- 0,57 – для багаторічних насаджень (крім багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях) ;

- 0,19 – для багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях;

- 2,43 – для земель водного фонду;

– 6,33 – для ріллі, сіножатей і пасовищ, що перебувають у власності сільськогосподарських товаровиробників, які спеціалізуються на виробництві (вирощуванні) та переробці продукції рослинництва на закритому ґрунті, або надані їм у користування, у тому числі на умовах оренди.

ТОВ «Дружба СВК» сплачує єдиний податок за ставкою відсоток нормативної грошової оцінки земельної ділянки у розмірі 0,95%.

Для обчислення суми єдиного податку 4-ї групи береться поточна нормативна грошова оцінка землі з врахуванням коефіцієнтів індексації. [57]

Податковим (звітним) періодом для платників єдиного податку четвертої групи є календарний рік і починається він з першого числа першого місяця податкового (звітного) періоду та закінчується останнім календарним днем останнього місяця податкового (звітного) періоду (ст. 294 ПКУ).

Попереднім податковим (звітним) роком для новоутворених сільськогосподарських товаровиробників є період з дня державної реєстрації до 31 грудня того ж року, а для сільськогосподарських товаровиробників, що ліквідуються, — період з початку року до їх фактичного припинення. [75]

Звіт здається в податкову інспекцію у декларацію по єдиному податку.

В бухгалтерії для обліку розрахунків з бюджетом використовується рахунок 64 «Розрахунки за податками й платежами». На ТОВ «Дружба СВК» використовуються такі субрахунки:

– 641 «Розрахунки за податками» – використовується для нарахування податку на додану вартість;

– 642 «Розрахунки за обов'язковими платежами» – використовується для нарахування військового збору.

– 644 «Податковий кредит» – використовується для відображення податку на додану вартість.

Кореспонденція рахунків з обліку розрахунків з бюджету на ТОВ «Дружба СВК» наведено в табл.3.2.

Таблиця 3.2. – Кореспонденція рахунків з обліку розрахунків з бюджету на ТОВ «Дружба СВК»*

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
	Д-т	К-т	
1. Оприбутковано будівельні матеріали на суму без ПДВ	205	631	63000
на суму ПДВ	644	631	10500
2. Сума податкового кредиту по ПДВ	641	644	10500
3. Оплачено постачальникові за будівельні матеріали	631	311	63000
4. Отримано розрахунок за електроенергію на суму ПДВ	91	631	124704
	644	631	20784
5. Відображено суму податкового кредиту по ПДВ	641	644	20784
6. Сплачено постачальнику за електроенергію	631	311	124704

* складено автором на підставі даних первинних документів

Узагальнення інформації у бухгалтерії ТОВ «Дружба СВК» за рахунком 64 «Розрахунки за податками й платежами» відбувається у відповідній машинограмі.

У ТОВ «Дружба СВК» ведуться розрахунки з оплати праці штатним працівникам. Була здійснена пряма оплата за тарифними ставками, відрядними розцінками та посадовими окладами, також була оплата за невідпрацьований час. Були виплати на соціальне забезпечення працівників: єдиного внеску на загальнообов'язкове соціальне страхування, перших п'яти днів непрацездатності.

У ТОВ «Дружба СВК» використовується погодинна та відрядна форми оплати праці. Для обліку відпрацьованого часу для нарахування погодинної заробітної плати заповнюється табель робочого часу, особовий лист. Для обліку виробітку для нарахування відрядної заробітної плати заповнюється рапорт про виробіток та приймання робіт, відомість про виробіток.

У основі відпрацьованого часу і обліку виробітку начисляється заробітна плата. Після нарахування заробітної плати здійснюються утримання з неї: податок на доходи фізичних осіб, за ставкою – 18%, та військовий збір – 1,5%. Після цього вся інформація заноситься в розрахункову платіжну відомість на основі якої сплачується заробітна плата працівникам.

Схематичне відображення документального оформлення розрахунків з оплати праці на ТОВ «Дружба СВК» зображено на рис.3.4.

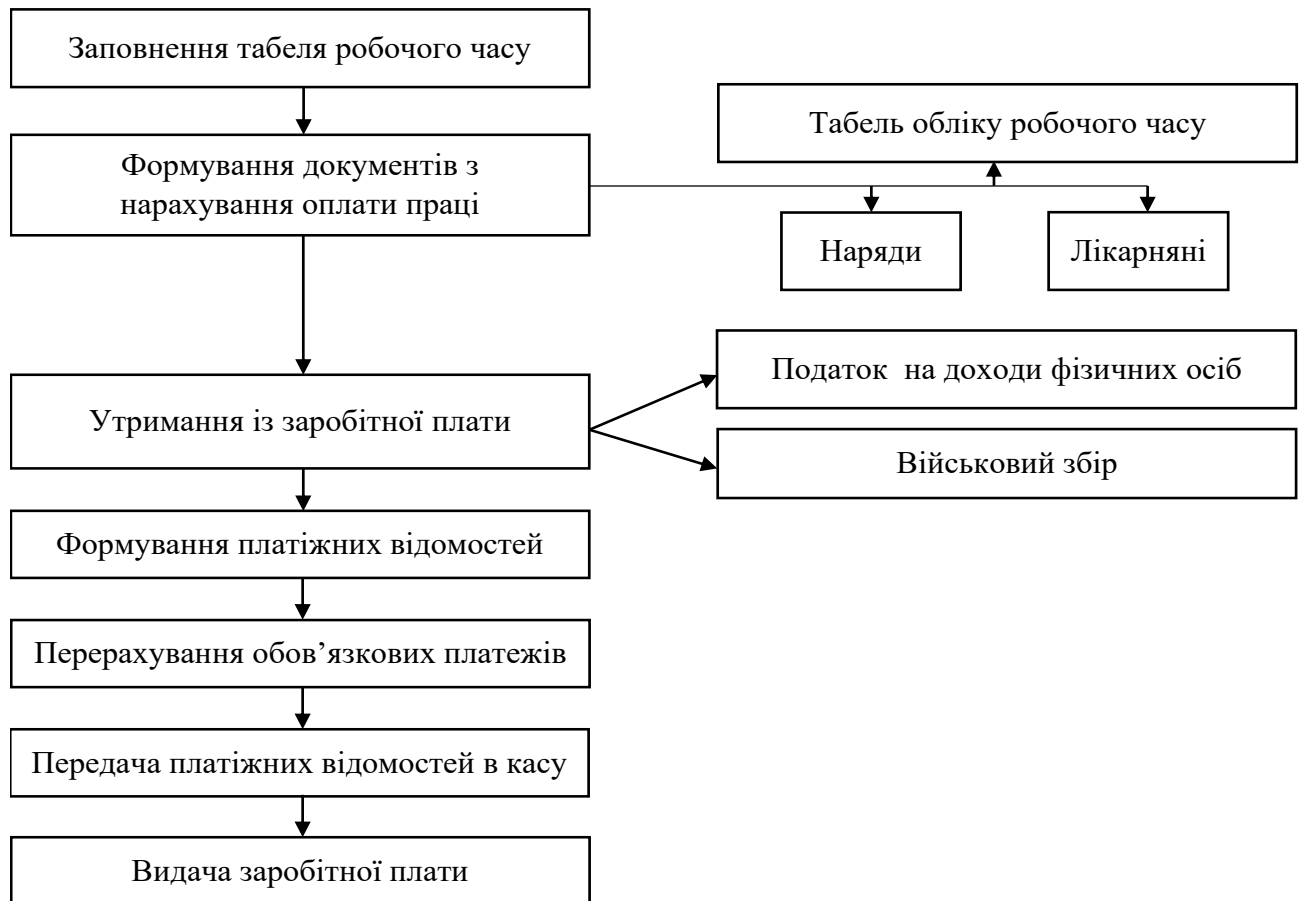

Рисунок 3.4. – Схематичне відображення документального оформлення розрахунків з оплати праці на ТОВ «Дружба СВК»

В бухгалтерії для обліку розрахунків з оплати праці використовується рахунок 66 «Розрахунки з оплати праці». На ТОВ «Дружба СВК» використовуються такі субрахунки:

- 661 «Розрахунки за заробітною платою» – використовується для нарахування заробітної плати працівникам.
- 662 «Розрахунки з депонентами» – використовується для виплати заробітної плати працівникам.

Кореспонденція розрахунків з обліку розрахунків оплати праці на ТОВ «Дружба СВК» наведені в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3 – Кореспонденція розрахунків з обліку розрахунків з оплати праці на ТОВ «Дружба СВК»*

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
	Д-т	К-т	
1.Нарахована заробітна плата штатним робітникам	23	661	148240

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
	Д-т	К-т	
2. Утримано податки і внески			
Військовий збір	661	642	2223,6
ПДФО	661	641	26683,2
3. Перераховано податки			
Військовий збір	642	311	2223,6
ПДФО	641	311	26683,2
4. Виплачено заробітну плату працівникам	661	662	119333,2
5. Нарахована заробітна плата персоналу управління ТОВ «Дружба СВК»	92	661	165000
6. Утримано податки і внески			
Військовий збір	661	642	2475
ПДФО	661	641	29700
7. Перераховано податки			
Військовий збір	642	311	2475
ПДФО	641	311	29700
8. Виплачено заробітну плату працівникам	661	662	132825

* складено автором на підставі даних первинних документів

Узагальнення інформації у бухгалтерії ТОВ «Дружба СВК» за рахунком 66 «Розрахунки з оплати праці» відбувається у відповідній машинограмі.

На ТОВ «Дружба СВК» для обліку розрахунків із страхування використовується рахунок 65 «Розрахунки зі страхування». На ТОВ «Дружба СВК» використовуються такі субрахунки:

– 651 «За розрахунками із загальнообов'язкового державного соціального страхування» – використовується для нарахування єдиного внеску.

– 652 «За соціальним страхуванням» – використовується для розрахунку із соціальним страхуванням.

При нарахуванні заробітної плати та при отриманні коштів для виплати заробітної плати, за допомогою платіжного доручення, сплачується соціальний внесок.

Кореспонденція з обліку розрахунків зі страхуванням на ТОВ «Дружба СВК» наведено у табл.3.4.

Таблиця 3.4 – Кореспонденція рахунку з обліку розрахунків зі страхування на ТОВ «Дружба СВК»*

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
	Д-т	К-т	
1.Нарахування збору на обов'язкове соціальне і пенсійне страхування із заробітної плати	661	65	2912
2. Перераховано ЄСВ при виплаті зарплати	651	311	2912
3.Нараховано лікарняні за рахунок фонду соціального страхування.	378	663	56120
4.Нараховано ЄСВ	949	651	32612,8

* складено автором на підставі даних первинних документів

Узагальнення інформації у бухгалтерії ТОВ «Дружба СВК» за рахунком 65 «Розрахунки за страхування» відбувається у відповідній машинограмі.

На ТОВ «Дружба СВК» для обліку розрахунків за іншими операціями використовується рахунок 68 «Розрахунки за іншими операціями», субрахунок 683 «Внутрішньогосподарські розрахунки» – використовується для розрахунків з виробником одиницями господарства.

Кореспонденція з обліку розрахунків за іншими операціями на ТОВ «Дружба СВК» наведено у табл.3.5.

Таблиця 3.5 – Кореспонденція рахунку з обліку розрахунків за іншими операціями на ТОВ «Дружба СВК»*

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
	Дт	Кт	
1. Відбито використання грошових коштів	683	311	9960
2. Відбиті суми визнаних витрат у зв'язку із здійсненням операцій	94	683	12320

* складено автором на підставі даних первинних документів

Узагальнення інформації у бухгалтерії ТОВ «Дружба СВК» за рахунком 68 «Розрахунки за іншими операціями» відбувається у відповідній машинограмі.

На 31.12.2021 року ТОВ «Дружба СВК» збільшились заборгованість за розрахунками з бюджетом, зі страхування, оплати праці та поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків.

Схематичне відображення обліку кредиторської заборгованості на ТОВ «Дружба СВК» зображено на рис. 3.5.

Рисунок 3.5. – Схематичне відображення обліку кредиторської заборгованості на ТОВ «Дружба СВК» [78]

Узагальнення інформації ТОВ «Дружба СВК» про кредиторську заборгованість відображається у формі 1 «Баланс (Звіт про фінансовий результат)», третьому розділі пасиву «Поточні зобов'язання і забезпечення».

Таблиця 3.6 – Відображення інформації про кредиторську заборгованість у формі 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» на ТОВ «Дружба СВК»*

ІІІ розділ Пасиву балансу «Поточні зобов'язання і забезпечення»		
Номер рядка	Назва рядка	Сума
1600	Короткострокові кредити банків	3 338
1605	Векселі видані	-
1610	Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	-
1615	товари, роботи, послуги	-
1620	розрахунками з бюджетом	1 385
1621	у тому числі з податку на прибуток	-
1625	розрахунками зі страхування	145
1630	розрахунками з оплати праці	461
1635	Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	-

III розділ Пасиву балансу «Поточні зобов'язання і забезпечення»		
Номер рядка	Назва рядка	Сума
1635	Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	-
1640	Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	-
1645	Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1 045
1650	Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	-
1690	Інші поточні зобов'язання	1

*складено за даними форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» ТОВ «Дружба СВК»

Висновки до третього розділу

В даному розділі було розглянуто питання організації бухгалтерського обліку та обліку кредиторської заборгованості у ТОВ «Дружба СВК».

Облік у ТОВ «Дружба СВК» ведеться в бухгалтерії згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» і національними стандартами бухгалтерського обліку за допомогою автоматизованої форми обліку.

Кредиторська заборгованість за звітний період була представлена заборгованістю за товари, роботи, послуги; з бюджетом, зі страхування, з оплати праці, із внутрішніх розрахунків. Облік кредиторської заборгованості за продукцію, товари та послуги ведеться на підставі договорів в первинних документах типової форми з використанням узагальнення інформації відбувається на рахунків 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». У ТОВ «Дружба СВК» використовується відрядна та погодинна оплата праці, нарахування відбувається за допомогою первинних документів типової форми, також здійснюється утримання ПДФО та військового збору, узагальнення інформації з обліку оплати праці відбувається на рахунку 66 «Розрахунки з оплати праці», та для обліку утримання використовуються рахунки 65 «Розрахунки із страхування» та 64 «Розрахунки за податками та платежами». Узагальнення інформації відбувається у відповідних машинограмах та у III розділі «Поточні зобов'язання і забезпечення» форми 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)».

Результати роботи знайшли відображення у працях. [62]

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

В даній кваліфікаційній роботі були розглянуті питання організації і методики обліку та аналізу кредиторської заборгованості на прикладі ТОВ «Дружба СВК».

Дана робота складається з трьох розділів. В першому розділі розглянуто економічну сутність обліку кредиторської заборгованості: підходи до трактування поняття «кредиторська заборгованість» та її класифікацію в економічній літературі, нормативно-правову базу та завдання бухгалтерського обліку кредиторської заборгованості, розглянуто методологію бухгалтерського обліку за національними стандартами і документальне підтвердження кредиторської заборгованості за її видами (за товари, послуги та облік кредиторської заборгованості за розрахунками, а саме: з бюджетом, зі страхування, з оплати праці, з учасниками та за іншими операціями): документальне оформлення розрахунків кредиторської заборгованості, наведено перелік рахунків, субрахунків та їх типова кореспонденція, які використовуються для обліку кредиторської заборгованості, узагальнення інформації про кредиторську заборгованість в регістрах бухгалтерського обліку та у фінансовій звітності, та податковий облік кредиторської заборгованості підприємства.

В другому розділі надана техніко - економічна характеристика ТОВ «Дружба СВК» та проведено фінансово-економічний аналіз його діяльності за 2020–2021 рр., з поглибленим аналізом кредиторської заборгованості. За результатами проведеного фінансово-економічного аналізу діяльності ТОВ «Дружба СВК» можна зробити висновок, що діяльність підприємства має тенденцію до покращення. На підставі проведеного аналізу було розраховані резерви покращення діяльності підприємства, які наведені у висновках до другого розділу.

У третьому розділі було розглянуто питання організації бухгалтерського обліку та обліку кредиторської заборгованості на ТОВ «Дружба СВК». Встановлено, що на підприємстві бухгалтерський ведеться згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» і національними стандартами бухгалтерського обліку за допомогою автоматизованої форми обліку. Наведено структуру бухгалтерської служби товариства, розглянуто організацію бухгалтерського та податкового обліку кредиторської заборгованості на ТОВ «Дружба СВК».

На підставі проведених досліджень можна запропонувати наступні пропозиції щодо поліпшення обліку та результатів діяльності підприємства:

- рекомендуємо своєчасно оновлювати програму обліку, що дозволить розкрити більше нових функцій, для зручнішого ведення обліку, ввести посаду внутрішнього аудитора – це дасть змогу покращити ведення обліку, контролювати бухгалтерію, удосконалення схеми документообігу, автоматизації облікових процесів, регламентації праці облікових працівників, удосконалення порядку прийому та обробки первинної інформації, правильності використання кореспонденції рахунків.

- на ТОВ «Дружба СВК» погіршилось використання ресурсів, тому необхідно впровадити заходи щодо покращення ефективності їх використання.

- також необхідно проводити аналіз складу і структури кредиторської заборгованості по конкретних розрахунках, по розглянутим етапам, а також за термінами утворення заборгованості або терміни їх можливого погашення, що дозволить контролювати співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованостей та своєчасно виявляти прострочену заборгованість і вживати заходів до її стягнення.

- ввести графіки документообігу, так як дані про терміни погашення заборгованості мають бути регулярними і оперативними.

- для вдосконалення контролю інвентаризація є обов'язковою. Таким чином, оперативна робота інвентаризаційної комісії на підприємстві дозволить робити менше помилок в роботі і прискорить її процес.

- застосування рекомендацій в найкоротші терміни дозволить працівникам підприємства, особливо бухгалтерської служби більш раціонально використовувати трудові ресурси, підвищити продуктивність праці і максимально удосконалити діючу систему обліку та внутрішньогосподарського контролю.

- правильно розроблена стратегія контролювання кредиторської заборгованості дозволяє своєчасно і в повному обсязі виконувати зобов'язання, що сприяє створенню репутації надійного і відповідального підприємства і служить хорошою базою для прийняття управлінських рішень фінансового характеру.

Запропоновані заходи призведуть до покращення обліку кредиторської заборгованості та діяльності ТОВ «Дружба СВК».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996 (зі змінами та доповненнями) / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 15.09.2023)
2. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг: Закон України від 06.07.95 р. № 28 (зі змінами та доповненнями) / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 15.08.2023)
3. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України від 05.04.2001р. № 2346-III (зі змінами та доповненнями) / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2346-14> (дата звернення 20.08.2023)
4. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08.07.2010 № 2464-VI (зі змінами та доповненнями) / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text> (дата звернення 17.09.2023)
5. Про оплату праці: Закон України від 24.03.95р. № 108/95-ВР (зі змінами та доповненнями) / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 18.09.2023)
6. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від 23.09.99р. № 1105-XIV (зі змінами та доповненнями) / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/16/98-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 2.09.2023)
7. Господарський кодекс України: від 16.01.2003р. № 436-IV (зі змінами та доповненнями) / Верховна Рада України. Київ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення 20.08.2023)
8. Кодекс законів про працю: від 10.12.71р. №322-VII (зі змінами та доповненнями) / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення 7.09.2023)
9. Податковий кодекс України: від 02.12.2010р. № 2755-VI (зі змінами та доповненнями) / Верховна Рада України. Київ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

[laws/show/2755-17](#) (дата звернення 23.08.2023)

10. Загальні вимоги до фінансової звітності: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 від 07.02.2013р. № 73 (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення 16.08.2023)

11. Зобов'язання: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 від 31.01.2000р. № 20 (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text> (дата звернення 13.08.2023)

12. План рахунків бухгалтерського обліку: № 291 від 2019 р. URL: <https://kodeksy.com.ua/buh/plan-rahunkiv/class-6/rahunok-66/subrahunok-663.htm> (дата звернення 17.08.2023)

13. Інструкція до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.99р. № 291 (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення 9.09.2023)

14. Постанова: про затвердження Порядку проведення службового розслідування стосовно осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та осіб, які для цілей Закону України “Про запобігання корупції” прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. від 13.06.2000р. № 950 (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950-2000-%D0%BF#Text> (дата звернення 28.08.2023)

15. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності від № 433 від 2013 р. / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#Text> (дата звернення 02.09.2023)

16. Аналітика та прогнозування соціально-економічних процесів і податкових надходжень: монографія / Паянок Т. М., Лаговський В. В., Краєвський В. М. та ін. К.: ЦП «Компринт», 2019. 426 с.

17. Бутинець Ф.Ф., Горецька Л.Л. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах: навч. посіб. Житомир: ПП «Рута», 2002. 544 с.

18. Бухгалтерський фінансовий облік / за ред. Ф.Ф. Бутинця. Житомир: ПП

«Рута», 2009. 912 с. URL: <https://studopedia.org/11-11592.html> (дата звернення 22.08.2023)

19. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: підручник / Верхоглядова Н.І. та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 536 с.

20. Власова І. О. Облік розрахунків з дебіторами та кредиторами: автореф. дис. канд. екон. наук: спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит». Київ, 2005. 20 с.

21. Гетманцев Д.О., Шукліна Н.Г. Банківське право України: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 344 с. URL: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/CUL/01-Bankivske_pravo-Getmancev.pdf (дата звернення 30.10.2023)

22. Гнатишин Л.Б., Прокопишин О.С. Організація обліку: навч. посіб. Львів: ПП «Магнолія 2006», 2014. 432 с.

23. Голов С.Ф., Костюченко В.М. Бухгалтерський облік та фінансова звітність за міжнародними стандартами: практ. посіб. Київ: Лібра, 2004. 880 с.

24. Гончарук Г.С., Особливості нарахування та сплати ПДВ в Україні // Наук. Пр. / Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕІ. Вінниця. URL: http://www.rusnauka.com/12_KPSN_2010/Economics/62853.doc.htm (дата звернення 15.09.2023)

25. Грачєва Р.Є. Методологія бухгалтерського обліку. URL: <https://buhlabaz.ru/bukhgalterckij-uchet/ukrainskij-bukhuchet/bukhgalterskij-uchetukr/korrespondentsiya-schetov-po-p-s-bu/schet-65-raschety-po-strahovaniyu> (дата звернення 27.08.2023)

26. Гринів Б.В. Економічний аналіз торговельної діяльності: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2011. 392 с.

27. Гуцаленко Л.В., Коцупатрий М.М., Марчук У.О. Внутрішньогосподарський контроль.: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2014. 496 с.

28. Дікань Л. В., Шульга Н. М. Внутрішньогосподарський контроль.: консп. лекц. Харків: ХНЕУ, 2005. 60 с. <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/>

123456789/10363/1/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D1%82.pdf (дата звернення 1.09.2023)

29. Жуліна Є.Г., Іванова Н.А. Економіка і соціологія праці: навч. посіб. 2009. 48 с. URL: <http://epi.cc.ua/sdelnyie-sistemyi-oplatyi-23286.html> (дата звернення 5.09.2023)

30. Завадський Й.С., Осовська Т.В., Юшкевич О.О. Економічний словник. Київ: Кондор, 2006. 356 с. URL: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI/KONDOR/EKONOMIC_SL_2006.pdf (дата звернення 18.09.2023)

31. Карбазіна І.В. Особливості управління кредиторською заборгованістю на підприємствах. URL:<https://cdn.hneu.edu.ua/rozvitok19/thesis03-20.html> (дата звернення 17.10.2023)

32. Кулаковська Л.П. Організація і методика аудиту : навч. посібник. Київ: Каравела, 2004. 568с. https://pidru4niki.com/1584072011764/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/organizatsiya_i_metodika_auditu (дата звернення 19.08.2023)

33. Лекції до курсу «Бухгалтерський облік» / под. ред. Пчелинська Г.В. Сєверодонецьк: вид-во Сєверодонецького технологічного інституту ВНУ ім. В.Даля, 2008. 94с. URL: <https://studfile.net/preview/7255949/page:19/> (дата звернення 31.08.2023)

34. Мармоза А.Т. Теорія статистики: підручник. Київ: центр учбової літератури. 2013. 592 с.

35. Проскуріна Н.М. Процедурне забезпечення аудиту.: теорія та практика. Київ: Інформ.-аналіт. Агентство, 2011. 739 с.

36. Пустяк О.В. Контроль і ревізія: конспект лекцій. Полтава: ПолНТУ, 2009. 57 с.

37. Садовська І.Б., Божидарнік Т.В., Нагірська К.Є. Бухгалтерський облік: навч.посіб. Київ: ЦУЛ 2013. 688 с.

38. Скибенко С.Т. Фінанси і кредит: підручник. Полтава: ПУЕТ, 2012. 200 с.

39. Тесленко Т. І. Облік і аналіз поточних зобов'язань : автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)». Київ, 2009. 21 с.

40. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 566с.
41. Чабанюк О. М., Мединська Т. В. Фіксований сільськогосподарський податок: загальні положення, облікі звітність: навч.-практ. посіб. Київ: Алерта, 2014. 246 с. URL: https://pidru4niki.com/68062/ekonomika/dokumentalne_oformlennya_pratsi_oplati (дата звернення 15.09.2023)
42. Чалюк П. В., Швейкіна Л. Я., Чаплигіна Л. В. Бухгалтерський облік в 2 частинах: навч. посіб. URL: https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/fmib/16chalyuk_buhgalterskyj_oblik_2_chastyny/buhg_2/933.htm (дата звернення 03.09.2023)
43. Чебанова Н.В., Василенко Ю.А. Бухгалтерський фінансовий облік. Київ: Академія, 2002. 672 с.
44. Юридична енциклопедія: в 6 т. Податок на додану вартість / под. ред. Ю.С. Шемшученко. Київ: «Укр. енцикл.», 1998. URL: <https://leksika.com.ua/legal/> (дата звернення 15.08.2023)
45. Визнання й оцінка кредиторської заборгованості // Інтерактивна бухгалтерія. 2019. 15 березня (№51). URL: <https://interbuh.com.ua/ua/documents/ib/9179/99712> (дата звернення 02.09.2023)
46. Власюк Г. В. Шляхи вдосконалення бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками // Держава та регіони. 2009. № 5. С. 40–44.
47. Волович О. Б. Аналітичне забезпечення управління заборгованістю підприємств // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2013. № 769. С. 12-18.
48. Гарасим П.М., Лобода Н.О., Гарасим М.П. Структурна динаміка зобов'язань підприємства як класична обліково-аналітична парадигма // Економічні науки. Сер. Облік і фінанси. 2014. Вип.11(2). С. 102-110.
49. Грачова Р. Бухгалтерська практика відображення податкових зобов'язань та податкового кредиту // Український бухгалтерський тижневик. 2001. № 03. URL: <https://dtkt.com.ua/debet/ukr/2001/03/03pr7.html> (дата звернення 14.08.2023)
50. Дорош Н. І. Внутрішній контроль та аудит в управлінні ризиками на під-

приємстві // Вісник Львівської комерційної академії. 2014. Вип. 44. С.148-152

51. Конон Б. Характеристика сучасних методів аналізу поточних зобов'язань суб'єкта господарювання // Економічний аналіз. 2012. Випуск 11. С.23-26.

52. Коцупатрий М., Гуцаленко У. Внутрішньогосподарський контроль: організаційні аспекти та класифікаційні ознаки // Економічний аналіз, 2010. Вип. 6. С. 433-436.

53. Москалюк Г. О. Система внутрішнього контролю дебіторської та кредиторської заборгованості: напрямки удосконалення і розвитку // Ефективна економіка, 2013. Вип. 3. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1899> (дата звернення 21.08.2023)

54. Мягких І. М. Методичний підхід до аналізу та оцінки дебіторської та кредиторської заборгованості як складових управління фінансової стійкості авіакомпаній України // Сталий розвиток економіки. 2013. №4 (21). С.255-262

55. Омецінська І.Я. Організаційні аспекти методики аналізу зобов'язань підприємств // Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації: збірник тез доповідей п'ятої ювілейної Між-нар.наук.-практ. конф. молодих вчених. Част. 2. Тернопіль: Економічна думка, 2008. С. 468-470

56. Петрова Л.С., Андреев П.С. Сутність податкового обліку та реалізація прав щодо сплати податків // Одеський національний політехнічний університет ОНПУ. Одеса, 5-9 грудня 2016 р.

57. Платникам єдиного податку четвертої групи // ДП «СВЦ», 2011. URL: <http://www.visnuk.com.ua/uk/news/100015913-platnikam-yedinogo-podatkuchetvertoyi-grupi-yak-nabuti-ta-pidtvrditi-status-u-2020-rotsi#:~:text> (дата звернення 18.09.2023)

58. Податок на прибуток // ДП «СВЦ». 2011. URL: <http://www.visnuk.com.ua/uk/pnp> (дата звернення 15.09.2023)

59. Попович О.В., Соловей Н.В. Аналіз поточної кредиторської заборгованості на ПАТ «СПЕЦ-АВІА» за 2014-2016 роки // Молодий вчений. 2018. №3 (55). С.370-373.

60. Сердюк К.В., Франкевич І.П. Аспекти внутрішньогосподарського контро-

лю кредиторської заборгованості в сучасних умовах: теоретичний підхід // Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді: тези III Всеукр. студентської наук.-практ. конф., Одеса, 6–7 квіт. 2021 р. / Одес. нац. акад. харч. технологій. Одеса : ОНАХТ, 2021. С.111-113

61. Serdiuk K. The methodology of the analysis of the enterprise's creditor indebtedness: practical aspects // Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді : матеріали V Всеукр. студентської наук.-практ. конф., Одеса, 30-31 травня 2023 р. / Одес. нац. технол. унів. Одеса : ОНТУ, 2023. С. 192-196

62. Stupnytska T.M., Volodina O.P., Serdiuk K. Modern aspects of the audit of creditors' indebtedness of enterprises // Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття: матеріали XI міжнар. наук.-практ.конф., Одеса, 17-18 жовтня 2022р. / Одес. нац. технол. унів. Одеса : ОНТУ, 2022. С.501-504.

63. Тенденції розвитку аптечних мереж, працюючих під єдиною торговою маркою / Бучина А., та ін. // Ремедиум. 2008. № 2. С. 18-21

64. Томчук О.Ф. Аналітичне забезпечення управління кредиторською заборгованістю підприємства // Науковий вісник ЛНУВМБТ ім. С.З. Гжицького. 2016. Т. 18, вип. 2. С. 160-164.

65. Франкевич І.П., Сердюк К.В. Проблеми аналізу кредиторської заборгованості в сучасних умовах // Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді : тези III Всеукр. студентської наук.-практ. конф., Одеса, 6–7 квіт. 2021 р. / Одес. нац. акад. харч. технологій, ННІ приклад. економіки і менеджменту ім. Г. Е. Вейнштейна. Одеса : ОНАХТ, 2021. С. 121–123

66. Чорненька О.Б. Аналіз наукових підходів щодо сутності кредиторської заборгованості та її класифікації // Економічні науки. С. 207–214. URL: <http://nz.uad.lviv.ua/static/media/2-55/23.pdf> (дата звернення 16.09.2023)

67. Бухгалтерський облік та податки в Україні. Бухгалтерський облік: [Веб-сайт]. URL: <https://www.buhoblik.org.ua/uchet/zadolzhennosti/438-raxunok-63.html> (дата звернення 05.09.2023)

68. Облік видів економічної діяльності. Бібліотека Економіста: [Веб-сайт]. 2005. URL: <https://library.if.ua/book/2/148.html> (дата звернення 16.09.2023)

69. Рахунок 64 бухгалтерського обліку «Розрахунки за податками й платежами». Бухгалтерський облік: [Веб-сайт]. URL: <https://www.buhoblik.org.ua/uchet/zadolzhennosti/439-rahunok-64.html> (дата звернення 20.08.2023)
70. Рахунок 65 бухгалтерського обліку «Розрахунки за страхуванням». Бухгалтерський облік: [Веб-сайт]. URL: <https://www.buhoblik.org.ua/uchet/zadolzhennosti/471-rahunok-65.html> (дата звернення 23.08.2023)
71. Рахунок 66 бухгалтерського обліку «Розрахунки за виплатами працівникам». Бухгалтерський облік: [Веб-сайт]. URL: <https://www.buhoblik.org.ua/uchet/zadolzhennosti/472-rahunok-66.html> (дата звернення 25.08.2023)
72. Рахунок 67 бухгалтерського обліку «Розрахунки з учасниками». Бухгалтерський облік: [Веб-сайт]. URL: <https://www.buhoblik.org.ua/uchet/zadolzhennosti/473-rahunok-67.html> (дата звернення 27.08.2023)
73. Субрахунок 633 «Розрахунки з учасниками ПФГ». Облік-прес: [Веб-сайт]. URL: <https://oblik.press/subrahunok-633-rozrahunki-z-uchasnikami-pfg/> (дата звернення 18.08.2023)
74. Субрахунок 651 «За розрахунками із загальнообов'язкового державного соціального страхування». Облік-прес: [Веб-сайт]. URL: <https://oblik.press/subrahunok-651-za-rozrahunkami-iz-zagalnoobov-jazkovogoderzhavnogo-socialnogo-strahuvannja/> (дата звернення 23.08.2023)
75. ioblik.com [Інтернет портал]. URL: https://ioblik.com/uk/documentation/dogovor_s_postavschikom_89 (дата звернення 05.11.2023)
76. tax.gov.ua [Інтернет портал]. Київ. URL: <https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/elektronni-formi-dokumentiv/podatok-na-dodanu-vartist/> (дата звернення 20.09.2023)
77. taxer.ua [Інтернет портал]. Харків. URL: <https://taxer.ua/uk/kb/en> (дата звернення 28.10.2023)
78. zkg.ua [Інтернет портал]. Київ. URL: <https://zkg.ua/hrupu-platnykiv-ta-stavkyjedynoho-podatku-na-potochnyj-rik-planujemo-podatku-pravyln/> (дата звернення 18.11.2023)